

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm Novembris Et Decembris

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10263

Vita S. Annonis Archiepiscopi Coloniensis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77423](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77423)

norata tua imagine & similitudine. Dixit, & vox de caelis audita est admirabiliter, ad caelum vocans ipsam & Iulianam sociam certaminis: & simul pollicens implenda ea, quae petierat. Hanc iucundam vocem cum audisset Barbara, iter ingredi perrexit: & ducta est ad locum sui decessus.

Cum eo autem peruenisset, inclinato capite, paternis manibus, paterno ense accipit consummationem, bonus fructus ex mala arbore, apprensus manifeste: Iuliana quoque simul cum ea ibidem consummata a quodam ex ijs, qui illic erant militibus. In eo autem loco, ubi haec facta sunt, impiu quoque patrem diuina persecutum, & quod nulla esset spes curationis. E monte enim reuertens feritur fulmine, & vita omnino priuatur, non hac solum fluxa, sed ea etiam, quae manet, ille veremiser & vtrisque indignus. Transijt autem ad Praesidem quoque Martianum huius diuinitus immisi ignis impetus, plane initium & certum signum illius ignis immaterialis, qui ipsum aeternum est puniturus. Valentianus vero vir quidam pius & religiosus, cum martyrum sacra sustulisset corpora, & sacris, vt oportebat, honorasset canticis, ea pie & honorifice deponit in loco, qui dicitur Gelassus, qui abest duodecim miliaribus ab Euchaitis, morboru medelam, animaru exultationem, piorum viroru amabilem delectationem: Ad gloriam Christi veri Dei nostri, Quae decet honor, potentia, maiestas & magnificentia, nunc & semper, in secula seculoru, Amen.

Cap. II. Patris sui manib' virgo sanctissima decollatur. Vlcio diuina in parricidam.

DE MELETIO Archiepiscopo Antiocheno, cuius memoria habetur quarta Decembris, extat Sermo D. Iohannis Chrysostomi Tomo primo, quarat eum Lector 12. Februarij.

DE SYMPHRONIO vero & OLYMPIO, habetur in actis S. Stephani Papae, quarat Lector in Tom. 4. secunda die Augusti, cap. 7. & deinceps vsque ad vndecimum exclusiue.

VITA S. ANNONIS ARCHIEPISCOPI COLONIENSIS, SCRIPTA GRAVITER IVSSV REGINHARDI, SIGEBERGENSIS CAENOBII ABBATIS, A QUODAM, QUI TAMEN NOMEN SUPPRESSIT

suum: satis autem indicat, se Sigeburgensis caenobii monachum fuisse.

Is Regihardus fuit beati Annonis equalis.

PROLOGVS AVTHORIS.

Um nonnullis id consuetudinis sit, reprehensionem magis, quam emendationem fraternae operam dare: cumque sint & alij, partim inuidi, partim rerum ignari, qui contraria sentiant ijs, quae propositi operis series pollicetur: ea nobis utique consolatio est in descriptione vitae sancti patris Annonis, quod obedientiae non leuis necessitas ad hoc nos impulit: & quod is laudes eius declamaturus in medio testis habetur, quem & deuotionis puritas, & rerum notitia vrgent in id ipsum: quem & auctoritas tanta roborat, vt etiam sit idoneus per se fidem facere eorum, quae aliunde testibus vacant. Hic est, inquam, pater Regihardus, caenobij Sigeburgensis venerabilis procurator: qui formam scribendorum tradens, ita me suorum vltimum huic operi subiugauit, vt cum verbis proprijs vtar, eius omnino sensum sequar: sicuti moris est puerulis, elementa praeferentibus, id sonare, quod prius vox monitoris praemisit. Eius est impositi laboris merces, ipse legentium profectibus singulariter coronabitur: nobis nihil hinc debetur, praeter quod dum obedientiae voto praecipiente concordauimus, suis participari praemij, aliquod spei patrocinium habemus. Quisquis ergo non immemor animalis bruti, quondam in nostra verba diuinitus prorumpentis, hanc vel auribus dignatus fuerit historiam, credo, non valde persona, vel verborum vilitate mouebitur, dummodo narratio tota illi seruiat, quem in sanctis suis laudare iuuenes & virgines, senes cum iunioribus per Psalmistam & monemur, & praecipimur. Caeterum de prolixitate nemo causetur. Quem diligimus & veneramus, cuius elemosynis & patrocinij die noctuque sustentamur & regimur, honore digno nunquam a nobis recompensabitur. Quod & ipsum de suo quenque patrono, si deuotus est, sentire non dubitamus.

Fides historiae huius.

Procurator, pro, Abbas.

Num. 22.

Psal. 148.

IULS

CI
ATI

Vbi & quibus parentibus ortus sit S. Anno, vt q̄ ab auunculo literis aabitus sit, cum eſet à patre militiae deſtinatus. Cap. 1.

Decemb. 4.
S. Annonis
parentes.

ANNO generis & patriæ ſuæ decus, ſideribus ipſis meritis altior, ex Alemannorum populis duxit originem. Pater eius Vualterus, mater Engela dicebatur: ambo ſtudio religionis inſignes, illamque, qua ſecundum ſeculum non adeo celebrabatur, claritatem, cum eſſent tamen ex ingenuis ingenui, nobilitate que eſt ad Deum, valdè transcendentes. Horum in filios & filias ſua fecunditas, poſteritatis ſuæ ſatis incliyam produxit familiam, alijs eorum in Eccleſiaſticas, alijs in ſeculares ſublimiter tranſeuntibus diſciplinam. Amplius autem bona ſua indolis generoſitatem Anno moribus, ingenio formaque commendans, cunctorum oculis gratioſus, omnium animis amabilis cœpit haberi. Vndè pater magnis exhilaratus gaudijs, licet admodum religioſus eſſet, dum tamen, vt vir ſecularis animi, pro terreno nomine ſatagit, cum per exercitia militaria mundo nutrire cœpit. Datusque puer ad huiusmodi ſtudia, didicit hinc interim fortitudinem moralium diſciplinarum nobiliſſimam, dum crebras aſperitates patitur algoris, dum inedia, ſiti que, ſuper hæc & vigilijs aſtuat: quæ cuncta in eo futura conſtructioni neceſſariò parabantur. Sed celeſtis pater, qui quos prædeſtinat, hos & vocat: quod ante tempora ſecularia miſericorditer in Anno diſpoſuit, in fine temporum immutabiliter adimpleuit. De illo quippè veridica voce dicitur: Non eſt ſapientia, non eſt prudentia, non eſt conſilium contra Dominum. Eo itaque adſpirante, auunculus præfati pueri, Babinbergenſis Eccleſiæ canonicus, patriam, pro pinquos & notos inuiſere veniens, vbi conſcius eſſe cœpit erga Annonem deliberati patris conſilij, protinùs indoluit, agrè ferens tam egregiæ indolis infantiam mundanis primitus conſiciendam negocijs, ac nõ potiùs, quod futurum erat * ad multorum proſeãum, Eccleſiaſticis informandam diſciplinam.

S. Anno puer
et ſtudijs
militarijs
adhibetur.

Rom. 8.

Prou. 21.

1. Cor. 13.

Auunculus
eius perſua-
det ei, vt fi-
at clericus.

Documen-
tum, id eſt
lumen &
doãtor.

Ioan. 3.

Mirè pro-
fic in literis

1. Reg. 17.

Quapropter explorata opportunitate, ſecretiùs conueniẽs puerum, & blãdè complexans, ſic interrogat: Quibus ſtudijs, quibus ve occupationibus, Anno fili, inferuis? Eo dulciter & innocenter arridente, auunculus ſermone, tantillo ſaris congruo puerulo, de celeſtis regni gloria, vel pœnis inferorũ, breuiter præmiſſo, ſubſequeretur intulit: Placet ne tibi ſeruitus omnipotentis, & clericalis ordinis diſciplina vel habitus? Quod cum ille libenter annueret, auunculus ex abundantanti gratiarum vota corde & ore Deo perſoluens, ſic demùm conuerſus ad eum, ait: En ego proxima luce reſſurus, profeſſionis & ordinis mei locum, Deo proſperante, quantocyùs adibo: tu verò fili, domeſticis abieãtis impedimentis, clã patre tuo diſcedens, in itinere me tranſeuntem præſtolare, hoc certum mète habens, nunquã te ab illo deſerendum, ſub cuius proteãtionis alas nunc conſugis, quo aduſque in ſpem & gloriam totius generis tui, nõ modò temporalibus, ſed & æternis in celo commodis & dignitatibus amplificeris. Quid plura? Anno puer non pueriliter auſugiens, vt præmonitus fuerat, inter fruteta ſalicum deliuit, donec à prætereunte furtim ſublatus auunculo, in ſchola Babinbergenſium, qui tunc temporis diſciplinã, religionis ac ſtudij feruore cunãtis in Germania præpollẽbant, ſucciduis temporibus magnum Eccleſiæ documentum futurus, ad literas poſitus eſt. In quo ſtudio per incrementa temporum, acereſcente ſimul ardore diſcendi, ope & gratia comite illius intimi magiſtri, de quo veritas teſtatur, Spiritus vbi uult ſpirat: maximas humanorum diuinorumq; voluminum acris ingenij adoleſcentia hauſit diuitias, vndè poſtea ſuo tempore creditis ſibi populis eruãtaret noua & vetera. Quicquid ad exercendum ingenium, quicquid ad nobilitandos mores competens, & iucundum auribus vel oculis ſefe offerbat, ſtatim vt apis prudentiſſima ingenioſè perluſtrans, aluoculo cordis intulit, & ſuis quandoquẽ armis Goliathi inſanდიſſimum iugulaturus, iugi meditatione torrentes eloquentiã ſecularis, quã per naturam victor obtinuit.

Vt factus ſit magiſter ſcholæ Babinbergenſis, & deindè in aulam aſſectus. Cap. 2.

SUR
g be
NO
RV
5

His & huiusmodi profectibus in altum velut cedrus Libani succrescēs, ubi In hoc ca-
 robur virilis etatis ingressus est, magister scholarum inibi effectus, probita-
 tis suæ & virtutum ramos longè lateque per ora multorum cœpit exten-
 dere. Episcopos accersitus adiit, nec latuit principes: à quibus pro sua re-
 uerentia in amicitiam admittus, Henrico tertio Romanorum Augusto facilè inno-
 tuit. A quo in palatium assumptus, breui apud eum præ omnibus clericis, qui in fo-
 ribus palatij excubabant, primum gratiæ & familiaritatis locum obtinuit: hoc præ-
 cipuè diligentibus in eo omnibus bonis, quòd iusti ac recti admodum tenax esset,
 atque in causis omnibus pro suo tum statu, non adulando, vt ceteri, sed cum magna
 libertate obloquendo, iustitiæ patrocinebatur. Erat autem præter virtutes animi
 & morum gloriam, corporis quoquè bonis ornatissimus, statura procerus, vultu
 venerandus, lingua promptus, vigiliarum & inedia patientissimus, postremò ad
 omne boni operis exercitium naturæ muneribus affatim instructus. Cui de virtute
 in virtutem, instar auroræ in ascensu suo, procedenti, sicut apud Deum creuit
 sanctitas, sicrè de gloria in gloriam, de honore ad honorem in dies proficienti,
 apud homines accessit authoritas. Actum est hoc non humano * arbitrato, sed
 consueta Dei providentia, qui sciens lucernam suam celeberrimo in candelabro
 ponendam, vt luceret omnibus Ecclesiæ filijs, nè repentina exaltationis eius noui-
 tas miraculum duntaxat gigneret, non lætitiæ, meritorum eius lucem antè vo-
 luit mundo declarare, quatenus eo fructuosior eius fieret promotio, quo & grati-
 or: quod & factum est.

*Quid Hermannus Coloniensis Episcopus, ad quem ab Imperatore legatus missus
 erat, de eo prædixerit. Cap. 3.*

Deniquè exactis in palatio haud multis annis, magna Imperatoris, magna
 omnium, qui cum nouerant, expectatione adeptus est Agrippinæ, quæ &
 Colonia, nobilem sedem, Hermannò nominis huius præfule secundo,
 ante paucos dies ex hac luce subtracto. Ad quem in lecto mortis iacen-
 tem cum idem venerabilis vir Imperatoria legatione transmissus, post salutatio-
 nem mandata Regis absoluisset, & iam ad hospitium remeasset, testantibus qui ad-
 erant, idem pontifex dixisse fertur, & se ocyus mortis iura subiturum, & Annonem
 vice sua Coloniæ suscepturum. Atque illo post hæc verba obeunte, tametsi iam
 Annonem velocius regredi necessitas regalis negocij perurgeret, non immemor
 ille tam bonæ suæ consuetudinis, funeri eius, quousquè terræ mandaretur, ma-
 gna cordis contritione obsequabatur. Legebat enim, & opere, quoad vixit, sem-
 per impleuit: Melius est ire ad domum iustus, quàm ad domum conuiuij: lauda-
 bile satis, immò necessarium cunctis inculcans exemplum: quoniam, sicut illic
 scriptum est, in illa finis cunctorum admonetur hominum, & viuens cogitat, quid
 futurus sit.

Vt sit Coloniensis Ecclesiæ Episcopus institutus. Cap. 4.

Per id tempus Imperator apud Confluentiam morabatur, & ecce adsunt
 optimates & capita populi Coloniensis, baculū Episcopale Regi restitue-
 rentes, inque locum defuncti idoneum successorē supplici prece vnanimi-
 ter postulantes. Tunc, vt in his rebus fieri certum est, alijs atque alijs hac vel
 illac pro libitu suo vel commodo, promissis, consilij, seu precibus Regem solici-
 tantibus, Deus arbiter summus, in cuius manu cor Regis est, & quocunquè volu-
 erit, vertit illud, non in alium, quàm in solum Annonem, sententiam Regis & vo-
 luntatem deduxit, laudantibus alijs, alijs non sine felle reclamantibus. Suscepit
 itaque regijs ex manibus virgam pastorem, patris & magistrī figuram prætenden-
 tem: suscepit & annulum in dorem fidei, conseruandæ ad Deum & ad sponsam su-
 am sanctam Ecclesiam. Nec mora, in similitudinem Moysi, dux saluatorum po-
 pulorum Coloniæ ingressus, protinus caninis rictibus oblatrantes audiuit: Quis
 iste est, vel quis eum constituit principem & iudicem super nos? Simulque pollū-
 tis & nefarijs labijs clarū nomen diuæ memoriæ Brunonis Archiepiscopi præferen-
 tes, eiusque facta quasi in ipsius laudem, re autem vera in derogationē Annonis fini-
 stro corde iactantes, iterum iterumque, tumultuosè vociferabatur, Quis iste est, & ubi
 sunt illa, quibus amplificatus est Coloniæ? Hoc illi dixerint, genimina & seque-
 ces eorum, qui viperea lingua Dominum Saluatorem fabri filiū conuiciabantur: *Matt. 13,*

IULS

CI
 TI

Coloniensis nobis autem & cunctis deinceps seculis luce clarius constat, ex quo Colonia fundata est, vniuersi nunquam Episcopi studio (saluo Brunonis, vt ita dixerim, priuilegio) tantum opes & gloriam creuissent Coloniensis Ecclesie. Sed his in locis suis plenius dicendis, nos historiae vestigia insequentes, coepta narrationi operam demus.

Vt sit ordinatus Episcopus, & qualem se deinde praeberit. Cap. 5.

Igitur auctoritate simul & metu regia maiestatis pressi, qui quasi contra montem seu impetum fluminis niti frustra proposuerant, tandem necessitatem in voluntate vertentes, in consecrationem electi pontificis communiter cōfesserunt. Fit conuentus Episcoporum, ac totius Ecclesiastici ordinis virorum, procerum quoque frequentia cum ambitione nimia, diuersi etiam sexus & aetatis ingens populofitas: quos omnes sua benedictione, sua gratia per seruum suum Annonem Christus Dominus ea die releuaturus, cum Angelis aduenerat, sanctis omnibus pro conciuē cœlitus destinato congaudentibus. Producitur interea ordinadus ante altare, vestibus sacris induitur, olei sacri liquore perfunditur, & verè larga sancti spiritus infusione repētè mutatus in virū aliū, anno Domini cæ incarnationis millesimo quinquagesimo quinto, quinto Nonas Martij ponitur in cathedra Episcopali, ad regendam sanctam Ecclesiam & plebem vniuersam. Iamque instabat hora sacrificij singularis, cum ecce pontificalibus insignitus ornatus, accessit ad altare pontifex summus, verè sacerdos & hostia Christi. Vbi quanta compūctio, quanta cordis contritioe ministerium illud peregerit, quis sufficiat explicare? Totus enim in lachrymas fusus, tanti sacramenti vim in seipsum excepit, mirantibus nonnullis immensitatem lachrymarum, & cum gemitu quodam & suspirio, simulque peccatoris tonsione, cordis illius secreta per hoc rimantibus. Ad cuius preces cælum tunc pertulisse nulli dubium, cum & ob hoc ipsum misericors & miserator Dominus eum posuerit, vt pro sui gregis excessibus intercedens, in tempore iracundiae fieret reconciliatio. Postquam verò Missarum solennis cum benedictione pontificali finitis, conuentus ille solutus est, ipse deinceps in omnibus tam Ecclesiasticis, quam reipublica negotijs haud imparē se acceptæ dignitati gerebat, & sicut editionis loci insignibus, ita cunctis virtutum generibus inter ceteros regni principes conspicuus incedebat. Reddebat sollicitus, quæ sunt Cæsaris, Cæsari: & quæ sunt Dei, Deo: quia Coloniensis nominis maiestatem & secularem pompam ambitiosius penè, quàm aliquis ex præcessoribus eius, ostentabat ad populum: nec propterea tamen inuictum inter tatas occupationum procellas spiritum, vniquam relaxabat à studio diuinarum rerum. Ieiunijs non adeo, quàm legitimis, se macerabat, sciens scriptum, Omnia munda mundis, & nihil reiiciendum, quod cum gratiarum actione percipitur. Pernoctabat plerumque in orationibus, & per ecclesias, paucis ac certis comitibus, interdum vno tantum puero cōtentus, discurrens nudis pedibus, nonnunquam etiam cilicio ad carnem indutus, stens procedebat. Et diem quidem in disponendis priuatis seu publicis negotijs, noctem verò totam in Dei opere ex-
pendebat. Nam tunc poenitentiam agere, errata cōfiteri, commissa desistere, ob corporalis quoque flagelli castigationem, inferioris personæ manibus tantus pontifex humiliare se non erubuit. Multa illius in pauperes, in peregrinos, in clericos, in monachos benignitas, mira liberalitas erat. Nullam intra dioccesim suam congregationem prætermisit, quam non aut prædijs, aut ædificijs, aut stipendijs sua specialiter donatione auctam vita decedens reliquerit. In iudicandis causis subditorum nec odio, nec gratia cuiusquam à vero abducebatur: sed semper in omnibus propositam indeclinabiliter sequens æquitatis lineam, ad euertendum iudicium nec considerabat personam pauperis, nec honorabat vultum potentis. Cuius rei idoneum satis & euidentis subijcimus exemplum.

Ordinatur Episcopus.

Pontifex summus, id est, Archiepiscopus.

Hæc fecit ad verbum ex Lamberto Schafnaburg. Matt. 22.

Tit. 1. Tim. 4.

Noctibus quid fecerit

Multa eius in pauperes liberalitas.

Leuit. 19.

Quàm durè & verbis & verberibus Regem Henricum castigauit. Cap. 6.

Rex Henricus, Romanorum patritius, sceptrum regalia moribus, prudentia & gloria regaliter obtinens, ac iustissimis legibus tam in diuinis, quàm in humanis administrans, ita se exterius agebat ad populum, vt sui tantum non obliuisceretur interiori. Cōsiderans enim tanti nominis maiestatem longè suis præcellere meritis, nunquam insignia regalia sibi præsumpsit imponere, nisi clam confessionis ac poenitentiae, verberum in super satisfactione, licentiam à quolibet sacerdotum suppliciter mereretur. Ergo tempore quodam magna
immi

En quatum ille Rex derulit sacerdotibus.

SUR

gbe
NOV
RV
5

imminente festiuitate, cum pontifices, Duces ac Comites, & cuiuscunque alius dignitatis seu ordinis viri, regiam vndique properaret ad curiam, cum & ipsum mos & honor impositus trabeatum exigeret procedere, non inscius sanctitatis & vite probatissimi inter presules Annonis, vt sua consuetudinis seruetur institutum, supplex & poenitens eum cepit adire. Mox sacer antistes autoritate plenus, tali in negotio Imperiali paruipendens magnificentiam, sicut parere solitus erat inopi & pauperi, sic opportunitatem adeptus, misericors sine misericordia sauire cepit in principem. Nam vehementissimis illum inuades correptionibus, quicquid animo pro iustitia concitato se obtulit, liberè & constantè effabatur, illumque durissimis verberum plagis afflictum, non aliter ea die coronatum incedere consensit, quam prius manibus suis trigintatres argenti libras in pauperes expendisset. Nec abiit Imperator, sed cuncta eo ordine, quo dicta sunt, superni iudicis respectu & passus est, & fecit: sicque demum more suo indutus processit. Miranda sanè constantia presulis, nec minus laudanda humilitas principis: porrò in vtroque timoris Deimitanda perfectio. Et quia se occasio praeiuit, licet per digressionem, de eiusdem Regis morte, in qua omnis iniustitiae frena laxata sunt, inferre libet mentionem, ob id praecipuè, quoniam virtus non minima hinc occurrit Annonis, quem prophetae spiritu subinde floruisse veritas ipsa diffamauit.

Præclaram
eximia hu-
militatis &
virtutis in
Imperatore
exemplum:

Vt praedixit mortè Henrici Imperatoris, & eius filii educandum suscepit. Cap. 7.

Quibusdam simultatibus inter ipsum & Regem fraude malignantis obortis, cum Rex mentem, quam conceperat in Archiepiscopum, mandatis solito durioribus detexisset: praesul ad audientiam veniens, ratione & iustitia pro causa sua agere laborauit. Cui facultate crepta hac progrediendi via, tandem in haec verba prorupit: Rex excellentissime, caelestis Regis intuitu, cuiuscunque discordiae aut odij malum vel hoc anno non praeualeat inter nos, quando quidem anno proximo quid nos maneat, mentium nostrarum nunc penetrata latet. Quae dicens, Regem, quem praesciebat hoc ipso anno moriturum, emendatioris vitae nisus est ad semitam reducere. Sed crescentibus per dies alijs atque alijs ex causis discordiarum spinis, iterum curiam adiit in Goslaria, quò per idem tempus, magna totius regni principum expectatione, venerabilis Papa Victor, qui & Gebhardus, conuenerat. Illic compositis vtrorunque animis in prioris amicitiae statum, discessurus Archiepiscopus, sic sciscitatus est Regem: Nunquid dilectionis & gratiae vestrae recedens amodò certus ero? Id Rege haud aliter se habere testante, subiunxit atque ait: Scio, scio non nos mutuis in hoc corpore deinceps fructuosos ad spectibus, quorum alter in mortem citò rapietur, alter adhuc in certamine relinquetur. Idcirco valere vos optans, quia satis fructuosè satisque salubriter animae vestrae Coloniae disposueritis, ipse qualiscunque pastor eius hoc in Deo praesumens polliceor. Rex protinus metum, quem conceperat, pallore vultus insinuans, in quem ista dicerentur, vehemens perquisitor fuit. Vos, ait, haec tam tristis expectatio manet. Quod utique Rex ipse, velociter finiens vitam, verum fuisse declarauit. Eo autem viam vniuersae carnis ingresso, fidei & deuotionis affectu non minus defuncto, quam viuente, sacer praesul assistens, ieiunijs, vigilijs, orationibus & elemosynis, spiritualibus videlicet remedijs, animam diuinæ bonitati reconciliare non cessauit. Instituit praeterea annualem eius memoriam agi Coloniae, ipse quando vixit, nunquam illius specialiter immemor. Eius quoque filium, nominis S. Anno nutrit filium eius. multorum propter hoc inuidiam contra se accendens. Sed non desistit in laborando spe fructus percipiendi, regaliter puerum nutriens, sublimiter erudiens, adeò vtiplius postea testimonio, vir in toto regno profundioris animi illo non inueniretur. Fecit & hoc olim Ioia pontifex sanctus in Rege Ioas: sed non dissimilem bonitatis suae retributionem, vt ille, sic & hic prohdolor consecutus est. Verum his sepulchris, ad vitae eius instituta describenda stylum vertamus.

Præuidet
Regis mor-
tem.

Victor Pon-
tifex venit
Goslariam,
quæ est Sa-
xoniarum vrbs.

Obitus Hé-
rici Impe-
ratoris.

S. Anno nu-
trit filium
eius.

2. Par. 24.

Quotidiana vitæ eius institutio. Cap. 8.

Primis ordinationis suae temporibus, congruum & verè dignum officio suo opus arripens, iuxta docentis Apostoli monita, In omnibus labora, 2. Tim. 4. opus fac Euangelista, ministeriū tuum imple: omnē Episcopatus sui patriarchiam perlustrauit, homines fidei ac penè totius religionis ignaros, solo

Vvv 4 autem

IULS

Crebrò concionatur. autem nomine Christianos, assiduis prædicationibus ad catholicæ pietatis cultum informans, breuiter & apertè complexus, quid credi, quid sperari, quidve amari oporteat. Imperauit dein autoritate pontificali, suafitque pietate paterna, singulos auditores hæc eadem domi suæ euangelizare, bonam illis pro hoc à Deo victitudinem pollicens. In quo eoufquè profecit, vt pueri quoquè, teneros infantia annos necdum egressi, fidem, vt asserunt, beati Annonis inuicem discerent, inuicem docerēt, & ex ipsa boni studij assiduitate, singulis eorum eam manè vel vespere coram Deo pronuntiandi quasi lex inoleuerit. Habebat autem hoc infigne meritum suorum apud homines indicium, quòd quoties prædicaturus in publicum processisset, tantis subito lachrymis immaduit, vt omnium corda ad miserationem commouisset. Tum melliflua, & compunctione plena verba profundere, clementiam Dei proponere, iustitiam non tacere: hortari bonos, vt ad meliora proficerent: malos, vt ad perpetrata cessarent, omnes in commune, vt se reos clamarent, ac pro totius mundi necessitatibus communem Dominum inuocarent. Quis unquam vel faxei cordis Annonem in ecclesia loquentem audiens, à lachrymis valuit temperare? Denique ab exteris etiam & remotioribus prouincijs, ob solam indulgentiæ & doctrinæ eius famam, plurimi confluxerunt, omnibus delicijs præfidentes Annonem audire, diuitias incomparabiles astimantes, eius indulgentiæ relaxari, eius benedictione præmuniri. Præterea pietatis & misericordiæ operibus nullo erat inferior. Nam agricolas & debitores reddituum, antecessorum suorum nimietate vel superfluitate grauatos & propè nudatos intelligens, exactoribus vt parcerent iussit, singulis vel totum, vel ex parte, prout opus erat, remittens. Pauperum, peregrinorum & infirmorum prima illi & perpes erat sollicitudo, imitanti eum, qui dixit: Estote misericordes, sicut & pater vester cælestis misericors est. Illucescente enim primo surgentis diei crepusculo, ecce velut examen apum, turba egenorum vndecunquè conuolans, eius quotidie fores obfedit, sufficientia alimenta hora statuta singuli percepturi. Inter quos omnes miserissimi quique numero vigintiquatuor perferutati, seorsum congregabantur. Ante quorum pedes humilimè procumbens pontifex summus, postquam lauit ac terfit, osculum quoquè cordis & oris impressit, necnon manibus aquam infudit. Cõsummato ministerio humilitatis, versus est ad opus charitatis, cum cibo & potu vnicuique, nummum porrigens. Iam verò imminente hora & necessitate, vbi & ipse consedit ad mensam, more solito, quotquot superuenerant, introducebatur ante eum ad conuescendum peregrini. Tum ex singulis, quæ mensæ erant imposita, partem propè decimam colligens, pro reficiendis hæc & illac per urbem ægrotis in locum vnum separauit. Postremò mensa submota, surrexit verè pater orphanorum, verè iudex viduarum, & tanquam diceret, Sinite paruulos venire ad me: talium est enim regnum cælorum: acclinans se, manu propria cibauit pupillos, refecit orphanos, aluit filios pauperum, delicatioribus escis ex mensa per seipsum in hoc referuatis: præterea matribus eorum, familiaribus suis illi miseras conquerentibus, necessaria misericorditer impendens. Cùm enim esset erga cunctos inopes misericors & compatiens, erga pauperulas tamen & earum infantulos speciali quadam miseratione ducebatur. Quod huiusmodi femine experimento cognoscentes, explorato nonnunquam tempore, in plateis sese gregatim obtulerunt, paruulos ei suos cum clamore supplices obijcetes. Interdum trāsicens, & præ lassitudine diutina expectationis in soporem versos conspiciens eiusmodi puerulos exesos & seminudos, alique quem eorum, quem nec dignum oculis quis arbitraretur, piè se adhibens, materne vice exosculari cepit. Quædam etiam proprios non habentes, alienos infantulos expetièrunt, indubium habentes, Annonem erga ipsas misericordia motum iri, si talibus onusta sarcinulis, eius conspectui præsentarentur. Inter hæc solennis ei mos erat, vertente semper anno, à vigilia natalis Domini vsque ad intacta genitricis eius purificationem, per continuos quadraginta dies quanlibet lactantem habere, cuius manibus aquam præbens, ipsemet pedes ac manus paruulorum lauit, moxque datis alimentis, solidum vnum porrexit. Super hæc & xenodochium Coloniae construxit, languidos, & debiles, & omni desitutos solatio illuc inferens, deputatis ad eorum subsidia quotidianis stipendijs. Nunquam pauperum se inclamantem absque misericordia præteriuit, nūquam veniens ad inuisendum egenos, monachos vel canonicos, absque charitatis larga manu remeavit. Sene

Multi confluit ad audiendas conciones eius.

Benignitas in pauperes
Luc. 6.

Obserua lector.

Et hic pontifex summus, pro Archiepiscopo dicitur.

Matth. 19.

Humanitas erga pauperulas feminas & filios earum.

Xenodochium Coloniae condidit.

SUR

gbe
NOV

RV

5

ne in coena Dominica quam prodigus fuerit, superfluum est memorare, cum nec parcus quilibet ea die manum retrahat ab elemosyna. His omnibus antecellunt numero & admiratione, quae per nocturnas tenebras, solo Deo teste, rarissimis secretalium suorum duntaxat exceptis, operatus est: cum quibus, ut dictum est, noctu sanctorum limina circuiens, peregrinos & quibus non erat tectum, in porticibus, in angulis vasisque vinarijs per plateas expositis, scrutatus est: quos inuentos pauit atque vestiuit, allato secum pro hoc ipso victu & vestitu.

Nocte sanctorum limina circuiuit.

Vt tractarit feminam, noctu in platea periclitantem. Cap. 9.

Cumque more consueto per cuiusdam noctis silentia pro negotio simili esset egressus, lamentabile & omni miseratione plenum in itinere offendit spectaculum, mulierem, quam ob inopiam nullus hospitio dignabatur, recentis & ipsa hora editi infantis partu periclitantem, super nudam humum sese lachrymabiliter volutantem. Erat ergo videre miseriam. Nox tenebris densis vagantem occupauerat, fatigatam tellus coenosa ac petrosa seminudam exceperat, fame & siti confectam frigus amplius vexabat, nullus mortalium aderat: & ecce virgente natura, coepit cruciari, voces emittere, suspiria crebra trahere: tandemque enixam prolem in puluerem fundens, ipsa disiectis hac & illac miserabiliter membris, nil vltra praeter mortem expectabat. Hac ergo miseria quid miserius? Superuenit igitur, ut dictum est, sacer praesul, ac protinus velut icu sagitta transuerberatus, represso gradu, praeter horrore & miseria substitit attonitus: cum ecce gravitate pontificali postposita, instar velocissimi cursoris reproperrauit, improbroque humeris suis grabato cum stramentis, celeritate qua venerat, recurrit. Mox abiecto a ceruicibus onere, in curuauit se quantocyus ad iacentem, puerulum pannis obuoluit, ipsam a terra sublata in lectulum collocauit, ac proprijs extractis vestibus, utroque diligenter contexit. In eodem loco dispositis pro sustentatione eius, quousque conualesceret, necessarijs, processit verè precum suarum consecutus effectum, qui tam humili & pio ministerio per horrore caeca noctis in minimis membris suis illi obsecutus est, quem quondam pro nobis incarnatum, virgo mater vilibus obuolutum pannis, reclinauit in praesepeum.

Lamentabile cuiusdam parvuli spectaculum.

Vide in isto Episcopo exemplum memorabile.

Luc. 3.

Vt vagientem paruulum nocte inuentum, secum abspertarit. Cap. 10.

Alia quadam subierat nox, & vir Deo deuotus, astimationis humanae fugiens oculos, venerandos sanctarum virginum cineres supplex coepit adire. Quod vna ex consuetis mulierculis sollicitè prauidens, necessitate simul & arte instructa, nescienti hac fraude obuiauit. Scilicet praeter mendicantem nil ad indigentiam corpoream certi habens, filiolum suum in lacte recenti possum, ante venientis vestigia clam media deposuit in via, seseque indè proripiens, cum festinatione in latebras immerisit. Nec mora, sacerdos approximans, ubi primam vagientis infantuli vocem aure percepit, praeter dolorem totus intremuit, varias animo gerens passiones, vnde puer huiusmodi ea hora noctis illic haberetur. Interea velut ad obsequium Christi, sub foeno cubantis, impiger accurrens, flexo corpore puerulum a terra suscepit, memor sancti Simeonis, qualiter olim infantiam Saluatoris pijs vlnis amplexus, pacem & salutem sibi met imprecaretur & populo. A cuius deuotione in re dissimili non dissimilia sentiens, tali gratulabundus onere ibat cubiculum repetens: illum imitatus, qui relictam pijs humeris ad ouilia reportauit ouiculum. Confestim autem paterna sollicitudine nutricem paruulo procurans, quem carne non genuit, spiritali regeneratione per baptismum melius regenerauit: quem & a fonte sacro suscipiens, Annonem post se nominauit, singularis patrocinij spem ante Deum in illo, sibi prouidens.

S. Ursulam & socias virgines inuauit.

Luc. 2.

Luc. 15.

Vt nocte quadam pugnis caesus sit a malignis. Cap. 11.

Haec igitur quotidiana viro Dei institutio, haec incessabilis sollicitudo, hic labor, hoc studium. Cumque talis esset, qui verbis beati Iob dicere possit, Oculi sui caco, & pes claudo: pater eram pauperum, & cor viduae coelo. Iob 29. Iustus sum: & cum sederem quasi rex circumstante exercitu, eram tamen merentium consolator: quia ab infantia creuit mecum miseratione, & de vtero egressus est mecum: conspirantibus quibusdam aemulis iustitiae, quorum nequitiae comprehenses hodieque fidem derogant Annonis sanctitati, quadam nocte ad similia deuotionis

Iob 29.

Iob 31.

tionis

IULS

tionis suæ opera progressus, insidias perpeffus est. Furioso enim impetu venientes inuadentes, furem criminabantur, obijcientes & alia, quorum ipsi sibi met confici in alienam fugillationem sine difficultate poterant erumpere. At socijs Episcopi hæc refellentibus, & sacrilegium esse dicentibus, clericum orationis gratia transeuntem his conuicijs agi: illi procacissimo responso fictum arguentes, ac prioribus peiora subijcientes, linguis venenatis manus sanguine plenas mox adiunxerunt: non sine retractione ceu bestiarum ferocissimæ in innocentem sæuientes, cum eum birro violenter spoliassent, correptum crinibus in cœnæum protraxerunt, pugnis grauius insistentes. Eius quoque comites cum infania simili non minus affecissent, furore satiati alacres recesserunt, illorum participes effecti, de quibus scriptum est, Qui lætantur cum malè fecerint, & exultant in rebus pessimis. Sed contra semel inuidia, modum nescit imponere malitiæ. Vnde supradicti malefici maiorem vesaniam spirantes, horreo dicere, necem Archiepiscopo moliebantur, insidjs ei non semel, nec bis compositis, facinus execrabile, nec minus lamentabile, si copia daretur, perfecturi: quippè qui nec ipsi bonorum omnium capiti parcerent. Quod cum familiaribus & amicis Episcopi certius innotuisset, nunc quidem gaudium de eius adhuc ereptione gerentes, nunc verò horrorem consideratione tanti periculi non ferentes, cum sacramento testati sunt, se minime sinere illum amplius taliter egredi, nè forte extingueret lucernam Israël. Eorum verò consilijs & precibus persuasus, numerum orationum singulis in locis habendam, deinceps in lecto recubans, vel in vnaqualibet ecclesia consistens, nihilominus persoluebat. Abhinc quoque tale quid excogitauit, vnde non iniuriæ suæ, sed iusti zeli sollicitas pastoribus esset imitatio.

Vt castigaret scortationi & libidini deditos. — Cap. 12.

Animaduertit in homines flagitiosos.

Sciens quorundam profanos & incestuosos ad opera libidinis per noctem discursus, zelo iustitiæ inflammatus, nefariæ commixtionis homines depræhensos, ad exemplum omnium decaluari ac decorari publicè mandauit, presbytero cuidam ex familiaribus suis huiuscemodi potestate concessa: cui iugis imminabat ex obedientia necessitas, ab incipientibus noctis tenebris ad frequentis exordia lucis tales excursus obseruare. Nonnullas tamen illarum, quibus pro pudor castitas venalis erat, ad se accersitas verbis castigans, donis quoque demulcens, vel ad continentiam propositum, vel ad honestæ copulæ coniunctionem deduxit, animas earum à morte saluans per charitatem, quæ operit multitudinem peccatorum.

Prou. 10. 1. Pet. 4.

Vt quandam prolapsam, humanissimè ab infamia liberaret. — Cap. 13.

Matth. 23.

Vnt quamplurimi sepulcris dealbatis similimi, qui pharisæorum more de sanctitatis munditia foris tumentes, cum sint ossibus mortuorum intus pleni, erga peccantes vel infirmiores quoslibet non compassione, sed conuictiosa quadam dedignatione feruntur: qua profecto peste Anno, suis in oculis humilis, nunquam laborauit. Siquidem nocte quadam, profundis tenebris omnia circumdantibus, ipse more suo sanctarum virginum limen ingressus, aliquem secessit in angulum, quò secretius stans, precibus obnixius inferiret. Illic vna ex confortibus in facie iacens, crebris singultuum & internorum gemituum vocibus, diuinæ miserationis aures feriebat, amarissimis lachrymis acpectoris tumefactione, perpetrata nupèr carnis delectationem grauius deplorans. Cum que immunitas piaculi stimulos compunctionis ei excitasset, acriores tamen reddidit iam iamque intumescens vteri conceptus: quoniam etsi per emendationem vitæ sequens, de benignitate pij Saluatoris præsumebat, humani tamen improperij confusionem per secula se habituram, quæ elis miserrimis non tacebat. Hac itaque gemina tribulatione inenarrabiliter angustata, spe collecta, viribusque resumptis, Iohannem humanæ miseriæ per fugium, eum scilicet, quem & offenderat, misericordem Dominum nostrum corde & ore, lachrymis instar riuus currentibus, pulsabat: vt qui quodam pro peccatoribus natus, & pro peccatoribus mori dignatus fuerat, etiam siæ solita bonitate succurrès infelicitati, sic facinus admissum remitteret, vt ignorantia publicè derisionè euaderet. O bonitas authoris, o clementia Saluatoris: quæ natura bonus, & potestate immensus, cum nunquam humani cordis lachrymas absque misericordia valeat intueri, consolationem quoque iuxta suam magnificentiam despo-

Aedem vnde decem milium virginum dicit.

SUR

gibe
NO
RV
5

desperatis subministrat. Cum enim talibus incuberet mulier afflicta clamoribus, ea in scia, pius sacerdos, quasi missus à Deo, retrò consistens, aure diligentius adhibita, omnia plangentis ac deprecantis verba percepit: nec erat difficile, tanta contritionis causam cõjicere. Tandem signorum pulsatione nocturnales ad hymnos inuitata, surrexit è terra, chorumque petijt: quam diuinã bonitatis minister clam eueffigio infecutus, ex ordine loci, quem in choro adijt, eius personam sollicitius inuestigauit, moxque recessit. Vt verò dies redditus est, volens comprobare, quoniam iuxta est Dominus his qui tribulato sunt corde: qui etiam se per seipsum oblitigauit, dicens: Viuo ego, nolo mortem peccatoris, sed vt magis conuertatur, & viuat: mitrens ad conforores, euocauit eandem, illa metum, quem conscientia fugecebat, præ oculis habente. Sed venientem præter spem filius misericordie blandè suscipiens, iuxta se sedere fecit, de vitæ eius qualitate inter alia colloquia quasi per ambages conquirens, ac causam mœroris, quem vultu prætendebat, quasi nescius sciscitans. At ea vulnus lethale spiritualis medici manibus, nè feriret, offerre detrectante, ille non inscius morbi, ferrum apposuit, asserens se scire causam tristitiæ, nec ignorare, quas, admissi poenitens, illo in loco nocte proxima preces emisisset: eam confiteri tantum debere reatum, ceterum ex diuina miseratione in promptu esse & veniam, & euadendi opprobrij possibilitatem. Sed vt rem sine concludam, illa confessionis viam flebiliter ingrediens, diuinã bonitatis beneficium in suorum casuum arumnis inopinatò experta est. Denique mœrentium consolator, & suæ memor fragilitatis, secùdum Apostolum præmonentem, Considerans te ipsum, nè & tu tenteris: eam postquam in spiritu lenitatis sufficienter instruxit, militi cuidam è Saxonia, gratiæ eius largitate præ ceteris domesticis viro, sub sacramentis fidei debitæ commendauit, imponens illi, vt sub prætextu familiaritatis eam secum abducens, donèc illicito conceptu liberaretur, ad quacunque necessitates ei diligenter assisteret, nec vnquam, si sua gratia priuari nollet, huius rei cognitio domatis eius limen excederet. Expletis verò diebus partus, cum & ipsa iam incolumis priorem recuperasset statum, eam itidem cum paruulo suæ præsentia reconsignaret. Is protinus imperatis obediens, negocium hoc, præter se & Episcopum, nulli cognitum, fideliter executus est, post omnia mulierem cum infantulo ipsi representans. Mox pius pastor alibi delegato paruulo, ouem quæ errauerat, alacriter ad confororum suarum domicilia destinauit, laudis transitoria nil appetens, vt cælesti mercede dignus inueniretur.

Vt cuiusdam femine conceptus euauerit. Cap. 14.

Hic historice res non valde dispar Coloniae similiter accidit, quam exempli causa venerabilis pontifex referre solitus erat: res planè memoria digna, & omnium bonorum ore celebranda & frequentanda. Cum enim lapsos magno desperationis malo liberare queat, non minus stantibus ingerit formidinem, nè præsumptione sanctioris vitæ, ruinæ pateant irreparabili. Omnes igitur hæc audientes, aures cordis arrigamus, & quàm sit terribilis in consilijs super filios hominum misericors & iustus Dominus noster, cum spe & metu consideremus. In monasterio Domine nostræ pijsimæ Dei genitricis Mariæ quædam sanctimonialis, omni morum honestate, omni que vitæ sanctitate inter confodales suas à primo succreuerat tempore, eiq; speciale munus omnipotens gloriæ virginitalis, velut quoddam diadema capitis, concesserat. Sed cum instinctu superbiens angeli quædam de castitate ei subreperet elatio, aliasq; iam dedignaretur conforores, viro rumque consortia, quasi nunquam casura, incautiùs admitteret, iuxta quod scriptum est, Ante ruinã exaltatur cor: magno blandientis inimici plausu prohdolor in foueam corruptionis incidit. Sed misera cõmixtionis opere perrecto, in se rediens, ingentis tristitiæ fluctibus penè in amentiam versa est, reputans & quasi per somni ludificationem hæsitās, quæ esset, vel quid fecisset. Inter hæc ubi anterioris vitæ puritas animi eius tetigit, velut ictu fulminis in corde percussa, gemitus & suspiria traxit amarissima, & instar repentini imbris cum eiulatu miserime vocis tota ruit in lachrymas. Verùm cum degustata semel mortifera carnis delectatio, conquiescente parū fletu, vehementioribus incendijs eius mentem stimularret, metuens nè post, etiam ruptis publicæ verecundiæ frenis, in omnem præcepseretur impudicitiam, cælum suspiciens, altè ingemuit, orans, vt quia iam

Plal. 33. Ezech. 33.

Confessio sacramentalis quid præstet.

Gal. 6.

Tueretur mira humana sapientia eiusdam.

Plal. 65.

Ante ruinã exaltatur cor. Prou. 16.

Degustata semel carnis delectatio, post fletum, vehementius mentem incendit.

IULS

CP
CTI

confusionem animæ clam induerat, in apertam quoque ignominiam per contemptum partumque criminose prolis veniret, quatenus publicis subiacens opprobriis superbiam cum luxuria humilis & poenitens deinceps effugeret. Id cum exorasset, aliusque intumescens indicia violata castitatis oculis proderet alienis, illa omnia consilij expers, quid faceret, quod se verteret, ignorans, omnium præ confusionem declinabat ad spectus: non somno, non esca, non potu, denique non ipsa vita delectabatur, quoniam incomparabilis tristitiæ profunditatibus operata erat. Nihil iam de peccati satisfactione meditabatur, nil de poenis inferni cogitabat: solo, quod timebatur, rubore liberari votis omnibus exoptabat. Hinc factum est, ut cum nullam consolationis occurreret suffragium, secundum illud Propheticum prælagium,

Psal. 82.

Imple facies eorum ignominia, & quærent nomen tuum Domine: de Christi clementia spem tota mente conciperet. Ante eius ergo imaginem pro nobis crucifixum corruens, templum sanctæ genitricis eius ingressa, his precum quærimonijs stebilitate usque usque est: Domine clementissime, mearum miseriarum calamitas tuæ pietatis penetret aures, nec meis offensibus prauitatibus, tui plasmatis conditor pius immemor existas. Heu me coinquinatam, heu me professæ castitatis prauaricatricem, heu me

Professio castitatis.

confusionis æternæ inuentricem. Merito nunc me cum maximo salutis mee detrimento infra omnes conspicio, quæ dudum me ipsam nesciens, cum sim pulvis & cinis, supra omnes in immensum gloriata sum. Quid congruentius tantam decebat præsumptionem, quàm huius turpissimi volutabri detestabilis puritatis? Nihil mihi iam aduersus tuam bonitatem, Deus, querelæ remansit iustæ, cum hæc omnia propria patiar voluntate, cæno me tradens libidinis incestuosa, dein ore proprio imminemtem publicam exprobrationem petens, & quidem audientia indigna, sed vtinam in hac parte. Ut audiret, non indicium sanctitatis, sed poena flagitij præcedentis fuit. Væ miseræ mihi, quæ cælestis Agni perdidisti sectatam, quæ virginici caritici gloriam iam amplius non sperabo. Sufficiat mihi vel sola indulgentiæ via, & his, te miserante, Iesu benignissime, confusionibus erui. Ecce præ genitricis tuæ pedibus rea & gemens aduoluta, per eius suffragia tuæ consolationis gratiam humiliter quero, conuersionis omnimodæ veritatem promittens, & perpetrati sceleris amodo continentiam & poenitentiam. Hæc ea fletu maximo prosequente, qui respexit Petrum flentem, respexit & illam misericors Dominus noster, & quantum

Apoc. 14.

miserijs condoleat nostris, cui dētissimo maiestatis suæ dignatus est monstrare miraculo. Nam postquam clamare desijt, & à terra surrexit, vtetus illius detumuit, male conceptus foetus euauit, ipsa præ gaudio largius flens, debitam conuertendi sponsum implere non distulit. Annis siquidem non paucis iugiter in poenitentia perseuerans, corpus vigilijs & orationibus attenuatum, panis & aquæ tantum sustentabat edulio, sine cessatione lachrymas in humilitate fundens, & ex occasione sceleris admissi, priori vitæ sequentem longè anteponebat. Quanta verò fuerit contritionis, hinc datur intelligi, quod exceptis alijs extrinsecus orationibus, præteritum inter diem & noctem ter semper percurrerat, primò humi strata, secundò genibus affixa, tertio stans: vt merito deficiente spiritu, membra quoque lassarentur. Faciem cum macie pallor obdlexerat, & diurnitas inediae atque vigiliarum, viribus penè exhaustis, miraculum cæteris fororibus ingerebat, nil extrà suspicantibus, quàm desiderio sponsi cælestis sponfam suam charitatis languore tabescentem: quippe quibus culpæ eius nullum patebat vestigium. Non enim tanti reatus

Luc. 22.

confessionem humanæ committebat fidei, quæ interdum nulla est, vbi maximè speratur, soli Domino fiducialiter clamans, Miserere mei Deus, miserere mei: quoniam in te confidit anima mea. Talibus cum, sicut dictum est, annis aliquantis insisteret, ecce pestis antiqua superbiæ sub pedibus iacens, contra eam denuò caput attollere cœpit. Quod illa cautè præuidens, & hanc esse causam ruinæ prioris amaduertens, quauis lapsa, salubriter tamen edocta, suggestionis huius initia non, vt antè, negligenda duxit: sed festina sancti patris Annonis præsentiam adiens, omnem suorum casuum ordinem subtiliter enarravit, consilij & precum eius inuamina magno cordis mœrore petens, nè ea rursus in similia prorupte, tanti temporis poenitentia deperisset. Tunc sanctus pontifex secundum datam sibi sapientiam consolationis verbum multipliciter proferens, eam non in proprijs viribus, sed in Deo confidere docuit secundum illud: Sine me nihil potestis facere: nil ita

Admirandi sanè miraculum.

damones

Nō sunt hæc accipiendi de sacramentali confessione, quæ fit sacerdoti: sed quod nō fuerit causa extra hanc confessionem cuiquā aperte crimen suum.

Iohan. 15.

sed in Deo confidere docuit secundum illud: Sine me nihil potestis facere: nil ita

SUR

g b e
M O V

EV

15

dæmones atterere, quàm in humilitatis fundamento consistere, nulli se vel in cogitatione præferre, præ omnibus humilia de se sentire: cæterum peccati transacti noxa non teneri, si lugenda non præsumat iterare. Mentis quoque eius qualitate intima consideratione perspecta, cum didicisset in elationis arma verti, quicquid præ cæteris quasi sanctior specialius attentasset: salutarem sanctamque dixit esse viam, communis vitæ limitem non excedere: se mandare, si noller in interitum ire, nè conforibus contraria, singularis vitæ aliquid usurparet, cum comedentibus comederet, cum dormientibus dormiret, itemque cum abstinentibus abstinens, cum vigilantibus quoque vigilaret. Hanc prorsus esse regiam viam, quæ nullam declinans in partem, per se gradientes in æternæ salutis patriam inducat. His doctrinæ fluentis ancilla Dei salubriter insula, benedictione percepta, monasterium repetijt, matremque virtutum temperantiam mox ingrediens, totius honestatis & religionis prorupit in fructus, communis vitæ lege contenta: nec ullam se virtutibus superiorem, ita decedens, in illa congregatione reliquit. Hactenus nobis in descriptione vitæ vel morum Deo dilecti pontificis occupatis, iam tempus est aperire, qualiter quantumque per eum profecerit in augmento diuinæ seruitutis Ecclesia Coloniensis. Id cum ingenij nostri tarditas utique præsumat attentare, quis tamen ipso quoque carnis intuitu non videat, omnem hic eloquentiam magnitudini rerum imparem inueniri? Er primò quidem mentis eius erga Deum & proximum ardorem plenè prosequi, laboris est non minimi. Quod nè falsò iactare videamur, hinc historix sequentis sumamus exordia.

Temperantiam hic dicit, quæ alij discretionē vocant.

Ut omnes diocesis seu Episcopatus sui congregationes reformaret. Cap. 15.

Cum per omnes curæ suæ congregationes, cuiuscunque professionis essent, regularis disciplinæ tramitem licentia deperisse doleret, alijs pro vitæ necessitatibus, alijs pro mundi cupiditatibus extrà vagantibus: vniuersorum Præbendas pro supputatione annualium reddituum largè disposuit, nonnullas ex suis adaugens: vt occasione libertatis crepta, necessitatem iugi claustralis curæ induceret. In his exequendis Apostolicis utebatur præceptis, obsecrans vt pater, increpans vt magister: interdum stimulos exorbitantibus ac recalcitrantibus addens, & eatenus neglectam disciplinæ cælestis scholam temporibus suis mundo reformans. Quibus studijs quo plus charitate feruebat, eo sollicitius insistens, ad maiora diuinæ laudis opera magis inflammatus accessit, quinque monasteriorum stru-cturas ab ipsis fundamentorum initijs ad perfectum deductas, non animam tantum, sed & corpus omne, quinis à conditore sensibus institutum, ipsius addicens seruitijs.

S. Anno reformat monasteria.

Quinq; monasteria e fundamentis extruit.

Primum monasterium suum, ad Gradus S. Mariæ, condidit. Cap. 16.

Itaque quod primum erat monasterium, quod dicitur, ad Gradus, in honorem sanctæ Dei genitricis Mariæ, iactis fundamentis erexit, omniq; varij decoris elegantia pulchrè distinctum consecrauit, prædijs ad triginta Canonicorum sufficientiam copiosè delegatis: quos vndique scientia, vita vel moribus exquisitos, illuc adunauerat. Ipse verò speciali deuotione dilectæ sibi Dominæ torus inhærens, cum eius patrocinijs animam credidisset, etiam sepulturam in eodem sibi monasterio, adhuc futurorum nescius, extruxit, & quasi iam iamque migraturus, locum frequentabat, pernox in orationibus, sua suorumque peccata lachrymarum fluminibus expians. Cumque noctem totam sæpè duxisset in somnem, sub ipso lucis exitu super mattulam, vel super nudam humum aliquoties super gradus in ingressu capitolij se reclinans, vix puncto temporis oculis in soporem clausis, surrexit. Cuius contritionis & abiectionis virtus non facile credebatur in eo, quandoquidem familiarissimis suis non semper innotuerit, & ipse publicis obsequijs vallatus incedens, adpectu ipso tremendus & gloriosus seculi dignitatibus fuerit: qui tamen inter pauperes Christi degens, mitis & humilis semper extitit. Nam vt à fratribus nostris accepimus, cum eis residens, nonnunquam subridendo intulit: Quàm magnum, quamque terribilem omnibus aulicis, veniens ad eos, me ingero? quomodo caput erecto collo circumducens, sæuos oculos in vnumquenque retorqueo, totum me componens illi, sub cuius vestigia sint omnia ruitura? cum tamen inter hæc pauidus atque timidus, longè deiectionior intus incedam, quàm vlli pateat fidei. Hæc suis ipse de se confessus est. Cæterum quoties curiæ necdum præsens aesse nunciabatur, non laicus, non clericus, non Comes, non alius quis potens, non Episcopus, non ipse denique

Monasteriū S. Mariæ ad Gradus, construit.

Capitolij, dicit domū Capitularē, vt vocant vulgò.

IULS

Rex exceptus est, qui non habitum suum aliter excoleret, comam æquaret, gestus quoque suos eo præfente temperaret.

Vt S. Georgij ecclesiam extruxerit, & quæ mira illic enenerint. Cap. 17.

Prosperis igitur successibus in consummatione templi, quod cœperat, vltis ubi magis magisque desiderio supernæ iucunditatis æstuabat, exiguos depu- tans præteriti temporis labores, eminentioris meriti arcem cupiebat appa- hendere. Vndè secundo copijs contractis, S. Georgij martyrijs ecclesiam extra murum construxit, annuis redditibus abundantem, luxa quod exigebat illic congregatio facta clericorum. Ad cuius dedicationem votis omnibus inhians, re- liquijs beati martyris adhuc acquirendis prædicabatur: & ecce, sicut ipso referente compertum est, nocte quadam sopore pressus, eundem martyrem ex interioribus oratorij S. Pantaleonis cum ingenti luminis frequentia procedere conspexit. Quem in amictu splendidissimo vultu roseo perfusum, cum mirantibus oculis ad nouam suæ deuotionis fabricam gradum direxisse specularetur, illo iam ingresso, mox euigila- uit. Illic diuinæ inspirationis gratia tactus, aliquid suis votis consonum in illo per- senfit somno: tenebrisque finitis, omnis impatiens moræ, sancti Pantaleonis adiens sacrarium, auspice Deo, brachium præclari martyris Georgij sibi præsentatum, ma- xima cum veneratione suscepit: idque comitante multitudine, cum & processio so- lennis fieret per vestigia, quæ noctu martyr calcare visus est, ad locum, vbi ingressus est, baiulauit. Tunc secundum consecrationis ritum insistente clero cum pontifice, opportunitatem sermonis habendi tempus & locus expetiit. Repentè igitur tumultu concitato, discursus hinc inde fiebat, nemine alium expectante, sed singulis præ- occupantibus locum, qui voci prædicantis Episcopi vicinior astimaretur. Alijs verò parietes, alijs domos & arbores conscendentibus, plurimi duas per grandes trabes, per quas ad ædificium muri dispositus erat ascensus, circunicebant, innumeris sub- tus eas conglobatis. Igitur omnibus arctis auribus & oculis in ora loquentis Epi- scopi defixis, trabes pressuræ nimietatem non ferentes, cum fragore magno corru- runt, ijs qui super eas erant, pariter ad inferiora labentibus. Cumque molem ruen- tium turba subtus stans excepisset, clamor & concursus ingens exortus est, nullo dubitante, magnitudinem periculi mortes plurimorum peregisse. Sed postquam factò silentio, nullius læsionis vestigium in aliquo reperum est, maior laudis & ad- mirationum vox ab omnibus insonuit: quibus diuinæ virtutis potentia meritum martyris ac sacerdotis tanto gloriosius, quanto incunctius patefecit. Huius itaque lætitiæ suauitate perfusus sacer antistes, brachium sanctum manibus sumens, eccle- siam ingressus est, resonantibus in hymnis & supplicationum vocibus hinc clero, illinc populo. Interea splendor igneus cælitus adueniens, ingredientem cum sanctis sanctum pontificem persecutus est, visibiliter in templum descendens, perpauca eorum, qui foris erant, & propè nullis ab hac exceptis visione. Qua de re plus in ex- ultationis voce cunctis perstreptentibus, ipse tot diuinæ præsentia signis exhilaratus, magna cum securitate, magna cum deuotione totius ecclesiastici ministerij cultum peregit.

Hodie in- tra muru est Ecclesiam S. Georgij condit.

Ingressus est, nos ad- didimus: vi- detur enim in exoplari deesse.

Egregiū sa- ne miracu- lum.

Vt à quodam ignoto sene admonitus sit Sigeburgensis monasterij accelera- re structuram. Cap. 55.

DEinde cum totus in anteriora respiceret, eorum quæ retrò sunt, oblitus, in secreto cuiusdam noctis profunda quiete resolutis omnibus, more suo cenobium S. Martini transiens, vigilijs nocturnis monachos insistentes aure cordis & corporis audiuit, grauiter que suspirans, ad presbyterum quædam occultorum suorum scientissimum, ait: Nunquid cordis tui ianuam non pulsas, quod in tota Colonia sopitis omnibus, hi soli diuinæ seruitutis sollicitudinem habentes, hoc tempore noctis ad psallendum Deo consistunt? Et me quidem nihil dignū ministris eius exhibentem, cum in omnibus negligentem mea tulerit infelicitas, quam maxime monachis hæc tunc inuitis vixi. Et cum pectus feriens hæc dixisset, oculis ad fide- ra leuatis cum expansione manuum, corde & ore subiunxit: Te precor, vitæ mortis que dominator, & summe pater, te precor, vt huius lucis inducias mihi concedas, donec tuo munere proficuum quid & in huius religionis viros elaborem. Qua voce calos penetrante, domū regressus, primo manè limen beati Petri a dijs: vbi residens in crypta secretius & psallens, à quodam superueniente sene his verbis est admonitus.

Cenobiū S. Martini Coloniz.

Ignoratus quodam senex hortatur eum,

SUR
g be
NOV
EV
5

Nè mora sit, venerande præsul, in extruendo requiei tuæ loco, quem Deo prædesti-
nante in monte, qui à præterfluente fluuio Sigeberg cognominatur, habebis. Dixerat,
& ab adstantibus quasi delusor citius repulsus est, Episcopo vim verbi profundius,
quàm dici possit, excipiente. Cuius abhinc intentio non aliud, quàm id, die noctuque
voluens, qualiter ad finem peruenerit, expediendum est.

vt cõdat Si-
gebergense
cænobium.

Quo pacto obtinuerit montem Sigebergensem. Cap. 19.

Palatinus Comes Henricus, vir potentie secularis & glorie, tunc temporis in-
imicitias aduersus innocentiam Deo dilecti pontificis exercens, cædibus, rap-
inis & incendijs per omne ferebatur Episcopium, ad deuastationem patriæ
præsidio fretus in prædicti montis vertice. Hunc iustis exigentibus causis,
anathematis sententia feriens Archiepiscopus, tandem ad satisfactionem coactum
captiuumq; traxit. Qui Coloniã veniens, ad eius vestigia ruit supplex & pœnitens,
& accepto communionis & indulgentiæ loco, pro gratia se reconcilians Episcopi,
beato Petro montem Sigebergensem dono contradidit. Tunc diu desideratum cer-
nens sibi præsul patere negocium, portentis quibusdam, quæ de monte rumor inue-
nerat, quasi iam currens, accepto stimulo reddebatur incitator. E quibus hoc, mul-
tis ad stipulantibus, non improbabili ter fertur.

Palatinus
Comes dat
S. Petro mō
tem Sigeber-
gensem.

Vi signum Crucis multi in eo monte conspexerint cælitus appãrens. Cap. 20.

Interiacente propè milliario, vicus quidam Stieldorp dictus, memorato distat
à monte. Huius incolæ Dominicæ diei festo tracti, sub iisdem diebus ecclesiam
petentes, cum licentia populari varia conferentes, liberum quaquaversum di-
rigerent intuitum, contra montem prospicientes, repente signum Crucis celo
contiguum, quasi dependens vertici eius imminere cernebant. Quod dum pulchrè
cei colorum varietate distinctum singuli mirarentur, qui prudentiores erant, ingens
dicebant esse ostentum, per quod portenderetur, triumphum Crucis inibi digna ve-
neratione frequentandum, cultoribus loci fide Crucis, non armis visibilibus, semper
triumphantibus.

Signi Cru-
cis in aere
conspicitur

*De visione duobus Græcis oblata, & monasterij in eodem monte ædifi-
catione. Cap. 21.*

Dvobus quoque peregrinis ex Græcia per idem tempus apud Veronam, quæ
etiam Bonna dicitur, hospitantibus apparuit in visu magne claritatis scala,
à vertice montis in cælum visque subrepta, per quam miri candoris agniculi
latis gestibus ascendentes, ætheris alta penetrabant. Et hoc in bonam par-
tem cunctis interpretantibus, ad ædificium montis, diuersis vallatus artificibus, pon-
tiffex accessit: quorum alij arbores succidentes, alij succisas abigentes, alij terram ef-
fodientes, alij lapides aduchentes, omnes verò varijs in artibus pari studio feruentes,
opus accelerabant, instante desuper Episcopo & exactoribus eius. Quid multa? De
cælis auxilio præstito, consummatio templi prosperata est: quod anno Dominicæ in-
carnationis milleesimo sexagesimo sexto, decimo Calendas Octobris, nomini sancti
Michaelis Archangeli specialiter assignans, in honore omnium cælestium Virtutum
sub patrocinio gloriosi ducis Mauricij sociorumq; eius consecrauit. Cumque sanctæ
Crucis aram sanctificaret, & in eam reliquias imponderet, lux igneo cælitus radians
fulgore, pariter introire visa est.

Visio duorū
peregrino-
rū e Græcia.

Templi Si-
gebergensis
cænobij cõ-
secratur.

Vi visio cælestis ignis inter sacramenta, S. Annoni apparuerit. Cap. 22.

Ex quo lætum sumens auspiciū, cum in occidentali plaga monasterij versus
Septentrionem, S. Martini dedicaret * sacellum, post peractum cõsecrationis * capellam
officiū ad altaris ministerium palliatus stetit. Vbi cum in contritione spiri-
tus & compunctione cordis seipsum maclans, corporis & sanguinis Christi
consecraret sacramentum, inter oculos & manus repente globus igneus emicans, tpe-
menda voluebatur visione. Isque paulatim se colligens, totus est illapsus calici. Ex
pauit sacerdos, & vt ipse retulit, præ timore extra se penè factus, hærebat quid ageret.
Temerarium iudicabat ultra manus ad benedictionem calicis extendere, quem ranta
maiestatis presentia repleuerat: & ediuersò culpam formidabat, si desistens, vniuer-
sali Ecclesiæ ritum infringeret. Tandem occurrit animo, spiritus sancto reuelante,
quod sui erat officij, benedictiones solitas percurrere: cæterum diuinæ dignationis
fuisse, quod visum est, quæ etiam inuisibiliter id quotidie operaretur. His & similibus
electi-

Visio S. An-
nonis sub
Missæ sacri-
ficio.

IULS

electionem supernam suis arridere coeptis gratanter accipiens, locum augustissimis aedificijs excoluit, & exquisitissimis ecclesiarum ornamentis illustravit, & amplissimis atque in multorum fratrum usus sufficientibus praedijs locupletavit.

Vt monachos quosdam ex Italia in Sigebergense coenobium adduxerit, quantoque studio eos complexus sit. Cap. 23.

Hæc ex Schafnaburgensi genii, penè ad verbum.

Cum autem in omnibus Teutonici regni monasterijs cerneret antiquum illud regularis disciplinae feruorem admodum refrixisse, & monachos à vita communi ad rem familiarem curam omnem studiumque couertisse, grati radio agebatur animus eius, quòd ingentibus expensis nihil Deo dignum confecturus putaretur. Interea contigit, ut pro causa Reipublicæ Romanæ proficeretur: cumque nonnullas Italici regionis peragraret, principes eius regni, ne à Rege deficerent, suis exhortationibus confortatus, ad monasterium quoddam, cui Fructuarium nomen est, causa orationis diuertit. Ibi admiratus monachorum arctissimam, & secundum Regulam instituta conuersationem, duodecim ex eis in opere Dei probatissimos secum rediens abduxit, & eos ad tradendum Gallijs eiusdem disciplinae formulam in Sigeberg constituit, prioribus monachis, quos aliunde assueuerat, honorifice in locum suum remisit. Quod eius factum imitati ceteri Galliarum Episcopi, alij ex Gorzia, alij ex Cluniaco, alij ex Sigeberg, alij ex alijs monasterijs monachos euocantes, diuini seruitij scholam in suis singuli monasterijs instituerunt: adeoque breui conualuit felicitis huius facti amulatio, ut pauca intra Galliam monasteria videamus, quæ non iam noua huius institutionis iugum subacta receperint. Ipse verò monachos suos, iuxta quod in Fructuarium compererat, cernens arctissimis viuere disciplinis, & conuersationis eorum opinione longè lateque vulgata, multos ad mundi contemptum inflammari, & eorum magisterio se in via Dei erudiendos tradere, magnas Deo gratias referebat, quòd non confudisset eum ab expectatione sua. Omnem quoque diligentiam adhibebat, ne quam earum rerum, quibus corporis imbecillitati consulendum sit, penuriam sustinerent. Honorabat ac venerabatur eos, ut dominos suos: nec solum Abbati, sed decanis etiam monasterij ita subditis dictoque obtempereans erat, ut ad primum eorum imperium, quantumlibet grauib publicæ seu priuati negotijs implicitis teneretur, illico exoccupatis manibus surgeret, & omne quod iussissent, instar vilis mancipij exequeretur. Cibos summa industria confectos quotidiè, dum adesse potuisset, ipse eis inferebat, ipse apponebat, ipse potum mitebat, ipse quasi diuinas inter hæc singulorum exoculabatur manus, ipse refectibus ad omne obsequium quolibet famulo promptior paratiorque assistebat: intentusque lecto, postquam omne ministerium peregisset, in ascensu graduum, satis humiliter contentus sede, quiescebat. Silentium quoque ac ceteras monasterij consuetudines, dum inter eos versaretur, ita attentus sollicitusque seruabat, acsi pro excellentibus suis ipse quoque quotidie in capitulo eorum causam dicturus, & sententiam accepturus foret. Nullus vnquam pater tali erga filios ducebatur affectu, nulla mater. Omnes ut se diligens, singulis compatiebatur, & animam suam pro vnoquoque paratus impendere. Hoc eius in Sigeberg, hoc in Saleucht, hoc in Grascaf, locis scilicet post ab eo constructis, studium erat, hic mos, hæc institutio.

Quanta à Rege perpeffus sit iustitiæ causa, quanti que fecerit Sigebergensium monachorum preces. Cap. 24.

Modò charissimus, modo planè inuisus est Imperatori

Porro à Rege grauissimis sæpenumero dissidens inimicis, nunc quidem in summam familiaritatem, & penè in regni consortium ab illo assumebatur: nunc verò, quoniam ea quæ in regno præter æquum & bonum perperam gerebatur, vehementer detestaretur, & acerrimè impugnaret, cum cõtumelia de palatio eijciebatur, & ad extinguendum nomen eius, totum regni robur concentrabatur. His vicissitudinibus per plures annos cum Rege concertationem habens, semper velut ad turrim fortitudinis recurrens, Sigebergensium fratrum preces in auxilium assueuit. Vnde quodam tempore Rege pessimis aduersum se consilijs inflammato, pergens ad curiam, fratribus in horti cultura generaliter repertis, ait: Commotionis & indignationis regie non inscius, iturus ad palatium, Deo me vobisque comendans. Vos clypeus meus estis, vos praediũ meum estis: vos inquam, filij dilectissimi, omnia mea estis. Nulla mihi spes in militibus meis, nil praesumptionis est in armis eorum.

In periculis ad monachorum preces recurrit.

SUR

g be
1000
RV
5

In fide loquor: maior mihi fiducia est in vobis, quam in omnibus illis. Itaque sit in benignitate Salvatoris, & in potestate vestrae dilectionis, quemadmodum à Rege vel à suis excipiar. His dictis, profectus est, & plerunquè per imperium eius, qui ponit terminum mari, Rex à feruore cordis sui desistens, cum paulò antè necem, vltimumque, si copia fieret, exterminium Annoni & omnibus, quæ eius essent, minaretur, eo veniente, quasi diuinitus impulsus surgens, osculum pacis ei cum magna dilectione porrexit. Quapropter in stuporem versi quique circumstantes, inter se susurrabant: Vbi nunc ira? ubi minæ? ubi tot insultationes paulò antè habitæ? In his omnibus Dominica vox consideranda est, quæ sic promittit: Ego me glorificantes glorificabo. Et reuera non modò nostris, sed & retrò temporibus difficilè inuentus est, qui tantam præ se ferret maiestatem ad seculum, tantam humilitatem erga Deum.

Jerem. 5. Hæc mutatio dexterae excelsi.

Et 1. Reg. 2.

Quæ priuilegia Sigebergensi monasterio attribuerit. Cap. 25.

Itur postquam voti sui compos, monachos suos in diuinis rebus ad omnium imitationem singulariter florere conspexit, omnem pro eis sollicitudinem in futurum extendens, publicæ excommunicationis & æternæ damnationis vindictam protulit in omnem hominem, quicumque eis ad nocendum pertinax & maliciosus inuumberet. Dein de authoritatis suæ sigillo roboratam paginam fecit, in qua sub eadem contestatione decreuit, nè quis primam monachorum illorum consuetudinem immutare presumat: nè quis Abbatem ad aliquod curiale seruitium, aut non regulare officium confringat: nè quis Episcopus, vel suorum quisquam eo loco standi potestatem habeat sine licentia Abbatis: nè quis aduocatus aut subdefensor, nisi quem voluerit Abbas, eidem monasterio vel bonis eius constituatur. Et vt maior his constitutionibus inesset authoritas, priuilegium Apostolicæ sedis Romam pergens expetiit, quod adhuc in pace & concordia agente Ecclesia, in hæc verba rescriptum accepit.

De Sigebergensibus quæ statuerit.

Litteræ Alexandri Pontificis. Cap. 26.

Alexander Episcopus, seruus seruorum Dei, Annoni Archiepiscopo sanctæ Colonienfis Ecclesiæ, in Christo Iesu fratri charissimo. Quod à nobis, Deo dilecte frater, expetis, ex officio suscepto & auctoritate Apostolica vniuersis debemus ecclesijs. At mihi tecum, in Deo dilecte frater, aliter agendum est, quippè apud virum religiosum, & reuera tam operibus, quam nomine Episcopum. Itaque ex parte Domini nostri Iesu Christi, & sanctæ Dei genitricis Mariæ, sanctorumque Apostolorum Petri & Pauli, omniumque sanctorum & electorum Dei, confirmamus & coroboramus Abbatiam illam in perpetuum: nè qua persona magna vel parua, non aliquis successorum tuorum, non Rex aut comes, nullus, inquam, hominum ex ea quicquam ad destructionem loci demoliri audeat: verum omnibus inibi collatis atque conferendis, pax sit permanens & inconnuulsa: & prima ista, qua modò instituitur, apud monachos permaneat consuetudo, sitque illis de Abbate libera electio. Si quis huius nostri priuilegij temerè violator extiterit, perpetui anathematis vinculis se inno dandum nouerit, nisi fortè respiciens, dignè satisfecerit. Qui verò pia deuotione obseruator esse studuerit, peccatorum suorum omnium consequatur veniam, & æternæ beatitudinis gloriam mereatur. In quibus Papæ dictis facile datur aduertere, quantæ sanctitatis & venerationis iste nostrorum temporum singularis præsul in pectore tanti Pontificis habitus sit, quem virum religiosum, & reuera tam operibus quam nomine Episcopum, sic vigilatè appellauit. Exemplar quoque regalis decreti ponimus ex parte, nè lateat lectorem, legitima præfati cœnobij non leuiter infringenda.

Vide quid Pontifex de illo testetur

habes hic auctoritatem huius historiz.

Item scriptum Imperatoris. Cap. 27.

Henricus diuina fauente clemètia Rex. Cunctis Christi cultoribus, nostrique fidelibus, tam gignendis, quam modernis innotescat, qualiter charissimus nobis Anno Archiepiscopus monasterium, quod in monte Sigeberg construxit, nostræ tutelæ & defensionis subdidit, & mercatum, telonium, montem atque prædia, cum omnigenis ad hoc quæsitis & datis, siue quærèdis & dandis vtilitatibus, nostra regali authoritate firmari & corroboreari postulauit. & post aliqua: Itaque monasterium & omnia, ad hoc pertinentia, in nostram accipimus defensionem, & regio more hanc indè conscripta chartam, propria manu corroborauius, & sigilli nostri impressione insigniri iussimus.

Imperator idè monasterium in sua defensione accipit.

IULS

Vt alia duo monasteria S. Anno condiderit. Cap. 28.

Apoc. 22.
Alia duo
extruit mo-
nasteria.

Post hæc prudentissimus pontifex, adhuc huius vitæ dies sibi concessos videns, ob id quod scriptum est, iustus iustificetur adhuc: duas monachorum congregaciones addidit: vnam in regione Vucstfalorum, loco qui dicitur Grafcaf: aliam in confinio Turingorum & Sclauorum, loco qui dicitur Saleuef: quarum prior in honorem S. Alexandri martyris & sex fratrum eius: sequens, in honorem principis Apostolorum ab ipso consecrata est. Has structuris & prædiorum sumptibus abundè ditatas, ad normam Sigebèrgesium viuere instituit, ad ductis illuc eiusdem cœnobij fratribus. Tunc demùm numero quinque virginum prudentium perfectè admissus, non in visu, non in auditu, non in gustu, non in odoratu, non in tactu sponsi venientis offendere dignus erat vultum, per singulos sensus deputatis, qui perpetuis orationibus, vigilijs & eleemosynis, digno cælestis Regis conspectibus ornatu, & viuente eum & mortuum excoleret. O verè felix, nimumque felix, qui tantorum sultus intercessionibus, si quid per quinque sensus deliquisset, venia poterat aboleri facili. Cuius dilectioni quam vicem debeant sui alumni, magnoperè lingulis curandum est: qui totus in ipsis, vt vnica mater vnico pendens in filio, nonnunquam corporis debilitatè sustinuit ex compassione, qua erga illos afficiebatur, quod vno satis elucebit exemplo.

Matt. 25.

Vt quandoquè febris laborans, nihilominus in cœna Domini pedes suorum abluerit, & paulò post mirè curatus sit. Cap. 29.

Nundina
Colonienses.

Ardenti fe-
bre laborat
vir sanctissi-
mus.

Obserua
sancti viri
più animi.

Ioan. 13.

Charitas
vincit mor-
bi vim.

Nota lector

Luc. 7.

Intabat aliquandò Paschalis festi singularis & iucunda celebritas, & confluentibus Coloniã non solum ex omnibus prope Rhenum ciuitatibus, sed & de transmarinis, & adhuc remotioribus prouincijs absque numero populis ad nundinas toto orbe celeberrimas, fiebat vt ex ipsa frequentia geminum Coloniensibus immineret tripudium. Verùm, quod huius lætitiæ pulchritudinem magna poterat ex parte fuscare, vehemens febrium ignis inuasit Episcopum: qui & decidit in lectum. Cumque Dominicæ cœnæ dies illuxisset, & ipse membris omnibus defatigatus, ministerium sacri mandati se desperaret implere posse, quod speciali semper deuotione suo tempore frequentare solebat, maior ex tristitia morbus cordis eius intima penetravit. Cœpit enim varijs intus aestuare cogitationibus, qui fors estuabat febribus: & nunc quidem, nè fructu tam pij priuaretur obsequij, ad id exequendum modis omnibus surgere definiuit: nunc verò perpensis imbecillitatis suæ viribus, vix ad primum motum sufficiētibus, stultitiæ proximum iudicauit id conari velle, quod, nullo dubitante, facultatem excederet. Hoc gemino cordis conspectu die cōsumpto, aderat hora, qua Rex summus, tremantibus Angelis, seruorum vestigia perens, humilitatis suæ exemplum factis & dictis fidelibus suis ingessit. Quod pius vir intimo mentis oculo considerans, in maximam afflictionem incidit, dum timuit ab eius excludi confortio, quem in hoc facto non imitaretur & infirmus. Tum verò totus versus ad preces, petijt vt omnium Dominus, cui præstò est, cum voluērit, posse, suis adesse dignaretur desiderijs, concessis viribus, quas intentio pia supplex exigeret: præmissoque puero, fratribus mandatum direxit, vt breuissimo temporis intervallo, se, sine dubio venturum, sustinerent. Illis inopinato nuncio retentis ab officio sacro, postquam cunctantius Episcopi præsentia offerri cœpit, priores expectationis tædio exacerbati, miserunt ad eum, dicentes: Nobis quid expectemus ignorantibus, hora pertransijt, & iam nocte vicina, hodierni diei reuerentiæ in immutatione diuini cultus, non sine dolore plus iusto certè detrahemus. Mox igne charitatis, febrium ignes mitigante, lectum relinquens pontifex, fratres adiit, & ex more linteo præcinctus, ad ablutionis mysticæ ministeriū præter spem omnium processit. Hic quàm humiliter, quàm piè, quàm deuotè velut ad ipsius Domini vestigia procubuerit, quomodo per singulorum pedes lachrymans, eos capillis venerandi capitis sui terferit, & osculo suppliciter honorauerit, illam quondam pœnitentem Mariam in oculis cordis semper habens, lectoris prudentiæ derelinquo. Sedentibus autem singulis in ordine suo, congregatio beatæ Mariæ semper virginis, ipsius olim studijs elaborata, iuxta suam dispositionem vna nihilominus tenebatur in parte. Ad quam, consummato in cæteris charitatis suæ & deuotionis opere, veniens, intimo dilectionis oculo defixus in illam, recordabatur & aliarum in Christo per se cōgregatarum. Interim & prior ad animum redijt infirmitas. Hinc factū est, vt suorum quadoquè desolatio cor eius pullans, tanta subitò

SUR

gibe
NOV
EV
5

subitò miseratione eum commouit, vt dolore correptus, in terram rueret, iamque moribundus, & omni membrorum officio destitutus, gestantium manibus ad lectum reportaretur. In eadem infirmitate triduo iacens, respiciente Domino piam eius sollicitudinem, qua timebat nè grex suus sacri verbi pabulo per sancta solennia careret, in ipsis Dominicæ resurrectionis vigilijs mirabiliter sanatus est. Cum enim matutinalia signa insonuissent, repente quasi diuino tractus instinctu, prosiliit è lecto, & à reclamante puero cubiculario, qui cum doloris infania suspicabatur agitari, calcamenta cum vestimentis vix extorquens, ad ecclesiam lætus processit. Porrò cunctis in admirationem versis, ipse cum alijs cantans, & psalmum dicens ei, qui ascendit super occalum, Dominus nomen illi: ad tertiæ quoque lectionis enunciationem accessit, solito iucundius & hilarius eam perlegens. Ex hoc pastor bonus ouium, pulchris & paschali cultui condignis alludens tripudijs, generale gaudium suis extulit & cum lauit gaudijs, totam solennitatis illius inflatiam tam iucundè, tam deuotè, tamque studiosè peragens, vt nulli dubium esset, quin ad hæc peragenda, dextera Christi resurgens eum à lecto doloris erexerit.

Subitò mirabiliter reualefcit.

Psal. 67.

De eius fama celeberrima, & studio erga monasterium Saleueldense. Cap. 30.

Praterea cuius fama vel nominis vir tantarum inter suos virtutum, apud exteras quoque barbarasque nationes fuerit, hinc æstimari potest, quòd Anglorum Danorumque Regibus amicitia iunctus, donis & legationibus eorum crebrò honoratus est: quòd Henricum Imperatorem in Pannoniam persecutus cum regno patriæque pulsum, & ad se profugum Hungarorum Regem reducere, ipse per industriam suam in subiugandis hostium castris, cunctis illic armis plus præstitit & effecit: quòd cum epistolis legatos suos ad Græciæ Regem direxit: qui reuersi, Dominici ligni partem non modicam, aliaque regalium donorum insignia Rege transmittente, ipsi præsentarunt: quòdque Regina Polonorum, ex Teutonicis oriunda, fama nominis eius ducta, ad inuisendum eum properauit, eiusque ditroni Saleueli, & quæque coherentia concessit, acceptis ab eo variarum specierum & precarij condignis precijs. In quo loco, sicut paulò superiùs commemoratum est, cenobium construxit, quod speciali quadam veneratione semper dilexit, tum propter expertam inibi cælestis gratiæ præsentiam, tum etiam ob lucrum paganæ gentis, in circuitu commorantis. Nam frequenter tumultum Coloniae declinans, illuc secessit, ubi spiritualibus studijs occupatus, quædam diuinæ laudis carmina vel hymnos composuit, quibusdam etiam reuelationibus interfuit, & contemplationi vacans, futuræ quietis dulcedinem prægustauit.

Exteri quoque Reges eum venerantur.

Componit hymnos quosdã.

IULS

CL
II

Vtrebrò testatus sit, sibi nec nummum vnum reliquum esse. Cap. 31.

Cum autè diuitijs & gloria cunctos in regno præcederet, quòd forsitan fidem excedit, sæpè nec nummũ, & propè nec nummi precium sub sui iuris custodia reperit. Quicquid enim ab huius mundi diuitibus vel emendo, vel in precaria accipiendo, vel aliter acquiserat, mox in pauperes, vel ecclesiarum ministris & pauperibus largitur. hoc propositũ habens, nè minimam saltem rem in omni proprietatis suæ iure moriens post se relinqueret. Denique nunc multis, nunc paucioribus, aut certe singulis è fratribus nostris, coram eo positis, Quid, inquit, hominum estimatio me quasi magnum diuitemque, celebrat? En exceptis vtensilibus capellulæ, ministerijque pontificalis & hoc annulo, nescio me saltem vnum hodiè possidere denarium. Nec enim inexplibilis auaritiæ thesauros meis congrego claustris, vnde vel Regis, vel suorum vita periclitetur, aut ingluuies sarietur, eorum edacitati me satis in hoc obuiante, vt nec assem vnum oculos claudens, inter illorum vngues relinquam. Cuius verbi quis finis fuerit, patet ex eo, quòd in ægritudine, qua mortuus est, alienis fovebatur operimentis: quotiesque manibus ferebatur in occursum sanctorum, quos iam infirmus in suis liminibus ipse visitare non præualens, ad se visitandum plerumque deferri voluit, habitu proprio carens, interim ab aliquo canonicorum contempit. O quantus Ecclesiarum defensor ille extitit, quàm impenetrabilis inimicis Christi murus: non ex illis, in quos propheta dirigitur, Non ascendetis ex aduerso, nec opposuistis murum pro domo Israèl, vt staretis in prælio in die Domini: qui summi pastoris imitator bonus, animam suam pro ouibus suis obrulit, dum nunquam more mercenarij lupis ingruentibus cessit: sed semper eos aut verbo seuerissimæ increpationis, aut gladio iustissimæ excommunicationis

Omnia sua ecclesiarum ministris & pauperibus largitur.

Eccè paupertatè voluntariam tantum principis.

Ezech. 13.

Ioan. 10.

insecutus est, interdum etiam impudentiores quasi militari manu deterrens, porro contra omnes orationis inuidia scutum arripiens. Extant eius innumerabiles pro Ecclesia sudores, nec possint commemorari omnia, quae pertulit ab impijs. vnum duntaxat, in quo potissimum orationis eius vis & efficacia cognoscitur, ad terrorem eorum, qui nunc quoque caelis inuecto impudenter obloquuntur, inferimus: vt vel sero respicientes, quid, cum Christo viuens, possit, attendant, quem carne teclum, tantum potuisse forsitan mirabuntur.

Quae à Comite Palatino perpeſus ſit, & quid illi Comiti tandē acciderit. Cap. 32.

Sigeberg,
Latine Vi-
ctorius vel
Victoriae
mons.
Comes Pa-
latinus ſit
monachus.

Postquam mons Sigebergensis, qui vertitur in victoriam, victor vtiq; victo-
rum, tradente Palatino Comite, ditioni S. Petri cessit, idem magna tyranni-
dis vir, quasi sopito peruersitatis igne, Gorziam venit: vbi deposito pompa
secularis cingulo, monachica paupertatis habitum sumpsit. Egredis fraudem cir-

Deſerit mo-
naſterium.

ca virum hunc, eum post aliquod tempus à professione fallaciter usurpata detur-
bans, amplexus conjugales resque familiares reperere suavit, & coniunctis sibi nequi-
tiae suae septem spiritibus, cor eius intrans, in omnem deinceps flagitiorum voragi-
nem precipitavit. Is exosos habens omnes Dei seruos, vtpote refuga, bella mouit,
seditiones concitavit, & ad suae perditionis cumulum, ad extinguendum nomen ce-
leberrimi tunc pontificis Annonis, Agrippinensem urbem post rapinas & incendia,
post caedes & deterruncationes plurimorum, hostiliter aggressus est. Ibi cominus
cum armatorum multitudine sedens, omnia per circuitum quasi saeuus aper deualla-
uit, ignem pariter & ferrum miscens. Interim sacer pontifex intrinsecus cilicio re-
ctus, minori pro se, maxima vero pro commisso sibi grege sollicitudine afluens, die
quadam cum processisset ad murum, vidit procul ignem micantem, & vicorum nu-
per incensorum flammam fumumque in sublime conscendere, incolis ex vno latere
fugientibus hostes, ex altero ignes. Ad quod spectaculum pastor pius intimo dolo-
re traectus, non aliter, quam si gladijs omnium confoderetur hostium, ingemuit,
& miserabilem emittens vocem: O me miserum, inquit, o me peccatorem, & o
nimis infelicem, quem tanti mali, tanti doloris, proh dolor, inspectorem aras in-
grata protraxit in hanc horam. Moxque loco cedens, intra matris Ecclesiae limen
seſe recepit, & ante protectoris sui sancti Petri memoriam ruens, has lugens & eiu-
lans edidit voces: Heu heu Domine, quid commeruit grex & ouile tuum, vt sic
rabidis luporum dentibus expositus, eorum moribus attraheretur, eorum fauci-
bus deuoretur? Se laedentes non laeserunt: laesi vicem non rependunt, gratis iugu-
lantur, sine causa sedibus pelluntur, & quicquid poenarum pessimus quisque di-
ctante iustitia luit, hi, sola imperante crudelitate, longè durius exoluunt. Ecce qua-
lis clamor viduarum, quanta pupillorum & orphanorum miseria, quot paupe-
rum contritiones te susceptorem eorum, te iudicem eorum, iam iam necessario
prouocant ad iudicium. Miserere, pacisque nobis serenum adſpira diem, in eum,
cuiuscunque causa talis Ecclesiae tuae tempeſtas imminet, tua vindicta determi-
nans sententiam. At verò Colonienſibus ad arma conclamantibus, ac pro defenſio-
ne ciuitatis hostiles impetus bellicis apparatus hac illac per murum obseruantibus,
tyrannus quidem velut dissimulans, in castrum suum, quod Cocho mo dicunt, se con-
tulit: magis autem, vt viribus & multitudine se sequentium illic adunatis, iudicium
sanguinis cum Episcopo eiusque administris publice committeret. Contra quem
cum Episcopi milites nihilominus omnibus armarentur viribus, & studio partium
quidam consanguinei cum Palatino, quidam cum Episcopo ordinarentur, effertque
ciuilis belli periculossima cunctis suspicio, sanctus pontifex graui pressus angustia
mentis, quod è duobus tolerabilius eligeret, ignorabat. Si superbiam hostis armis
humiliare decerneret, occurrebat inhumana crudelitas, & miserabile scelus, cum
frater fratrem, gener socerum, socer generum hostiliter proſternerent. Si verò aliter
vellet, imaginarijs oculis expugnandae vrbis miseras, ecclesiarum destructiones, eie-
ricorum vel monachorum contumelias, viduarum pauperumque necessitates, po-
stremo iuuenum & senum indiscretas caedes attendebat. In huius articulo neces-
sitate quod primum, quod maximum, quodque certissimum erat solatium, totum
contulit ad Dominum, cum ieiunijs litanias ordinans, & diuersa sanctorum orationum
lustrans

Vastat di-
tione S. An-
nonis.

SUR
gbe
MOM
EV
5

Episcopus
ſe munit cō-
tra eſſe preci-
bus, ieiunijs
&c.

Episcopus se munit cōtra eſſe preci-
bus, ieiunijs &c.

Intrans. Iamq; futurus quasi praefens timebatur hostis, & sacerdos cum populo circueiens, tristes meditabatur causas, nec tamen a psalmodum modulatione cessabat. Cumque ordine venisset ad * tricimum quintum psalmum, cuius est initium, Iudica Domine nocentes me, atque in eum altius intenderet, ex ipsa psalmi convenientia dolor cordis eius crescebat. Vbi autem ad versiculum illum, Veniat illi laqueus, quem ignorat: ventum est, quasi praesagio quodam de aduersario tactus, infremuit spiritu, lachrymisque cum voce prorumpentibus, eundem, diacono stupente, denuo repetiuit, dicens: Veniat illi laqueus, quem ignorat, & captio quam abscondit, apprehendat eum. Hoc quomodo protulerit, orantis ne affectu, an potius spiritu prophetantis, vel, ut melius reor, utroque modo, historiae nil obest: quandoquidem paucis euolutis diebus, laqueus, quem praedixit, incomprehensibili superni arbitri iudicio tam terribiliter hostem ipsum irretiuit, ut inaudito seculis furore, uxorem suam, propter cuius mortiferam dulcedinem apostatauerat, proprijs manibus interficeret. Nam militum praefectis bellantium acies foris instruentibus ad futuram, quae sperabatur, cum Episcopo congressionem, ipse residens in cubiculo iuxta suae cupidinis sociam, irascente Domino, nec diutius calamitates innocentium sustinente, in amentiam versus est, ac mox dependentem arripiens bipennem, dilectae coniugis Adelheidis caput feriens amputauit, cursuq; fores egressus, plausu manuum & cachinno, quid egisset, insanientis, ut erat, more exposuit. Exhorruit ad tam triste piaculum omnis aetas, omnisque conditio, cessauitque ram operosa bellica conventionis apparatus, singulis ad propria recedentibus. Ipse vero princeps & author seditionis captus, vinculisque a suis infectus, quam diu superuixit, curiosus & impositus sui mansit, proprijsque calamitatibus contentus, in alienam cladem amplius grassandi nec copiam, nec voluntatem habuit. Tunc pius sacerdos, vnicum caelestis magisterij suis temporibus exemplar, opere complens illud Dominicum, Orate pro persequentibus vos, & benefactis his, qui oderunt vos: mulierem miserabiliter interemptam, officiosae ac nimis flebiliter terre commendaui, filium eius in sua suscipiens, affectu benignissimo nutriuit, multisque beneficijs in dulgentissimam remunerauit. Exinde Colonia pace repleta, pastoris sui iucundabatur in operibus: qui non solum diuersis misericordiae deditus erat officijs, alens egentes, vestiens nudos: sed & ecclesiasticae religionis decus amplificauit, monasteria construens, ministris Dei necessaria procurans, & semper in perquirendis & honorandis sanctorum cineribus infatigabili satagens studio.

*34.

Palatinus sua uxorem interficit.

Mente capitur.

Vide iudicium Dei, & time.

Martyr.

Studij eius erga sanctas reliquias.

IULS
CIV
II

Urbeati Innocentij Thebei martyris corpus in Sieberg adduxerit. Cap. 33.

Cuius rei desiderio tempore quodam Romam ingressus est, Romanorum Archicancellarius, suae deuotioni pariter & Ecclesiae consulturus uilitibus. In quo negotio non paruo illic tempore insumpto, Apostolica benedictionis impetrato comite, se cum suis ad regrediendum ocyus abfoluit. In eo autem positus itinere, precibus contendit ab Adelheida, tunc Alpium Coriarum Marchionissa, ut Thebeae regionis reliquias, eius auctoritatis iussu mereretur ab Agaunensibus, eius quippe ditionis erat locus ille. Quo perueniens, licet splendens ac populariter, ut non solum Archiepiscopum Coloniensem, sed & Archicancellarium totius Italiae decebat, exciperetur, consilio tamen & prudentia magis, quam potestate, sibi censuit illic agendum. Proinde donis & promissionibus ad voluntatem suam flexum habens sacrarum aedium custodem, remotis aliarum personarum impedimentis, in secreto noctis paucis suorum admittis, ecclesiam ingressus est: ubi sacratissimum beati martyris Innocentij corpus vna cum capite sancti Vitalis, reuerenter extulit, & tam sui voti prosperitate, quam etiam suspicione alicuius in populo perturbationis actus, profectionem maturius imperauit. Christo ergo via praeduce, post emensum peregrinationis suae pelagus, moenia Siebergenis coenobij contingens, sanctarum reliquiarum thesaurum auro preciosiorem, cum magno populorum tripudio, qui eo die confluerant, illuc intulit tertio Idus Maij, qui dies Dominicae ascensionis tunc gaudijs illustrabatur, ab incarnatione Domini post millesimum sexagesimum nonum anno septuagesimo vertente, fratribus cunctis & de patrocinio caelitus collato, & de praesentia diu desiderati patris pio gaudio solenniter se se agentibus.

Infert in Siebergense monasterium corp' s. Innocentij martyris.

Urbe sancti Casary brachium ab Vrbe Coloniam attulerit. Cap. 34.

Hoc

Hoc rumore Colonienſes quoque tacti, frequentia magna Cleri ſimulque plebis, cum ciuitatem ſanctam poſt hæc ingredientem, ſuſceperunt. Ac illæ ne quas ex Italia diuitijs opes aduexerat, ſuæ ſedis conciuibus minis communicãſſet, elegantis artificij * facellum, templo S. Georgij contiguum, inſtruxit, reponens in eo, quod à Roma detulerat, dignum ueneratione martyris Caſarij brachium. Quod vt Apoſtolici nominis dignitas celebrius redderet, in honorem S. Iacobi ſacratuſ illud venerabilis pontifex, cum populo proceſſit: & ecce vorax incendium eo iam, vt mos exigit, inſulato, repente ciuitatem verſus Orientem inuaſit minaciter. Tunc turbis ad eius extinctionem ſeſe certatim ſubtrahentibus, & Episcopum vix paucis ex tam nimia, quæ confluxerat, multitudine ſeptum relinquētibuſ, ille tanto mœrens impedimento, cum caput intra manus deponens, paululum reſediſſet, quaſi reſpoſo diuinituſ accepto, Non, inquit, ſuæ virtutiſ vim igniſ, qui fraude malitioſi ſerpentiſ emerſit, in periculum aliquod huiuſ vrbiſ hodie exeret: tantum plebs de hoc ſecura redeat, vt in conſecratione filiaſ matris noſtræ, ſanctæ ſcilicet Eccleſiaſ, beneplacitum Domino miniſterij noſtri perſoluamus obſequium. Proſtratiſ reuerſo populo, flamma nihilominuſ emoriens defecit. Itaque iuxta ritum inſtitutioniſ Eccleſiaſticaſ, cunctiſ in dedicãdo ſacerdotem proſequentibuſ alacriter, vbi tempuſ expetiit, eminentioriſ loci petens apicem, mellifluiſ & compunctione pleniuſ exhortationibuſ circumſtanteſ alloqui cepit: cum repente per inſidias inuidioſiſ hoſtiſ, edax denudò conſurgens igniſ, turbationem non minimam ſacri verbi auditoribuſ incuſſit. Quoſ forti comonitione, ne loco mouerentur, retinens Episcopuſ, omnibuſ in periculiſ primum aſſeruit præſidium, laudibuſ Chriſti nullum præponere periculum: ipſoſ oculiſ inſpecturoſ, ſi tantum ſtare deliberãſſent, quam uelox, nemine obſiſtente, furentiſ incendiij fieret interituſ. Adhuc eo talia proſequentē, cum nonnulliſ contraſ facientibuſ, ceteri pro verbi Dei reuerentia gradum fixiſſent, adſpicientibuſ cunctiſ, velut inundatione deſuper ſuſa, momento temporis totuſ oppreſſuſ eſt igniſ, & ad maiorem Chriſti gloriam, regnãte non minimum ſuper eoſ incendio, quoſ ardor auaritiæ non paſſuſ eſt in audiendo ſacerdote perdurare, ij, qui verbiſ eiſ aſſenſi fuerant, ne leuiſ quidem ſcintillaſ veſtigium in omni ſupelleſtili ſua repererunt. Vndè materiã dicendi ſumens Episcopuſ, in longum protraxit ſermonem, multa de dæmonum inſidijs, multa de Dei clementia diſſerens: ſinem, non initia, in Chriſtianiſ quaeri: ceterum cœpiſſe bonum, nec perfeſciſſe, non modo nulli mercediſ, ſed & ſupplicijs obnoxium aſſirmans. Poſtremo in extollendiſ ſanctorum laudibuſ immorans, hoc relatione dignum, cunctiſ ſuſpirantibuſ, annexit.

Relatio eius de quodam Andrea mortuo, ſed paululum reuiuſcente. Cap. 35.

In vrbe Roma vir quidam Andreas nomine, non opere, diuitijs & vitaſ delicijs afluens, laxæ conuerſationiſ amplam terebat viã, animã oneri, corpus habens voluptati: cui præter nomen Chriſtianitatiſ & emortuã fidem, Chriſtiane religioniſ nihil videbatur ineſſe: excepto, quòd beato Caſario martyri deuotus, eccleſiam eiſ cum cereiſ frequentare ſolebat. Hic generaliſ mortis conditione preuentuſ, ſerò ſuū poenitentiſ, vltimum efflauit ſpirituſ. Nec mora, corpus in ſeretro compoſituſ, ſilentium & plangentium amicorum tritiſ ambebatuſ obſequio, ſepulturã eiſ ob quãdam impedimenta in diem alterum differentiſ. Itaque protrãctiſ ad medium noctiſ excubijs, alto ſilentio cunctiſ, altoque ſtupore perſuſiſ, repente feretrum moueri cœpit: eleuãſque caput, qui iacebat exanimiſ, cum vndique circumſpiciens, ampliorem videntibuſ terrorem incuſſiſſet, fugæ præſidium nonnulliſ arripientibuſ, omnibuſ verò pariter mente conſternatiſ, in ſeretro reſedit. Interim prudentioreſ ſidutiã nonnihil reſumptã, procùl quibuſdam ſubſiſtentibuſ, propiũ accellerunt, & inſpecto diligenter homine, quid rei contigiſſet, ſciſcitatiſ ſunt, verum phantaſiſ diabolicaluſ duderentur, an inſueta mortalibuſ lege ab inferiſ rediuiuſ emerſiſſet, vel, quòd magiſ erat in ſuſpicionē, languoriſ immanitate pro mortuo habituſ, oculuſ tantum intuentium ſeſelluſſet, ceterum vitam non planè amiſiſſet. Ad hæc ille grauiter ſuſpirãſ, Non, inquit, ſimulatè, ſed verè mortuſ inſidiſ ſortem: at verò le grauiter ſuſpirãſ, Non, inquit, ſimulatè, ſed verè mortuſ inſidiſ ſortem: at verò perpetuæ mortuſ ſententiã & in anima & in corpore, pro dolor, luerem, ſi Caſarij martyriſ Deo dignã non interceſſiſſet ſupplicatio. Subiungentiſ ſecundum tenorem interrogantiũ, vbi fuiſſet, quid viſiſſet, & vt rediſſet, itã ait: E corpore violenter eiectuſ, ad terribile nimiquè pauendum Chriſti ſolum ducebar. In circumſtantibuſ cum tremore millibuſ Angelorum, ego miſerrimuſ conſcientiã

* Capellam

Hodie eſt eccleſia parochialiſ S. Iacobi.

ſtèria memorabilis.

Igniſ modo extinguitur.

Homo mortuſ reuiuſcit.

Vide quid conferant ſanctorum patrocinia.

SUR

g be

Mo

RV

5

reus, nec oculos in quemquam illorum supplex atollere praesumebam: solum modo districti iudicis tristem sententiam accipiens, a teterrimis & horrore plenis demonibus ad aeternae damnationis loca trahebar absque misericordia. Pectusque feriens, ac nimis flebiliter ingemiscens, Illius, inquit, horae miseria nullis dignè exponenda verbis, mei cordis memoria nunquam elabitur. Cumque me flentem procacissimi demones cachinnantes, meisque casibus insultantes, ad perditionem atrociter impellerent, preciosus martyr Cesarius, meis calamitatibus pie commotus, cum favore sanctae Dei genitricis, sanctorumque Apostolorum & martyrum, procidit ante Dominum, vulnerum suorum stigmata demonstrans, & dicens: O clementissime Domine, tremendi nominis tui causa haec quondam libèter excepi, nec erat in his perferendis, licet caro gemeret, vlla reluctatio mentis: dummodo temporalium tormentorum asperitate corpus semel enecatam, nullis deinceps tristitiae stimulis vel animam, vel carnem, te praeside, afficeret. Quid itaque te, qui pius es, inspiciente nouis in corde doloribus denuo premor? Ecce qui meo credulus patrocinio, vitam suam mihi commisit ex integro, praecipue impellitur ad inferos, iamque merito stultitiae arguitur, qui vana spe seductus, me coluerit ut vitae suae gubernatorem, quem in alleuandis saltem supplicij habere non possit intercessorem. In his vocibus eo coram Christo Rege iacente, pijsima Dei genitrix virgo Maria, cum reliquis sanctis se adiungens, filium & Dominum suum ad voluntatem martyris sui flexit: per cuius imperium pectus demonibus ereptus, iam veniae securus & vitae, corpus ad hoc reinduere iussus sum, ut his cognitis, vnusquisque suae salutis sollicitior reddatur. Haec homine perorante, cum adstantes stupor inuaderet, collegit se super feretrum, & obiit. Tali conclusione rem doctor egregius finiens, omnes suspirijs & compunctione, quod audierant, commendantes, mox allocutus est: Et vos fratres, vosque sorores, huius considerationem facti in cordium vestrorum secreta admittentes, ad quemcunque de-

Intercessio Sanctorum.

Sancti honorandi & invocandi.

IULS

II

Alia eius relatio de puella, quae moriens demonum turbas vidit. Cap. 36.

ANtiq[ue] structure monasterium, titulo S. Cæcilie virginis & martyris, Coloniae frequens habetur, in quo sacrarum foeminarum exemplo, puellaris innocentiae & aetatis infans quaedam dulcissimo nutriebatur affectu, omnibus, & praecipue matri congregationis, vnicè chara. Verum immatura superueniens mors, tam laeta principia simplicis & iucundae indolis, amarissima sorte turbauit, iacebatque iam omnium oculis onerosa, quae fuerat antè gratissima. Lugenda sanè conditio nostra, quae non solum nos in nobis ipsis vltimè separationis ineuitabile necessitatem cogit pati, sed & in amissione charorum quotidiana, proli dolor, strage mortificat. Sic omnes homines quotidie patimur: sic & tunc praedictae sorores passae, puellam in extremo spiritu constitutam ocyus amissuram, post vespertinos hymnos hora Completorii iam instante, chorum petierunt, ut sua Domino redderent, moesta de suis. Necdum verò primorum modulatio psalmodiarum inchoatione sequentium plenè perfecta est, cum subito tactu signi notissimi sorores ad egressionem animae migrantis euocatae, non sine magna praeruaricationis audacia, singulè chorum relinquentes, diuinae laudis opere neglecto, ad morientem quasi suffragium, magis autem periculum ex hoc callarum, concurrebant. Ad quarum introitum oculos, mortis sopore clausos, puella violenter aperiens, impetu magno, quasi nil aduersi passa, prosilijt è lecto, cursu petens Abbatissam, eiusque apprehensa regminis parte stridens dentibus & toto corpore tremens, illa se renaciter obuoluit, clamans & dicens: Fer praesidium, domina mihi, fer praesidium. At cunctis insolite rei nouitate non minus, quam clamoribus puella, more foeminarum, cum emissionem confusae vocis angustatis, mater tremebunda, Quid habes, inquit, filia? Illa respondit: Monstroiorum demonum ingens & horrenda multitudo cum sororibus fores ingredientibus irrumpens, ad inferos me secum abducere velle minantur. Cumque causam huius mali mater infusa lachrymis sciscitaretur, Nullas, inquit illa, alias ob culpas id patior, nisi quod propter

Monasterium S. Cæcilie perantiquum Coloniae.

En quàm ingratarum est Deo diuini cultus officia negligere.

me detrimentum seruitij sui Christus habet : cuius laudes, si mihi sorores aliquid conferre vellent, oportebat prius debito sine concludi. Protinus ad imperium matris cunctas sorores ad monasterium regressas, tanto deuotius, tantoque obnixius diuinis coeperunt laudibus insistere, quanto manifestius intellexerunt, propter illas negleatas & puellam esse periclitatam, & se non contemnenda transgressionis offensam incurrisse. Quibus cubiculi limen excedentibus, puella lectulum repetens, ibi se strauit, & fororibus ad psallendum Deo chorum tenentibus, ipsa nullius horrois gestus praeseferens, paulatim, vt solent morientes, deficiens, vita functa est.

Vt beati Agilolfi corpus in ecclesiam suam ad Gradus transtulerit, & duos Eunnaldos eleuauerit. Cap. 37.

Sed vt ad priora redeamus, Anno beatissimus in terris excolens, quibus in caelis associari totis nisibus festinabat, Coloniensem urbem diu fraudatam corpore martyris & Episcopi sui Agilolfi, membrorum eius restitutione letificauit: quae Malmundariensibus praeripiens, in monasterium suum, quod est ad Gradus, cum magna ciuitatis exultantis ambitione transtulit. Inter haec & duorum Eunnaldorum preciosa corpora, reuelatione eorundem martyrum instructus, de tumulis subleuauit: quos olim in Saxonia passos, Rhenus amne refluxo Coloniam sepelien-
aduexerat.

Vt beati Benigni corpus in Sigeburgense monasterium adduxerit. Cap. 38.

Restat nunc commemorare, quem admodum corpus beatissimi martyris & sacerdotis Benigni temporibus eius ad perpetuam Sigeburgensium gloriam & salutem vel inuentum sit, vel translatum. In Sueuia loco, qui dicitur Cella S. Viti, quidam Alemannorum atque Burgundionum Dux olim ecclesiam constituens, suis eam hereditarijs bonis ad sustentationem monachorum illic Deo militantium abundare fecit. Qui deuotione pariter & fide instructus, cum sanctarum reliquiarum studio Diuionem venisset, inde rediens, corpus Deo dilectissimi martyris Benigni secum exportauit: qui diuinitus ab Oriente Gallijs destinatus, post multos agones tandem sub Aureliano Caesare lancea militis percussus, in specienuea columbae caelos penetravit. Illos quoque tergeminos fratres Speuippum, Eleuippum & Meleuippum, a praedicto martyre baptizatos, & apud Lingones egregie coronatos, vna cum corpore S. Mamerti, ciuitatis illius Episcopi, Dux idem cedente Christo emeruit, Iesusque cum tanto caelestis patrocinijs pignore fines Alemanniae repetens, ecclesiae quam construxit, desiderabilem consignauit thesaurum, sanctis corporibus, ob metum futurorum, in sacratio cum attitulatione nominum, terrae altius immersis. Post multos annos omnibus generationis illius hinc sublati, cum locus idem regali caenobio, quod Eleuange nuncupant, in proprietate cessisset, & tantarum lucernarum fulgor incognitus mundo, puluere vilis sepulturae regeretur, ordinante Deo, qui producit Luciferum in tempore suo, cuiusdam operis intentione pauimentum sanctis corporibus imminens, a fossoribus apertum est. Proscindentibus autem illis humum, eamque certatim egerentibus, ex improbitate sanctarum reliquiarum sarcophagi discretis nominibus reperti sunt. Illic magni meriti martyr & sacerdos vere meritis & nomine Benignus, caeteris nominatio inuentus ac subleuatus est, per idem tempus Abbate Renigero, qui beati Annoonis consanguineus fuit, caenobium illud administrante. Proximè dehinc Dominici natalis gaudia Rex Babinbergae celebravit: vbi cum multorum procerum & dignitate pollentium conuentus esset, etiam Abbas idem aduenit. Propinquus ergo cum esset Annoonis Archiepiscopi, quasi gratulaturus Benignum, qui mittente S. Polycarpo dilectipulo beati Iohannis Euangelistae, venit ex Asia, se testatus est inuenisse. Rapiens autem pontifex nomen ipsum ex ore eius, Benignum, inquit, te affirmas habere? Hic meorum specialis intercessor est monachorum: hunc meis precationibus oportet vt indulgeas, si te delectat ex hoc iam vltum dilectionis meae beneficium. Ille, vt qui in persoluendo non parui ponderis argento Regi obnoxius esset, ira respondit: Eccc vt pecuniae quam debeo, cura me leues, desiderijs tuis, vt vis, satisfaciam, mitrens tibi non alium, sed eundem reuerà Benignum, qui in Diuionensi castro sub Aureliano martyrium duxit. Huic sponsoni praesul gratanter annuens, quippe qui nullas operas haberet, quas non libenter in huiuscemodi commercium insumeret, cum sibi matuo fidem dantes, vtrique recessissent ad propria, post mensem & dimidium monachos

S. Agilolfi Episcopum Coloniensem transfert in ecclesia ad Gradus.

Videat hinc Lector Tomo 1. Historiam SS. Speuippi, Eleuippi & Meleuippi.

Iob 38.

S. Benigni martyris corpus inuenitur.

Hae pie accipienda sunt. No enim licet vendere sacras reliquias.

SUR

g be
No
EV
5

chos preciosi corporis glebam ferētes, Colonia cum gaudio suscepit. Quibus fidem adstruere nitentibus publicis sacramentis, quōd non alius, quā qui rogabatur, Benignus esset, non permisit, dicens in eius veneratione, de quo agebatur, hunc se indubitanter habiturum. Præmissōq; in Sigeburg huius lætitiæ nuncio, ipse cum suis conscensū equis, comitantibus pariter ex Colonia non exiguæ multitudinis viris & fœminis, in ipso vespere Dominicæ noctis, quæ ieiunij Quadragesimalis initium erat, ad radices mōtis applicuit: & descendētib; ad eum debita cum reuerentia processio- nib; fratrum, ossa sacra cum laudibus recepta sunt per noctem in ecclesia, quæ adiacet monti. Manē verō Dominicæ diei, quod tertio decimo Calendas Martij expectatione omnium illuxit, omni conuentu solenniter induto, diuersis etiam ornamentis, multisq; luminaribus templo resplendente, sacer antistes, ac sanctæ memorię Erpho Abbas, pios humeros sanctarum reliquiarum feretro subijcientes, resonante populo, signisque concrepantibus, cum magnæ deuotionis carmine præcedenti- um monachorum, martyrem & sacerdotem suum Christo in odorem suauitatis ad altare præsentarunt. Indē sermonem ad populum habiturus, altiora præsul conscendit, & totus præ gaudio lachrymis fluens, nunquā sibi iucundiorē illuxisse diem testatus est. Exponensq; quis vel cuius meriti esset, qui portabatur, quōd Benignus appellaretur, indicauit, dicens: Benignus, inquit, beneuolus dicitur. & merito: Apertas enim aures ad omnium nostrū precēs habet, & libentissimē exaudiens, per seipsum accedit ad Deum ad interpellandum pro nobis. Nunc igitur, dilectissimi, tanti patroni præsentiam habentes, erigite corda, & singuli, quid vobis expectat, illi suppliciter intimate. Mihi credite, si tantū fides non desit, quia Benignus est & nominatur, benignissimē quodcunq; petitis, annuens accelerabit. Annus Dominicæ incarnationis, quo hæc translatio celebrata est, millesimus septuagesimus tertius erat. Post hæc duobus oculis nouis altrinsecus post altare compositis, medio inter eos vacante loco, in dextero beatum Innocentium, in sinistro verō beatum Benignum pontifex collocauit, & lætitiā perfusus, quasi ludens, vt plerunq; solebat, loquebatur: Erit ad libitum meum rei processus, si quandoquē dignus altario, medius inter vos recipiar. Alioqui ex me speranda vobis gratiarum actio profectō non erit. Quæ vox quanuis leuiter dicta, quā serio sit ab eis accepta, nos oculis fidei iam contemplamur: qui etsi corpore necdū viderimus, merito tamen credimus eum inter eos locum iam accepisse. De cuius vita & operibus pauca pro numero, non vt debuimus, sed vt potuimus auxiliante Deo, hoc sine terminantes, ocio interim indulgemus, vt ijs, quæ de virtutibus eius prædicantur, elucidandis, leuiorē assurgamus.

S. Benignus transferretur in Sigeburg.

Sancti audiunt preces nostras, & orant pro nobis.

IULS

LIBER SECVNDVS.

Vt sine clauē thecam, qua S. Gregorij brachium continebatur, aperuerit. Cap. I.

Nentionem huius operis diuinæ laudis intuitu præ manibus habens, si quis narrationibus incumbere vehementer & ipse detestor: quandoquidem vndē mihi spes est aliquantulum exhauriendi peccata, indē grauior accederet iniquitas, si, præterquam veritas est, vel à me verum asstimatur, quicquam impudenter exprimerem. Deus enim nostro mendacio non eger: nihilominus & is, quem hoc opere mundo declarare voluimus, ad hoc deuotionis nostræ beneuolentia non delectatur, vt falsis laudibus per nos coloretur, qui veris, etiam nobis tacentibus, quouiquē mundus voluit, semper adornabitur. Hæc diximus, vt conueniremus eos, qui iuxta voluntatem cordis sui merientes sanctum virum, non credunt eum huius meriti, per quem talia, qualia dicuntur, possent fieri: quippè quibus in signum contradictionis & ipse Saluator positus est. At nos scientes sanctitatem hominis Dei, nec potentia Christi quicquam detrahentes, ad ea, quæ vel auditu, vel scripto probabilia de eo reperimus in signis & reuelationibus, atque ijs, quæ propheticè prælocutus est, spiritu sancti gratia sensum & linguam regente, ob posterorum notitiam hoc exordio colligenda accedamus. In cœnobio suo, quod in monte situm est, frater quidam accedente molestia, in morbum aliquandō incidit, nec vllum occurrebat

Iob 13.

Luc. 2.

Yyy currebat

Vide quid
vir tantus
senserit de
sacris rei-
quijs.

Nota rem-
nitam.

currebat remedium, vnde spes esset meliorationis ægroto. Quod cum auribus viri Dei, qui tunc præsens aderat, insonuisset, cursorem velocissimum cum mandatis Coloniæ direxit, ut brachium sancti martyris Georgij sibi quamcelerrimè mitteretur. Offerens in hoc ægroto certissimè subueniendum, si liquorem, quo perfunderetur, sacratissimum, fide plenus in potum sumpsisset languidus. Cumque ita, ut iusserat, brachium in capsula delatum sibi præsentaretur, clauim ad referendum petijt: tunc que primùm reminiscens nuncius, eam se, nemine illius mentionem faciente, Coloniæ reliquisse conquestus est. Pontifex verò, cum quasi tentans aperire, duobus digitulis feram leuiter concussisset, restantibus nobis qui aderant, ad primam digitorum eius appulsionem resiliente repagulo, sonitus tinniens, ut ex violentis clauibus fieri solet, exortus est intantum, ut præsentium aures acutissimè feriens, stuporem non minimum eis ingereret, cernentibus hominem Dei clauis officium absque clauim apertione capsulæ paratissimè peregisse.

Vt ad tactum vestis eius, cæcus illuminatus sit. Cap. 2.

Quidam oculorum lumine destitutus, in sacrario beati Petri die quadam suppliciter eum interpellans, cum ad eius vestigia quasi spe cuiuscunque consolationis se industriè inclinasset, à parte lateris sancti viri vestem manu colligens, vno duntaxat ex officialibus Episcopi rem considerante, oculorum loca fideliter defricauit, & mox extersa caligine, quantum fides valeat, in exortu nouæ lucis, se non ferens ipse præ gaudio & admiratione, salubriter expertus est. Quæ sit ergo stipis exigua, nullis terrenis precijs ad equandas diuitias in restitutione luminum adeptus, dissimulans quod acciderat, ad accipiendum quodlibet elemosinæ munusculum decæterò pietatem Episcopi nec implorauit, nec expectauit: sed recedens, ut meminimus, facti cognitionem vni ministrorum eius dereliquit. Is ad mensam pontifice cum non parua virorum frequentia recumbente pariter recumbens, sciscitante illo, ubi cæcus idem haberetur, respondit eum impetrato illo, quod optauerat, illic recessisse. Quid hoc esset, viro Dei ut ediceret imperare, Satis, inquit, & ultra consuetam mortalibus largitatem homini reuera contulisti. Nam ad vestra sanctitatis genua cæcus proruit, inde surgens, abscessit videns. Quid hoc munere præstantius? Merito magnus tanti largitor doni, merito beatus & ad ista munera vocatus, qui profectò, tametsi concessis non similia petere videretur, ad promerenda sola, quæ & accepit, fidei gressus creditur attulisse, cum post acceptos oculos aliquid accipere non quæsiuit. Expalluit ad ista sacerdos, & totus subitò exanguis effectus, euident ex se præsentibus indicium dedit, quàm inuitis hæc audiens, existimationis huius in populo libenter aura careret. Imitator etenim eius, qui potentia sua signa faciens, quibusdam hæc occultandi præceptum imposuit: quod eum, in quem peccatum cadere non potuit, fecisse non ignorabat, multò magis sibi faciendum necessarium censebat, qui purus homo tanto procliuior esset ad ruinam, quàm contra hoc, quod Deus & homo suasit exemplo, ipse improvidus aliquando vel leuiter animo peccasset. Hinc accidit, ut quantum diuinæ gratiæ donum expertus, non ad eò tamen infirmitatis suæ mensuram in his rebus transgredere: sed etsi quid horum forte eo nescio, vel occasione magnæ necessitatis contigisset, modis omnibus id humanis auribus subtrahere, quantum in ipso fuit, non negligebat. Quæ res & materiam nobis hanc rationem effecit, & inuidis illi obloquendi fomitem præstitit, quasi qui de mortuo finxerimus, quæ de vivo nec in suspitione versabantur. Sed hoc ideo, quia secundu- dum viri secularis sententiam, quæ sibi quisque facilia factu purat, æquo animo accipit: supra ea, veluti ficta, pro falsis ducit. Non tamen his territi, ab reliquis aliquante nus deuo cabimur.

Cæcus tactu
vestis eius
illuminatur

uolens fert
se laudari.
Matt. 8.

Vt alius quidam cæcus lumen receperit ex aqua, qua manus suas Episcopus abluerat. Cap. 3.

Venerabilis pontifex die quadam Missarum solennia celebraturus, cryptam Sigebergensis ecclesiæ, ministris prosequentibus, adire cepit. Et hic homo, luminis æquè carens officio, suis votis opportunum tempus & locum ratus, eius conspectibus se suppliciter exhibuit, fidem ex visione se collegisset, quòd ea, qua damnatus erat, cæcitate liberari posset, si quam vni manus suarum exhibitam proiecisset aquam, hanc duntaxat ipse mereretur, vnde male vocantes humidos redderet orbes. Non hæc æquanimitè humilitatis custos accipiente magis

SUR

q. be
No. 1
RV
5

magis præfatum existimationem veritus, quàm diuinæ bonitati diffusus, hominem
 asperissima abiectio inuectione, fallacè eum & impostorem causatus, qui respectu par
 uillimè stipis, odiose fraudulentæ, quæ necat animam, se subdidisset: reuerà ficta
 visionis eum ex corde suo verba protulisse, cum si quid de beneficio diuinæ miserationis
 eius miseria exegisset, potius hoc illis patrocinantibus agendum foret, quorum
 probata sanctitas omni mundo iam olim enituisse: non eius, qui quotidianis sor
 dens piaculis, futuræ discussionis metu & ipse pro quolibet reperiendo suffragio an
 xius staret. Sic pauperem confusione plenum ad ianuas relinquens, cryptam intrauit.
 Ab eius verò facie miser declinans, in angulum cryptæ sese contrulit, supernæ pietatis
 aures crebris feriens precibus, non incredulus visioni suæ, nec minus arrogans fidem
 Evangelicis dictis: Omnis qui petit, accipit: & qui quærit, inuenit: & pulsanti aperie
 tur. Diu igitur gemitus & suspiria suppliciter eo trahente, quidam ministrantiu clerico
 rum, hæc ipsa postea testatus, miserationis intuitu peluim cum aqua desideranti clam
 por exiit, quam à manibus sacerdotis ad sacrificium accedentis suscipiens, non sine
 diuinæ voluntatis instinctu pro hoc ipso referuauerat. Qua mox faciem totam cæcus
 fideliter abluens, expectationis suæ moras iam nulli amplius conquestus est: quippe
 qui, fugatis tenebris, serenissimæ lucis diem sibi tunc primum illuxisse magnis plausi
 bus exultaret. Aestimans præterea mentis acrimoniam in Episcopo tandem lenien
 dam suis, qui cæcus antè, iam videns eius præsentia redderetur, post Missas exeunti
 quasi congratulatio prostermitur, voces gratiarum congemmans, & celeritatem
 salutis impense palàm, & vt erat, ab initio recitans. Ad quæ verba præsul, quasi totus
 iam commotus, quod ratione minimè conuincere quibat, saltem procaciori inflam
 mati pectoris impetu circumstantibus ingratum efficere visus est, frequenti iteratio
 ne minaciter inquirens, Vnde præsumptionis huius vanissimus attentator emerit,
 qui reuerentiam authoritatis nostræ vilipendens, huic * iniussus aquam illam admi
 nistruit, & quid vel ego, nil hac in re habens, mererer, vel diuina dignatio concedere
 vellet, ausu improbissimo explorare veritus non est, cum lex dicat, Non tentabis Do
 minum Deum tuum? Tremefactus his inquisitionibus clericus, cominus stans, quod
 dissimulare non poterat, se simpliciter egisse verbis vtrunque collectis satisfecit, simul
 & veniam admitti non segniter petens. Cui pontifex leniter alapam dans, Hunc, in
 quit, de me rumorem per populum diffeminare vis, vt leuitate vulgari nouorum mi
 rabiliu effector passim celebret, & instar antiquorum patrum ego quoque meis
 temporibus, longè meritis infrà iacens, operum eorum specimen in signis & prodigi
 is mundo representasse dicar? Hac ne vanæ laudis aura transitorie tumens, inter
 eos nouissimè reperiar, quibus ad Deum dicentibus, Nonne in nomine tuo prophe
 tauimus, & in nomine tuo virtutes multas fecimus, respondebitur, Nescio vos: disce
 dite à me operarij iniquitatis? Tremenda sanè comminatio, nec secundum multitu
 dinem doloris illius hæc consolatio temporalis. Idcirco te, vosque presentes omnes,
 & te quammaximè, non nostris, sed diuinis illuminatum beneficijs, inuocatione
 cuncta cernentis semel atque iterum iterumque obtestor, nè, me mortalitatis huius
 tenebris adhuc circumdato, res hæc alienis auribus aliquid sui vestigium, vobis pro
 dentibus, vnquam generet. Factum est hoc, & quod interim silentio tectum latuit,
 Episcopo claustra carnis egresso, relatione clerici memorati, tam nobis, quàm & alio
 rum fidelium cordibus commendatum est.

Item de cæca femina sanata. Cap. 4.

Sed & mulier egestate pariter & cæcitate diuinis obnoxia flagellis, per reuelati
 onem directis ad idè cœnobium gressibus, procedenti post Missas ab ecclesia
 summo sacerdoti prona aduoluit, supplex & gemebunda. Qui suspensò gra
 du, sicut semper infirmiori sexui solebat, & huic piè condescendens, blandis ap
 pellationibus causas querimoniarum eius percontatus est. Illa respondente, se præ
 monitam in visu, nec villo dubietatis scrupulo teneri, si suæ dignationis manus oculos
 eius lauando contrèctaret, tenebras pellendas: propter adstantes se commotum si
 mulans, vt custodia traderetur, mox imperauit, in suspitione relinquens, verbera
 quidem se ei multiplicaturum: aliàs autem ostentationem fugiens, curam in secretis
 adhibiturus. Cumque sedens ad mensam prandium inisset, lautiora quæq; ciborum
 ex suis manibus ad refectionem eius transmisit, eamque, finitis epulis, in cubiculum
 suum latenter iussit adduci. Quò intrans, duobus clericis & vno duntaxat puero
 cubicu

IULS

Fert indi
gnissime à
se expectari
miraculum,
idque mo
delitæ cau
sa.

Luc. II.

Cæco reddi
tur lumen.

Aduerti hęc
potest candor
animi eius, laudes
sui planè ab
ominantis.

* iniussus

Deut. 6.

Matt. 7.

Mirè vitat
omne ostē
tationem.

Vide humilitatem.
Iohan. 13.

cubiculario arbitris, cæteris hac illac defluentibus, non, vt illa petierat, oculos eius tanquam præsumptor miraculi, sed humilis magistri & Domini exemplo, poplite flexo, pedes eius lauit, manibus aquam infudit: post hæc & alimentorum copiam ad ministrans: nimirum per hanc humilitatis viam & sibi & mulieri plus apud Deum profuturus. Nec hæsitandum, inter hæc pietatis & abiectionis officia cum in superna animam leuasse, & open cælestis medici pro ea implorasse. Nam residens, obsequio peracto, velut qui responsum orationis admittæ cælitus meruerit, monuit eam benedictionis oblata perparum degustare. Quæ vbi vix eiuscemodi edulio palatum imbuisset, cæleste sensit antidotum, & restitutus plenè luminibus, cum immensis gratiarum actionibus humi prostrata, Deum in seruo suo Annone suppliciter venerata est. Tum oculis eius, experimenti gratia, hæc & illa proponerantur: cumque abolutissimè singula quæque discreuisse visa est, quinque solidos ei pro elemosyna vt beatus impendens, vt sibi non charam harum rerum opinionem de se nè circumferret obtestatus est. At tamen minus ei credulus, abeuntem ad propria, donec villa digre deretur, ab vno clerico comite deducendam curauit.

Cæca mulier videt.

Vt iuuenis cuiusdam hydropem aqua à se benedicta curarit. Cap. 5.

Inter hæc adolescens quidam, vicinorum locorum indigena, toto ventre deformiter in tumescens, sibi suisque factus erat inutilis. Hic meritis beati Annonis ex fama cognitis, vehiculo ductus, montem in quo Deo placitum est habitare, conscendit, præsentiam eius adiit, aliquod tanti doloris remedium miserabiliter quaesivit: quod, etsi lingua cessaret, ipsa fœditas & miseria hominis oculis obiecta, facile extorsisset. Exhorruit languoris immanitatem ponti fex sanctus, iuuenemque miseratus, aquam benedixit, & ipsa moribundum potauit & adpersit. Inde Crucis signo ventri impresso, cum ad propria celeriter remeare iussit, spem integerrimè sanitatis abeuntium cum fiducia promittens: eius vsus exemplo, qui leprosos mundaturus, ad sacerdotem eos direxit. Siquidem in ipsa, quæ iam immincebat, nocte humor ille subcutaneus, in perniciem longo tempore malè congestus, fluxu ventris salubriter ad plenum est egestus: homoque pristinae sanitati restitutus, proxima luce pedibus suis ad montem recurrit, Deo eiusque seruo Annoni, gratiarum voces magnis lætitiæ laudibus persoluens.

Aqua benedicta & crucis signo pellicie hydropem.
Macr. 8.
Luc. 17.

De cuiusdam femine curatione. Cap. 6.

Exigentibus aliquandò negocijs publicæ administrationis, sua cuique principum regni parabatur in Saxoniam profectio, tendentibus singulis ad curiam Imperatoris, quæ per id tempus Gollariæ habebatur. Necessario itaq; summus hic Colonienfium præsul idem carpebat iter. Mansiones autem, prout opportunitas viæ posebat, diuersas habens, ex itineris & horæ declinioris necessitate quadam die Corbeienfem monasterium adiit, illic pernoctaturus. Necdum verò moribus ipsis successerat, tantum proximus habebatur: & ecce conspicit ex aduerso duos pauperes carrum vice iumentorum trahentes, in quo mulier membris omnibus debilis decumbens, causa stipis emendicandæ, hoc ductu circumquaque ferebatur. Hæc fauosi nominis antistitem Colonienfem transire comperiens, eleuata voce petiit, vt in Christi nomine respectu S. Viti martyris, suis succurreret arumnis, datis subsidijs ad coemptionem asini quo subuecta, conuiatorum suorum iniurioso labori consistere posset. Piissimus sacerdos ad eius vocem retentis habenis, quinque solidos vti è clericis & cubiculario tradidit, mandans vt dilatione prorsus remota, dignum tantis precijs animal vbiuis inuentum mulieri festinatò adducerent: atque ijs dictis, quod supererat viæ, celeriter percurrit. Porrò ministris ad imperata satagentibus, asinus tandem votis eorum aptus obuénit: quem illi pauperculæ præsentantes, miraculi sequentis testes postmodum extiterunt. Nam illa cum in gratiarum vocibus iumentum suscipiens, nomen Annonis Deo digni pontificis ore frequentaret, mecedem illi pro beneficijs imprecans, nullius antè roboris, subito conquiescentibus dolorum stimulis, tantæ se sensit fortitudinis, vt profliens ad terram, solidis gressibus sanissima, quomodo veller, vteretur. Eam currentem, vocesque dantem exultationis, sed & obuijs quibusque exponentem, hæc se meritis & pietate Annonis Episcopi percepisse, ijdem memorati duo stupentes, concitatis equis, post vestigia sociorum dominum suum Corbeiam persecuti sunt: sed certi commotionis eius & indignationis in talium rerum semper obiectu, nullis ausibus eò ducti sunt, vt hinc quietam

Consuetudo eius in debiles & claudos.

Miraculum illustre.

SUR

RVI

5

quam eius auribus intimarent, cum tamen eis interdum mutuo inde colloquentibus, aperte claruerit, eum isthuc minimè ignorare. & meritò: Ex illis enim maximis Ecclesie luminaribus erat, quibus per spiritum datur vel sermo sapientie, vel gratia sanitarum, vel operatio virtutum, siue prophetia, vel aliud quid caelestium charismatum: quae singula singulis diuidens spiritus sanctus, prout vult, in hunc propè generaliter mirifice contulit. Quorum omnium mentionem locis suis pro viribus nostris exarata lector habens, hic, quomodo praescius futurorum, per spiritum nonnulla praedixerit, paucis relationibus accipiet, tametsi totum voluminis huius corpus idem ipsam loquatur.

Vt praedixerit Hildulphum sibi successurum. Cap. 7.

Ergo sicut ad nos usque veris assertionibus propagatum est, omni veneratione plenus Anno beatissimus, cum in Goslaria, villa scilicet regia, publicis maiorum conuentibus interesset, quidam ex latere Regis clericus, Hildulphus nomine, pro familiaritate petijt, vt codicem sacramentorum, qui vulgò Missalis dicitur, quem pontifex non parui decoris habebat, sibi dono daret. At praesul, Hac, inquit, literam postulatione carebis, donec iuri tuo conferatur omne ministerium, quod capellulae meae claustris debetur.

Prædicit Hildulphus sibi successurum.

Vt idem praedixerit de Sigeuino. Cap. 8.

Nec minor reuerentia excipiendum reor, quod in Gradibus, qui Coloniae insignes habentur, quodam die cum venerabili viro Bennone, Osnaburgensis Ecclesie praesule residens, de Archidiacono suo Sigeuino cominus veniente, dixisse fertur: Ecce verè Israelita, in quo dolus non est. Quod ex ore tanti viri non leuiter erupisse praedictus Episcopus reputans, ausu dilectionis & amicitie imminebat, vt vim prolati sermonis eius participaret notitia. Què ille respiciens, primo, qua super eum exultatione moueretur, inquit, ac deinde subiunxit, Hunc profectò noueris in sede Colonienstem, meo iure quandoque recipiendum. Sed cum & hoc, sicut & illud superius, humano sensu dictum crederetur, & ob id negligentia quadam praeteriretur, ipso tenebras has egresso, successit in cathedram eius primus Hildulphus, secundus Sigeuinus: quorum testimonio sanctissimus praedecessorum, vera de eis praenunciassè agnitus est.

Banno Episcopus Osnaburgensis.

Idè de Sigeuino praedicit.

IULS

II

Vt literis Episcopo Mindensi scriptis suum obitum significarit. Cap. 9.

At verò quibus exemplar epistolae praemanibus est, quam olim dilectionis indicem Egilberto magistro suo direxerat eo tempore, quo Mindonensi praeficiendus Ecclesie, annulum & insignia reliqua, Rege transmittente, suscepit, in hanc facile fidem adducentur, ne dubitent eum in multis futurorum scientia claruisse. Nam finem scriptorum faciens, in hæc vltima verba digressus est: Erit tu me terra commendes. Hoc Egilbertus legens, sed inuitus accipiens, cum post tempus ambo conuenissent, in medium literas illas proferens, quam earum conclusioni fidem deberet, se sine difficultate dixit inuenire non posse: maximè, inquit, cum progressior aetas vires mihi iam denegans, hoc quod posuisti, me à te sperare cogat. Ad hæc Anno beatissimus: Minimè, inquit, verbis enim tuis rei finis, te superstite, refragabitur: & quod tibi litera sonuit, viua vox denuò confirmat: Tu me terra commendes.

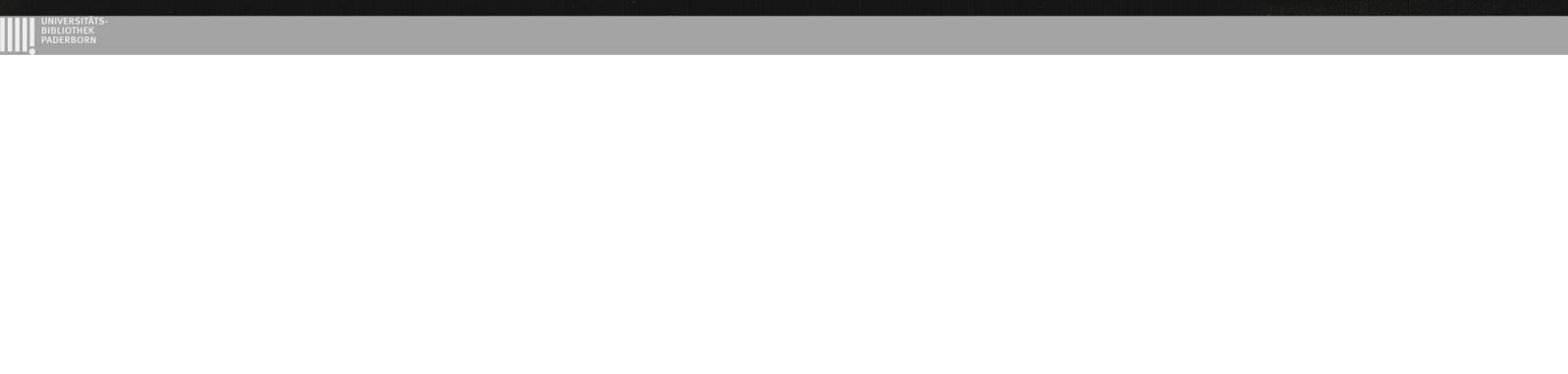
Egilbertus Episcopus Mindensis.

Prophetia S. Annonis.

Vt iurauerit cuiusdam locum munitum euersum iri. Cap. 10.

Nunc ludæ proditoris exemplo, de ministris eius nonnulli, quos copiosissimis ad omnem libitum eorum ornauit beneficijs, pro bonis mala nequiter reddebant, prorsus ab illo defecerunt. Horum vnus hodieque, quando hæc scribuntur, Solis huius particeps, in eius contemptum vehementius insaniciens, quasi liber, nec vllis cuiquam obnoxius seruitijs, ab illo propè milliari remotus, minaciter residebat, fretus firmitate munitiois suae, quam pridem sacer praesul eidem temerario, pij patris in dulgentia construxerat. Eam verò eius presumptionem multis indignè ferentibus, die quadam procedens ab ecclesia Christi sacerdos, in partes, vnde huius mali superbia sese erexerat, oculorum aciem direxit, mouensque caput, ita locutus est: En ille meus, vt sibi iam videtur, dominus regaliter tumens, suis securus fouetur tectis, nec vlla futurorum formidine compungitur. Sed ego per illam, quam in sancto Petro possideo, fidutiam iuro, totum illud praesidium, quo tunc

Quidam eius ministri, iudæ proditoris more, ab illo deficiunt.

Alia eius
prophetia.

superbè gloriatur, non arietibus, non hasta, non clypeo brachiorum virilium: quin potius ab ignavis & nullius constantiæ turbis expugnabitur ac destruetur. Idem post hæc animositate plenus, in necem militis cuiusdam Colonienfis deuolutus est. Vnde concitati Colonienfes, ex agris & villis plebeia contracta manu, munitiunculam illam circumdederunt, captamque subuerterunt, iuxta præfagium Annonis Episcopi, hæc ipsa prædicentis.

Que ad fratres Sigebergenses prophetice dixerit. Cap. II.

Quis autem huius infidelitatis inuenietur, qui neget eum spiritu prophetico sermones, quos subiungimus, habuisse, cum opere completos in sequentibus audierit? Quos in Sigeberg ad fratres familiariter habitos, autoritate narrantium inducti, nefas credimus subducere. Cum illis enim in hilaritate sedens, quasi pater cum filijs, secretorum suorum conscios eos semper habebat, nec erat aliquod cordis eius arcanum, quod non eis credidisset. Quæ res, secundum illud Apostoli, Charitas foras mittit timorem, aufum eis subministrabat & respondendi, & quælibet ex ipso percontandi. In hunc ergo modum, quasi postpositis ferijs, frequenter eos allocutus est: Simeon ille nominatissimus, quo Treueris inclyto gloriatur patrono, sed & Bardo sanctissimus, vrbis Moguntinæ decus, reuerè sanctitatis suæ meritum plurimis indicijs commendantes, omni quidem reuerentia iure sunt colendi: verum quia magni prædicantur & sunt, donarijs amplis honorari satagunt. At mihi meritis eorum non æquè conficiendo, post depositionem huius corporalis sarcinæ, non erit ingrata quantumlibet parui xenij deuotio, suscipiamque, breuissimè cere linique munusculum. Ad quod eius dictum ardentibus, qui assederant, senioribus, & an etiam ipse post mortem signis crebescere vellet insistentibus, cum magna fiducia respondit: Voluntatis huius magnitudinem profectò verbis aperite non sufficio: tamen nè secretorum meorum aliquid vestris inquisitionibus negetur, huius me desiderij semper & esse sciatis, & fuisse, vt in eorum oculis, qui me vitamque meam insectantur, adhuc aliqua signa per me dignetur exhibere Christus, tum & pro sui nominis augenda gloria, tum & pro meo auferendo opprobrio, dum illi placens apparuero, qui nunc in omnium repræhensione sum positus. Id verò signorum meorum erit initium: Ad litus Rheni fluminis, stentium & plangentium humeris exanimis adductus, ante memoriam sanctæ martyris Afræ luctuosus obsequijs in nauim exponar: quæ circumacta, nil ultra solitum agente remigum instantia, recto cursu contra sanctum Heribertum applicabitur, altiorum in vltioribus, quam in anterioribus ripis stationem habens. Vos autem vnici filij mei & fratres dilectissimi, cum me semper lætis susceperitis, audite quo ordine mihi tunc occurreritis. Pro cantu fletus incomparabiles offeretis, ad psalmos & hymnos ora aperientes, planctuum & singultuum voces potius emittetis, quotiesque repressis virtute lachrymis immanissimi doloris, psallere tentaueritis, toties in ipso conatu nouis fletibus deficientes, imperfecta saltem verba vix exprimere sufficietis. Inter hæc omnes & iuniores & proecliores circa feretrum meum cum eiulatu miserabili ruentes, horrorem & miseriam maximam, non hominibus tantum, sed & angelis ingeretis. Hic mihi sepeliendi cultus à vobis exhibebitur, hæc dilectionis vicissitudo, hæc erunt equiarum mearum insignia. Post hæc membris terræ matri consignatis, vos operi tristitia, tumulum relinquetis: ingredientur verò cuncti milites mei, vocesque cum gemitu dantes, orationis Dominicæ supplicem precem ob requiem meam singuli Deo fundent. Quibus recedentibus, vniuersi ministri mei & mihi seruientes, in tantam irrupentes, clamores & suspiria congeminabunt, & ipsi quoque simili modo Deo me commendantes, ad sua quique conuertentur, vobis in tristitia & luctu perseverantibus. At ego præsentia cælestis Regis exhibitus, primo quidem conspectu tremebundus, nimiumque timidus adstabo: sed accepta paululùm fiducia, qua mori importunitate, qua scilicet precum instantia pro meis monachis agere contendam, vobis iam exprimere potero? Nec deerunt minæ terroresque venenatarum linguarum, quibus tristitia vobis inducatur. Destitutio loci, vobisque dispersio prædicabitur: passim quisque, prout animo collibuerit, de loco, de rebus eius, & de vobis sermones agitabit: quæ cuncta dæmonum instinctu fient, vt feruor studij vestri hac occasione quoquo modo infirmetur. Sed nihil horum vos pertimescat. Patris vestri dictis fidem adhibere: cuncta vobis ad abundantiam & omne commodum, amplius me mortuo, quam viuo, seruient, ita duntaxat, si vos Domino seruientes,

Plurimum
fidit Sige-
bergensis.
1. Ioan. 4.

Vir sanctus
multa de se-
ipso verissi-
mè prædicat.

SUR

g be
1000

RVI

5

tes, ceptæ conuersationis tramitem infatigabiliter curratis. Quod si subterfugiētes, regularis disciplina iugum excusseritis, animumque leuitati subiugantes, iocos & ocia sectari fueritis, pigritiam & vitæ delicias amaueritis, contentionibus, murmurationibus, & detractioni operam dederitis, iam nunc scitote, quot monachi estis, malle me tot ethnicos elemosynâ meâ deuoratores existere. Hæc dicta beatissimi præfatis Annonis equidem omnibus generaliter admiranda, quia rerum veritate iam præcesserunt: specialiter autem nobis non minùs metuenda, quàm amplectenda, quia nos potissimum respicit, quicquid in eis vel dulce sonat, vel amarum. Eò autem hic inserta sunt, vt sciatur gratia viri sancti in præscientia futurorum, & nè contemnenda videantur, quæ quasi leuiter interdum dixisse perhibetur. Nam vt sciamus pondus & vim eorum, quædam subiungenda sunt, è quibus idem adhuc probari possit.

Monachis
fugienda
summo per

Vt per meritum fidei eius, contractus ad S. Bardonis tumulum sanatus sit. Cap. 21.

A pud Moguntiam, Germaniæ nobilissimam & populosam ciuitatem, magnam cuiusdam nominatæ festiuitatis celebritatem regni principibus, & Ecclesiarum præfatis iussio regalis effecerat, qui diuersis ex prouincijs illic adunati, curiæ præsidebant. In eo cõuentu sicut meritis intus, sic & auctoritate foris singularis præminens Anno, summus Coloniensium præfatus, quadam die populorum frequentia densissimè circumfusus, ad immolationem immortalium sacramentorum ex more stetit in atrio principalis ecclesiæ, prope tumulum sancti Bardonis Archiepiscopi, eius nimirum sanctitate delectatus, quæ recentibus interim miraculis commendabatur. Cumque multam cordis contritionem habens, totus lachrymis flueret, (nam quotiès idem exequabatur ministerium, non, vt plerique, coactis, sed spontè currentibus infundebatur lachrymis, vt crederes ex aliquo fonte venas viuas proflire) mun distimilis labijs orationes solitas complens, ab altari descendit. Cernens autem quendam toto corpore miserabiliter contractum, adhærere rumbæ beati præfatis, isque quis esset non ignorans, (fuerat enim à progenitoribus mancipium, super hæc & elemosynarius illius, cuius cineribus ob custodiam affidebat) suo more vltus, contra sepulcrum stans loquebatur: Ignosce, & propè nullius deuotionis, ope celeritima respicis: hunc verò tuis innitentem semper obsequijs, tui iuris famulam, te diligentem, te precibus assiduis inquietantem, tanta hæcenus obstinatione contemnere potuisti? Si nos tuis meritis ascribere vis, quod in aliorum curationibus hæc actum esse fama confirmat, in huius reparatione contracti, nobis cementibus, declara tuæ virtutis efficaciam. Hæc multis audientibus cum dixisset, nulla intercipiēte mora, æger in pedes repentiè constitit, incolumitatem suam & alio memorabili signo comitante, quod abscq; fluore sanguinis, absque dolore neruorum, integrè sospitati momento redditus est. Quod factum Anno Dei seruus mira lætitia suscipiens, magnoque præconio S. Bardonis nomen & meritum extollens, hymnum Te Deum laudamus, altæ vocis modulatione inchoauit, tam populo quàm clero pariter eadem deuotione consonante, signisque solenniter concrepantibus. Rumor totam mox ciuitatem peruolauit, ædes regias intrauit: vnum proceres, vnum reliquæ multitudines personabant, Annonis fide, virtutem Bardonis emicuisse, meritis vtroque sanitatem homini applausisse: quam tamen si lingua conticuisset Annonis, nec tunc quoquæ sanctitas annuisset Bardonis.

S. Bardo cla
miraculis
ret miracu
lis.

Præclarum
miraculum
in paralyti
ci curatio
ne.

IULS

TI

Vt serenitas redierit ad minas, ab eo S. Seuerinopie intentatas. Cap. 27.

N On inferiora diduri sumus. Sanctissimus vir multa deuotione cælestes patronos excelsens, speciali dilectione beatû Seuerinum, suæ sedis antistitem, semper in ore, semper in corde tenebat, id habens studij, vt qui sibi dulcis & charus ex animo constabat, is & in veneratione non à suis tantum, sed ab ceteris quoquæ populis haberetur. Qua seruens intentione, tempore quodam gratum sibi vix laborem cum suis assumpsit ad illam opibus, omniq; probitate tunc insignem Babinbergensium ciuitatem, vt sui iuris domum, in qua puer olim nutritus fuerat, filiam matris Ecclesiæ constituens, eius eam nomini consecraret & honori. Hoc per oppidum cum innotuisset, die qua sperabatur ipsa dedicatio, tantis pluuijs ab hora prima surgentis auroræ tota cæli facies obducta est, vt vehementiam imbrium nullius recturæ operimentum arcere sufficeret. Cunctis itaque, quibus animo erat accurrere, rectis suis se tuentibus, pontifex à proposito suo violenter impeditus, tacitis precibus

S. Annonis
singulare
studij & de
uotio erga
S. Seuerinû.

intra cubiculum cordis incubuit, vt imminens vel ad modicum interciperetur elementum, quantū in his negocijs exigeret mora Ecclesiastici institui. Sed vltra mentis suæ placitum hac prece nil proficiente, velut ex magna iam commotione vocem concipiens, ipsi beato Seuerino charitatis minas intulit, dicens: Si me tuis auxilijs in hac pellenda inundatione quam celerimè profectus non fueris, certè tantis iritatis aduersitatibus, ad tui nominis reuerentiam ecclesiam prorsus refugio consecrare. Mira res. Adhuc fragili carne pressus, sudabat in terris, qui talia loquebatur: alter verò, cui minæ intentabantur, vnū cum Deo iam effectus erat, cuncti terroris expers, æternæ autem securitatis hares: & tamen ad motum eius, qui videbatur inferior, quoniam & infirmior, expauit eminentior. Nam vt putaretur irato velle reconciliari, mox vt dictorum finem Anno fecit, conquieuerunt venti, disparuerunt nubes, cessauerunt imbres, repentini solis radij, roseo lumine micantes, oculos subitam aëris immutationem stupentes crebris ictibus reuerberabant, & regnante serenissimi diei luce, omnis qui vel deuotione, vel curiositate illectus erat, cursu prosequeretur antistitem, ad nouæ dedicationis gaudia procedentem. Igitur arriente votis suis serenitate calitūs præstita, cum exultatione vniuersorum, qui aduenerant, tanto lætius consummavit illam, quam conceperat, consecrationem, quanto liquidius intellexit in hoc se nutui deseruire diuino, quandoquidem testimonij elementorum idem velleret & Seuerinus.

Repentina
frenitas re-
dit non sine
magno mi-
raculo.

De miraculo, in musca sub sacrificio perpetrato. Cap. 14.

Psal. 33.
Psal. 144.

Post hæc omnia frustra quæritur, eius ori quàm propinquus fuerit ipse Dominus, cuius oculi super iustos, cuius aures in preces corū, qui propè est omnibus inuocantibus eum in veritate. Non deerit tamen huic inquisitioni documentum satis egregium. Adstabat quandoquè sacro circumdatus amictu conspectibus omnipotentis, offerens nostræ redemptionis singularem hostiā super altare, quod attitulatione S. Michaëlis præcipuum habetur in monte, qui nunc preciosi corporis eius gloria illustratur. Oculi cordis in illam cælestium secretorum speculationem intendebant, exteriores lachrymarum riuos emanabant, & cum visibilis rei substantiam manibus contrectaret, hunc fidei complexibus dulciter adstringebat, qui Crucem pro nobis ascendit, ipsemet sacerdos, ipsemet & hostia: cui preces suppliciter fundens, pro Episcopis, pro Regibus, & omnibus in sublimitate positus, ac pro cunctis Ecclesiæ catholicæ cultoribus, eiusque pace instanter laborabat. Foris silentium agebatur, sed magnos clamores interior homo dabat, qui calos penetrantes, ad summæ maiestatis thronum admittebantur. Intereà toto sacramento ritu consummato, quod adhuc restabat, fractio panis fiebat. Pars in calicem mittebatur, residuum digitis sacerdos venerabiliter tenebat: in quod intendens, ab initio lachrymis replebatur, se protestatus indignum eius perceptione, quod nullus vnquam sanctorum sine metu sumere præsumpsisset. Currebant lachrymæ super lachrymas, crescebant gemitus, augebantur & suspiria: nihil aliud in corde, nihil in ore voluebatur præter hoc solum: Domine, non sum dignus, vt intres sub rectum meum. Nec verò quasi nouæ compunctionis tunc in eum subierant stimuli: quotidianus iste mos eius erat ad sacrificium stantis. Interim oratione longius protracta, imago dæmoniorum, musca videlicet spurcissima, visu quoquè nauseam generans, impetu super Dominicum corpus ruit, creptamque mortuam particulam, cum maximo dolore sacerdotis auolans exportauit. Cerneret eum subito colore murato mortui similitudinem expressisse. Horruiit ausum animalis immundissimi, nec mirus pro se pavidus, ob augendas culpas id sibi reputabat euenisse. Sed ex maxima tristitia, maxima mox lætitia creata est, & vnde credebatur satanas insultaturus, inde quammaximè confusus est, ordinante clementia Saluatoris: vt quo esset ignobilis in creaturis, quod viro sancto tantū intulit læctum, eo gloriosius esset miraculum, per quod ad meritorum eius declarationē de eodem triumpharet. Siquidè venerabilis pontifex his angustijs vltra styli nostri facultatem grauius obstrictus, tandem cor & oculos in Deum fixit, nullis quidem indicijs rem alicui circumstantium prodens, auxilium verò non laborum motu, sed animi contritione & humilitate lachrymarum ab omnipotentente instantissimè flagitans. Quid multa? Omnis impuritatis amica, quasi violentè impulsæ, præcipiti volatu redijt, murmure suo & sibilo quodammodo vim, quam patiebatur, aperiens, illudque quod raptu nefandissimo fragmen sustulerat, iu oculis sacer-

Eccè miracu-
culū admi-
rat one di-
guissimum.

SUR

g be
nob

RV

5

facerdotis patenz restituit. In dē se velut auolatura leuans, seorsūm super altare ruit exanimis, dignam tanti flagitij poenā luens. Tum verò mœror, qui pectus sancti viri fauciuauerat, totus in gaudiū versus est, nec puto quenquam tantæ facundia, qui plenè possit exprimere illas gratiarum voces, illudque diuinæ laudis iubilum, quod omnia personabant interiora, tantam Domini pietatem admirante sacerdote, quod eius lachrymis, qui pulvis futurus erat, adeo flexus est ad misericordiam, vt in tam vilij animante suæ potentia non dedignaretur exercere magnalia, quodque non minori prouidentia suæ miraculo res tam exigua, quanuis preciosa, per illas moras, nè periret, referuata sit, quam vtrique præcierat modis omnibus restituendam. Ad clericum deinde conuersus, qui sibi proximus assistebat, innuit vt incendio musca consumere- tur: ipse verò sanctam communionem magna cum securitate suscipiens, sancti spiri- tus gaudio comitante, ministerium illud debito fine terminauit. Hoc nè in dubium asscui veniat, sciat qui eiusmodi est, patris Reginhardi relatione nobis id innotuisse, cui ore suo sanctus pontifex idem affirmauit: nisi forte tantæ perfidia sit, vt conetur adstruere, beatum virum de seipso non vera finxisse.

De duobus à suspensio, miro quodammodo liberatis. Cap. 15.

Quid tamen eorum, que dicuntur, in dubium venit, cum non dubia, sed certa certis sulta testibus ediderimus, facile sui fidem capit ex vno, quod ad eius comprobanda merita, mirabilis in sanctis suis Dominus, mirabiliter operari dignatus est. Res verò rali teste defenditur, vt veritatem eius graui- tas morum verborumque, ipsa que canities hominis, etiam incredulis loquatur, hoc principio editi miraculi tenorem exquentis. Erat regalium obsequiorum in vrbe Moguntia tempore quodam celebritas agēda, primisque de regno iuxta morem ad curiam euocatis, Anno venerabilis, & famosi inter omnes nominis, à Rege curam & administrationem huiusce tripudij tunc acceperat. Cumque, vt iusserat Rex, festina- retur à cunctis ad metropolim iam dictam, & ipse nihilominus idem cum suis iter ac- celerans, in quadā terra partes pernoctaturus deuenit, vbi sermone celebri rumor circumquaque ferebatur, & Regem cum suis inibi nocte proxima mansiones acceptu- rum. Ea die concilio prouincialium facto, duo iuueues, vt ex consequentibus intelli- gatur, sententiam damnationis innocentes exceperant, furentibusque crudelitate bestiarum exactoribus, statim ad ceruicem positus restibus, ad suspensio vrbēban- tur. Non erat eis excusationis vel venia locus, nulla contra eos defensio, qui iustifi- cant impium pro muneribus, & iustitiam iusti auferunt ab eo: solummodo cor & oculos ad eum habebāt, cuius omnia iudicia iusta sunt, cuius vniuersæ viæ misericor- dia & veritas. Iam gelidus per ossa pauor fundebatur, iam expectatione sola mortis exanimis stabant, cum inter angustias ipsas ad exorandum Dominum animati, cla- mores validos ab intimis dabant, eius omnipotentiam, eius inuocando clementiam, vt per interuentū cuiuscunque serui sui, quomodo veller, fieret eis à morte liberatio: quandoquidem à cunctis exclusa pietate, nemo de præsentibus parceret, nec esset, quem naturæ propinquitas ad misericordiā traheret. Audiuit Dominus, & misertus est, inuisibilemque visibiliter adesse, iubens potestatem, ad declarandum mortalibus suæ diuinitatis de Annone testimonium, in eius eam effigie potissimum apparere vo- luit. Nam illi cum ad patibulum manibus retrò ligatis traherentur, in ipso mortis eorum articulo, quando duello sauo mors viraque configunt, circumstantes omnes iuxta famam superiorem de Rege mentionem inferentes, eorum auribus eiusmodi consabulationis strepitum ingerebant. Protinus ambo tracti corporalibus oculis ad similitudinem quandam percepti sermonis, sicut eis post referentibus innotuit, qua- si Regem ipsum imperiali comitatu circumfusum aduentare conspexerunt, magnæ dignitatis clericum quendam in illa frequentia secum habentem, cuius habitudo fa- cietoriam, in qua pius agnitus Anno est, effigiem exprimeret. Isque vniuersis præ- teruentibus, solus in miseros pios desigens obtutus, locum ocyus adijt, seque me- dium vtrique supponens, hac manu dextrum, altera verò sinistrum ad medias noctis tenebras singulis in pedibus sustentabat. Nulla deinde in liberandis illis morarū ob- staculo: pariter ab eo depositi, pariter manuū & vitæ liberati ab eo redditi, hac hor- rantis eos ad fugam voce sunt commoniti: Cursu, qua placet, viam arripientes, hinc miserandi secedite: liberator vester, Deus potēs & clemēs. Eo cum his verbis euane- scente, manifestam diuinæ bonitatis virtutē in se iuueues admirati, quanlibet è villis adia-

Testis huius miraculi P. Reginhardus.

Conuentus principum Moguntia.

Duo innocētes iuue- nes senten- tiam mortis excipiunt. Fla. 5. Dan. 3. Pal. 24.

Dominus in forma An- nonis eos à suspensio cō- feruat & li- berat.

IULS

Ioan. 14.

Obserua, vt
vir beatus
semper odit
se predicari.

Nō suis me-
ritis ascribit
hoc miracu-
lum, sed mi-
sericordiaz
Dei.
Psal. 83.

Visio eius.

Nō est con-
secranda ec-
clesia sine
dote.

adiacentibus, effugiendi spe petere statuerunt: securiq; iam non tam sui cordis, quam cælitus propositum callem, in eam, vbi minister gratiæ cælestis Anno stationem ea nocte metatus erat, ingressi sunt: & mirum in modum, cum vbique numerozæ ardes se offerrent obuias, solam Annone hospite tunc insignem, ceu eorum animis inscriptam, recto itinere domum petierunt, cum tamen nulla ad eos vel nominis, vel præsentia eius notitia peruenisset: illo nimirum ducente eos, qui se viam testatur & viam. At vbi primum insperatam viri Dei faciem inter curiosorum orbium species offenderunt, membris omnibus concussi, ad eius vestigia velociter proruerunt, illum la chrymis, illum gratiarum actionibus summa maiestatis seruum & amicum clamantes; per quem Christus se diem cum nocte facient es in ligno, per tot moras, nē suffocarentur, ad vitam seruauerit. Credendi maximum indē fumebatur argumentum, quod fœda totam faciem operiente macie, nodorum ad colla adhibitorum vestigia cernerentur. Sed præsul ab humilitate sua prorsus animum non mutans, homines à se iniuriosè repulit, dicens eos cupiditate lucri nequiter illectos, hanc fallacia plenam ex cogitasse fabulam. Nonnullis tamen ex clericis innuit, vt seorsum illis assumptis, rem inquisitione subtili plenius inuestigarēt, mandans & de causis, vndē damna-ri essent, quæstionem mouere: vt innocentia sua vel defenderent, vel improbarent, quod actum erga se cælitus affirmabant. Sicque factum est, vt cum nullis instruiti fraudibus, ad omnem interrogationem simplicibus responsis occurrerent, & diuinitus operata per pontificem virtus innoresceret, & culpa vacantes iuuenes, iniuste damnati inuenirentur. Tum verò mox in laudem creatoris brachia sacer antistes & oculos attollens, Non, inquit, hæc meritis meis adscribere fas est: tua, Christe, sunt hæc opera, tuæ profectò benignitatis in his declarantur exempla: qui verus innocentia restitutor & amator, quomodò voluisti, nē perirent, misertus es innocentibus. Aliquantis dein ex elemosyna sua solidis in viros expensis, ipse cepte via se cum suis dans, ibat, sicut dicitur, de virtute in virtutem, habens & gratiam reuelationum multam. Hinc iam aliqua dicturum, copia per singula non patitur ire: paucis tantum partim hîc, partim in posterioribus, lectoris erunt studia concilianda.

Quid S. Petrus in visione ei mandauit. Cap. 16.

Accidit, vt ecclesiam quandam nouæ cōstructionis, intra partes regiminis sui sitam, die quadam sanctificaturus, cum suis conueniret. Dos autem, vndē legitima nominis ecclesiæ fieret articulatio, nusquam reperiebatur ad manus, prædij, quæ acquisierat, alijs ecclesijs in elemosynam ab eo distributis. Hac pro re multis æstuans cogitationibus, diem ad noctis ingressum protraxit, Ecclesiastica sanctione sciens inibi, sine dotis priuilegio talibus inseruire negocijs. Porro nē diuinū officium qualibet dilatione deinceps illic postponeretur, tunc quidem deliberabat insistendum consecrationi, post autem & pro dote sollicitius satagendum. Huiusmodi definitionem post varias retractationes animo concipiens, in somnum resolutus est: & ecce per visum contemplabatur se prope quoddam altare cōstitisse, pontificali cultu splendide circumdatum: eam verò speciem prætendentem, vt putaretur iam iamque processurus ad quandam dedicationis celebritatem. Cui protinus assistens vir canitie angelicus, vultu roseus, claritate simul & autoritate suspiciendus, cum se Petrum esse dixisset, querere coepit, quid illic expectaret. Sanctus vir, tanquam notissimam cerneret personam, manens imperterritus, se respondit ad ædiculæ cuiusdam consecrationem eò venisse. statimque subiunxit Apostolus: Dorem, quæ competit, assignatam habens, id quod cupis, legitime poteris exequi? Qua præsul inquisitione conscientiam suam cōuentam intelligens, id se dixit ex animi deliberatione proposuisse, licet ad præsens dotis suffragio destitueretur, nē benedictionem, pro qua venerat, diutius suspenderet: quandoquidem in procrastinatione dotis diuinis nil obesset seruitijs, quam se, vita comite, sciret breui reperitum, & ex more traditionum. Hoc, inquit, Apostolus, Ecclesiastica iura non habent, vt sine dotis commendatione, sponsa Christi thalamis admisceatur. Vndē nē transgressionis huius occasione grauius peccetur, ex nostræ potestatis autoritate tibi concedimus, vt quoties necessitas exegerit, ab his, quæ matris Ecclesiæ sunt, dos filia præstetur. Euigilauit cōtinuò pontifex, ordinemque visionis suæ, rationis oculo crebrius examinans, nē forte deceptionis ministra fuerit, à Deo se præmonitum euidenter agnouit. Sic tenebris ad ingressum diei recedentibus, ipse certus ex visione quid faceret, ad consecrationis officium

SUR

gbe
1000

RVII

5

officium satus processit, ex pradijs metropolitanae sedis eam, quam sine damno matris inuenit, filiae dorem tradens.

Vt in ecclasi a sanctis Mauris flagellatus sit. Cap. 16.

VT autem antecedenti narratione comprehensum est, eius in diuinis rebus studium omnis etiamnum Colonia testatur: quae multis sanctorum congregationibus repleta, habet in singulis, quod monumentorum eius posteris referret. Verum inter multas antiquitatis structuras, quibus ipsa ciuitas

Multae anti-
que structu-
re Coloniae.

nobiliter excellit, beati Gereonis olim eximia celebrabatur fabrica, quam Helena Christianissima matrona, Constantini mater, regis sumptibus in rotundum erexit, ita marmorea pulchritudine, aurique luce foris & intus resplendentem, ut ad Aureos sanctos appellaretur. In hoc sanctorum ambitu, sicut fama loquitur, post beati Gereonis & lociorum eius interfectionem, milites ex Mauritania numero trecenti sexaginta, pro fide pariter trucidati, eandem cum beato Gereone, sicut animarum, ita & corporum requiem meruerunt: sed in negligentiori veneratione habebantur a populo, eo quod in Australi latere templi, suae memoriae cryptam satis humilem, & pau-

Mauri mar-
tyres 300.
Coloniae
casti.

corum receptioni propter angustias habilem, obtinentes, ex accessu rariori per aetatum successiones e memoria penè sublari essent. Quae negligentia multis increfcens annis, sic & Annonis sancti durabat temporibus, donec nocte quadam eo quiescente, reuelationis huiusmodi salutaris correptus est verberare. Sublatus in excessum mentis, eorundem Christi martyrum, sanctorum scilicet Maurorum, multitudinem mentis, magna luminis gloria velut ad concilium vno in loco congregari videbat. In quos cum miratibus defixus oculis, quem visio ipsa finem esset habitura, summa sustineret expeditione, raptus continuo, locum, qui congregatae multitudinis medius erat, ut examinandus acciperet, torus ad spectibus in eum cunctis respicientibus. Cumque disculso subtilis ageretur vel operum illius, vel meritorum, ab illa sancta concione magnarum querimoniarum generalis clamor exortus esset, conquerentibus eis, antecessorum eius incuria se tanti temporis contemptum pertulisse, nec vilius venerationis cultum a conciuibus vrbs suae eatenus accepisse: in hoc se amplius permoueri, quod qualiter cunque à superioribus Episcopis erga ipsos actum sit, eius, de quo spes melioris studij habebatur, non minor in eos neglecta existeret. Post has sanctorum interpellationes, ubi per increpationem districtè requisitus est, quia temeritate tot veritatis testes in tanta vilitate habuisset, non inuenio excusationis loco, cunctorum sententia iustae vltionis flagellum subire iussus est. Iraque veste spoliatus, verberibus grauius attritus est. Suspirijs autem, & omnis emendationis sponcione suppliciter in tormentis, ut parceretur, laborans, hac eadem conditione tandem dimissus, à somno grauissimo, magno pauore astuans, euigilauit, ita tremens, & torus corporis habitu ita se gerens, quasi sub flagellis etiamnum palpitaret. Mox in se reuersus, intelligentiam somni non aliunde, sed ex illatis plagis in ipso corpore sensibiliter habens, necessariò placandos dixit, quibus iratis tantae acerbitalis animus inesset: satisque merendum, ne denuò concitatis eis, non, ut antè, aliqua respirandi copia sibi concederetur. Collectis ergò viris industrijs & ingeniosis, ad eandem rotundi schematis basilicam, ab orientali parte rupto muro veteri, nouum continuauit adificium, quod dispositis in longum parietibus, per ascensus ad spectu decentissimos in chorum spectabilem, turresque geminas operosè superius confurgens, cryptam in inferioribus magnae capacitatis explicabat. Addens præterea hunc vel illum ex coloribus siue metallis ornatum, egregiae laudis titulum, in eisdem picturis versibus appolitus, ita promeruit:

Visio alla S.
Annonis.

IULS

Quid igitur
fiet illis, qui
dedita ope-
ra sanctorum
reliquas pla-
ne contem-
nuunt?

Ex Domini monito compunctus Episcopus Anno,
Quicquid habere potest, diuinis cultibus offert.

Iulit & adstantes appingier ordine patres

Vrbs Agrippinae, sanctae virtutis amica.

Pro quibus in caelis letabitur ipse fidelis.

His omnibus, ut hodie cernitur, pulchre perfectis, deinceps in exquirendis sanctarum reliquiarum corporibus immorabatur. Huius autem intentione spei, stratum marmoribus terram intra templi septa detegens, principem sanctae sodalitalis illius, beatorum scilicet Maurorum, Georgium nomine, socijs in circuitu quiescentibus, accuratius præ cæteris humatù reperit, chlamyde purpurea circumdatum, oratù eius extremitatibus in insignem auri texturam desinentibus. Hunc cum nonnullis alijs de se-

crypta apud
S. Gereonē
sit auctior.

S. Gregorius
Mauri mar-
tyr inuentur.

de sepulcro super altare debita reuerentia exaltans, in eius laudem, qui talium thesaurorum author & largitor erat, erupit: & exinde nomen & memoria sanctorum Maurorum, per omnes Coloniae angulos celebrior inoleuit.

Sanctus Eliphius martyr quid ei in somnis impropèrarit. Cap. 18.

S. Eliphius
apparet S.
Annoni.

Eliphius quoque magni meriti martyr, qui post abscisionem capitis, cum eodem via longissima spatiū percurrit, in visione beato viro assistens, eius erga se negligentiam redarguit, impropèrans quòd eam, quam vt religiosus in ceteros vrbis suae patronos mentis deuotionem ostentabat, in eo multum obfuscarer, quòd sciens ipsum nulli meritis secundum, hac extremitate post omnes habuerit, vt ne minimis quidem indicijs suam vnquam beneuolentiam in eius ecclesiae amplificatione prodiderit. Eo respondente, iactis quibuslibet nouis fundamētis, inundationem Rheni fluminis in subuersionem totius monasterij sine dubio mox incubituram: perstitit ille, quanlibet vel paruam eius deuotionis exigens operam, sicque disparuit. At sacerdos à toro se post quietem excutiens, coenobium S. Martini, in quo martyr idem patrocinabatur, adijt inspecturus loci situm, habituque confilio, duas turres, à fronte sanctuarij surgentes, in aërem subtrigi præcipit, laudem meritumque viduae, duo minuta offerentis, proculdubio obtinens.

Luc. 21.

Vt in visione de sacrosanctae Trinitatis gloria institutus sit. Cap. 19.

Negligentia
Diaconi in
decantatio-
ne psalmo-
rum.

Multis in hunc modum reuelationibus proficiens, ad meliora in dies incitabatur, Diaconum boni magistri æmulatorem secum habens: cum quo iugis illi erat consuetudo, cessante strepitu publicae dispositionis, ad psalmos & orationes recurrere semper. Porro sicut per imbecillitatis humane defectum nonnunquam accidere solet, idem clericus in decantatione psalmodum cum Episcopo per vices radio superatus, ex negligentioribus & præpropèris alterorum versuum enunciationibus in eam decedit consuetudinem, vt in ijs canticis, quæ patris & filij & spiritus sancti gloriam per discretas personarum appellationes resonant, mediam semper, id est, filij, transiliret personam. Quam fidei contrariam, & omnino fugendam negligentiam cum nemine attendente nulla per longum tempus corrigeret emendatio, venerabilis pontifex in secretissimo noctis cuiusdam silentio quiescendi gratia iacens in lecto, palpebris necdum plenè sopore depressis, ex ea delinqueret parte, quam vertice respiciebat, sonum aure percepit negligenter & corruptè percurrentis, Gloria patri & spiritui sancto, ac denuò repertis id ipsum, media per celeritatem intermissa dictione: factusque repente tanquam in celsis, quandam, cuius claritas & habitus humanum excedebat modum, in maiestate, qua filium Dei decebat, contra se stantem adspexit: qui radiantibus oculis in ora stupentis comem & placidum se ingerens, protensis coram eo tribus sinistrae manus digitis, primum eorum dextro tetigit indice, dicens: Ecce Pater: moxque secundum, Ecce filius: post hæc & tertium, Ecce Spiritus sanctus. & vocem intra fauces paululum cohibens, Ecce tres, ait, in vna Deitate similiter adorandæ personæ, quibus gloria par dicitur ab vniuersali semper Ecclesia. Mediam inter patris & spiritus sancti personam filium habet, nec vllam recipit diuisionem à duobus in vlla diminutione maiestatis eiusdem & gloriæ. His ita catholica veritate se habentibus, vt quid clerici tui blasphemias sine correptione præteris? Eam, quam cum patre & spiritui sancto communem possideo, gloriam mihi subtrahit, in duarum vocabulis personarum me, qui media Trinitatis persona sum, ad omnem gloriæ decantationem transiliens. Protinus excitato sacerdote, imago quæ videbatur, euanuit. Admirans autem in consideratione visionis tam perspicuæ, moras quas interim patiebatur, donèc ad consuetos hymnos veniretur, annorum instar putabat, summoperè festinàs corporis auribus discernere, quod intelligibili sensu per excessum iam acceperat. Obseruans itaque diligentissimè plalenti Diaconi os, solito festinantiùs vltimum psalmi versiculum ipse terminauit. Mox gloriam trini numinis clericus adiungens, mediam solita acceleratione interceptit personam, duas tantum dicens. Nec vltra sequentium psalmodum modulationem processit, donèc ab Episcopo reprehensus, ex ordine visionis iam dictæ, non negligentiam tantum, sed & proficiendi salubrem occasionem. Sed iam stylum murare rerum Dominus iubet: plena sunt lachrymis, plena miserijs & ærumnis, quæ sequuntur: & forsitan eo digniora tanto viro, quo & grauiora: quoniam vbi durior pugna, ibi

Memine-
rint hoc ex-
emplo cleri-
ci, suas ho-
ras integrè
perfoluere.

SUR

g be

NOV

RVI

5

ibi gloriosior & victoria. Si Job recipitur flagellatus, & hinc Annonem beatificabimus, qui post multas tribulationes meruit introire in regnum Dei. Iob 1. & 2.

Quod eius persecutionum fuerit initium. Cap. 20.

Plus enim Dominus, qui, quos amat, arguit & castigat, hanc quoque dilectam sibi animam ante diem vocationis eius multis tentari permisit in commodis: ut scilicet ab ea omnem scoriā terrenā conuersationis excoqueret caminus transitoria tribulationis. Primum motu Saxonico bello, fratrem eius Vuesselum Magdaburgensem Archiepiscopum, & consobrinum eius Bucconem Halberstadensem Episcopum, tempestas inuoluit grauissimā persecutionis. Contra hos cum Regi, totius Saxonicae gentis exterminium anhelanti, opem non satis impigre ferret, naturę profectō legibus & carnali affectiōe inhibitus, inuisus ei suspectusque efficitur, periurij ac perfidię infimulatur.

Que à Coloniensibus perpeffus sit. Cap. 21.

Hinc inter eum & Regem quotidie discordijs incrementa accipientibus, ciues quoque Colonienses, quibus paulō antē vnice charus acceptusque fuerat, ad interficiendum eum proh dolor sollicitantur: quibus ad patrandum, quod nefarie machinabantur, casus idoneam attulit occasionem. Archiepiscopus Pascha Coloniae celebravit, eratque cum eo Episcopus * Mimi-gardenordensis, ad communicanda tantę solennitatis gaudia, familiaris amicitia obrepta euocatus. Cum que exactis ex parte ferijs Paschalibus, abscedere pararet, ij qui Archiepiscopi domestica negocia curabant, iubetur ad euectionem eius nauim idoneam prouidere. Qui lustratis perpectis que omnibus, vnam mercatoris cuiusdam pradiuitis nauim, quia in eos vsus competens videbatur, occupant, eamque in ministerium Archiepiscopi, ei ceteris mercibus quas habebat, ocys expediri iubent. Negantibus famulis, qui nauim seruandam susceperant, vim, nisi mature iussa capessant, minitantur. Illi verō, quantum poterant, citato cursu ad dominum nauis rem deferunt: quid facto opus sit, consulunt. Habebat ille filium adulta etate, non minus audacia, quam viribus, excellentem, & cum propter generis affinitatem, tum ob merita sua primoribus ciuitatis maxime charū & acceptum. Is assumptis famulis suis, & iuuenibus ex ciuitate, quantos in ea trepidatione, in auxilium suum consciscere potuit, concitus ad nauem euolat, & ministros Archiepiscopi, acriter, ut nauis exoccuparetur, insistentes, cum iniuria proturbat. Dehinc aduocatum vrbis in idem opus succedentem, tumultusque instaurantem similiter repellit, fundit & fugat. Iamque & his & illis, sui singulis amici armati subsidio accurrunt, & ad magnum discrimen pugnamque accipitem res spectare videbatur. Perlatomox nuncio ad Archiepiscopum, quod atrocissima seditione cōfunderetur ciuitas, misit festinanter ad sedandos motus populi, irarumque plenus minabatur se proxima sessione seditiosos iuuenes merita pœna coerciturum. Erat quippe vir omni genere virtutum florentissimus, & in causis tam reipublicę, quam Ecclesię, spectatę sapius probitatis. Vix ad modicum dirempta est concertatio: sed ferox animis, & elarus primo successu iuuenis, non cessabat inturbare omnia: percurrensque ciuitatem, varios sermones per populum ferebat de insolentia & austeritate Archiepiscopi, qui toties iniusta præciperet, toties innocētibus sua adimeret, toties honestissimos ciues procacissimis verbis incefferet. Nec difficile fuit, id hominum genus in omne, quod velles, tanquam folium quod vento rapitur, trāsformare. Præterea in mentem veniebat Vuormatiensium insigne præclarumque factum, quod Episcopum suum insolentius agere incipientem, vrbe expulissent, & cum ipsi multitudine, opibus armisque instructiores sint, dedignantur quod inferiores æstimentur audacia, & Archiepiscopum tyrannico sibi fastu imperitantem, tandiu muliebriter patiantur. Conferunt primores inepta consilia, sicut vulgus intemperans nouarum rerum studio, & per totam ciuitatem spiritu diabolico rapatum, ad arma cōclamat: nec iam Archiepiscopum vrbe expellere, sicut Vuormatienses, sed per omnes cruciatus trucidare, si copia detur, conspirant. Natalis erat beati Georgij martyris, qui eo anno feria quarta hebdomadę Paschalis obuenerat, & Archiepiscopus celebrata Missarum solēnitate apud beatum Georgium, cum sermonem faceret ad populum, præfagio quodam futurorum, nescius ipse mali quod imminebat, concessatus fuerat audiētibus, quod ciuitas diabolo in potestatem

Apoc. 1.

Hoc caput ferē ad verbum descriptum est ex Chronico Lamberti Schafnaburgensis. Id est, *Monafterijs.

Ministri Episcopi male accipiuntur à quodā mercatore.

Ironia est.

Seditio Colonię.

IULS

Visio cuiusdam boni viri.

Interpretatio eius.

* chorrem, pro domo vel ædibus.

Diabolus incensor seditionis.

S. Anno ægrè à suis in templum S. Petri infertur.

Homicidium.

Oppugnatum templi.

Sanctus Episcopus aufugit.

Venit Nocturnum.

restatem tradita esset, & propediem peritura, nisi iam iam impendentem iram Deo per penitentiam inflectere maturarent. Auxit huiusmodi suspitionem omnibus quædam in hunc modum visio celebris: Quidam bonæ vitæ vir ante dies aliquot huius turbulentia, vidit per somnum coruum quendam horrendæ magnitudinis per totam volitare Coloniam, & terribiliter crocitando, populum tali spectaculo attonitum huc & illuc agitare: superuenire post hæc virum, tam veste quam forma præcellentem, qui & coruum horresco sonitu perstreptentem vrbe expellere, & populum mente consternatum, iamq; extrema omnia formidantem, cassâ formidine abfolueret. Cumque à circumstantibus interpretationem somnij horrore concussus quæreret, audiuit quòd ciuitas propter peccata populi diabolo in potestatem tradita fuisset, sed interuentu Georgij martyris liberata, instantis iam arripe à Deo prædestinati interitus necessitatem euasisset. Igitur post meridiem, inclinata iam die in vesperum, cum igni oleum, iracundiæ accessisset ebrietas, sibi in ciuitate cõiurata manus erupit: ac primò portæ ciuitatis omnes custodiis vallatæ: tunc dein ex omnibus vrbis partibus ruunt ad * curtim Archiepiscopi, & cum celebri quodam loco cum Episcopo Monasteriensi cœnantem adorti, tela contorquent, saxa iaciunt, nonnullos ex assistentibus interficiunt, cæteros plagis & vulneribus confectos, in fugam vertunt. Inter hæc conspicantur quamplurimi, ipsum tallium furiarum incensorem dæmonem præcurrere infanienti populo galcatum, loricatum, igneo mucrone terribiliter fulguratè, nec vlli, quàm sibi, similiorem. Cumque militari quodam classico cunctantes, vt se in pugnam sequerentur, concitaret, in ipso impetu, quo portarum seras effracturus vociferando irruerat, repente ab oculis sequentium disparuit. Tunc Archiepiscopi sui inter cuneos hostium, nubesque iaculorum vix & egrè expeditum, in templum S. Petri abripiunt, foresque non modò seris & vectibus, sed admotis etiam magnis molibus obfirmant. Sautunt foris, & instâr inundantis aquæ rugiunt vasa diaboli, plena vino furoris Dei, & per omnia Episcopi penerralia discurrentes, fores infringunt, thesauros diripiunt, vasa vinaria concidunt, & dum vina in diutinos vsus summa ope congregant, precipitantiùs effundunt, repletum sibi cellarium, ipsos, quod dictu quoque ridiculum sit, in opinis fluctibus periclitatos penè suffocauerat. Alij capellam Archiepiscopi irrumpentes, altare spoliant, sacra vasa pollutis manibus contrectant, vestimenta pontificalia diripiunt: dumque omnem suppellectilem sacri ministerij curiosa, immò furiosa diligentia euertunt, reperientes illic quendam clericum, præ timore se in angulo altaris occultantem, & putantes quòd Archiepiscopus esset, interficiunt, non sine gratulabunda exprobratione, quòd petulantissimæ linguæ tandem aliquandò modum imposuerint. Sed cognito, quòd decepti similitudine essent, & Episcopus intra templum S. Petri & loci religione, & murorum firmitate se tutaretur, vndique conglobati ipsum templum obsident, muros perfringere dedita opera moliantur: postremò, nisi ocyùs sibi tradatur Archiepiscopus, ignem quoque se abhibituos minitantur. Tum ij, qui intus erant, videntes obstinatos esse omnes ad necem eius animos populi, nec ebrietate sola, quæ tempore digeri solet, sed etiam odijs & phrenetico quodam furore homines agitari, suadent ei, vt mutato habitu effugere conetur de ecclesia, & fallere obsidetes, hoc facto, & sacras ades incendio, & se mortis periculo liberaturus. Opportunè fugæ patrocinium tempus pollicebatur. Nam seditione in mediam noctem protracta, horrebant omnia tenebris & caligine, vt haud facile cuiquã esset, vultus occurrentium discernere. Angustus aditus patebat de templo in dormitorium, itemque de dormitorio in atrium domumque canonici cuiusdam adhaerentem muro ciuitatis: isque ante paucos dies ortæ seditionis impetrauerat ab Archiepiscopo, Deo ad salutem Archiepiscopi hoc ipsum misericorditer prouidete, vt rupto muro ciuitatis, paruulum sibi possit facere sineretur. Ibi eductus Archiepiscopus, applicitis in euectione eius & comitum eius quatuor equis, abiit, opacæ noctis tenebris, nè ab obuiantibus agnosceretur, cõmodissimè vsus: repertoq; post modicum Episcopo Mimigard eo ordine, socijs iam pulchrè pro ea tum calamitate constipatus, in locum, cui Nussia nomen est, peruenit. Interim ij, qui circa templum erant, crebris arietum ictibus muros quætiebant, eratq; confusa vox tumultuantium, & fidem omnipotentis Dei testantium, quòd non euasurus esset manus suas, non decepturus obfidentium diligentiam, etiamsi in minima terræ reptilia se transfiguraret. Econtrà ij, qui obsidebantur, præsupp

SUR

g be

NOB

RV

5

supplicando, nunc pollicendo, quod diligentissime quaesitum, si inueniretur, ipsis tradituri essent, callidè ludebant operam perurgentium, usquequod Archiepiscopus longius euectum, atque in tuta loca progressum esse arbitrarentur. Tum deum reclusis foribus, ipsos ingredi, & pro libitu suo querere sinunt: adijciuntque, frustra eum quaeri intra septa templi, quem certò cõperissent primo incursum concitæ multitudinis, clara adhuc die vrbe egressum, iam in longinquas partes transire potuisse: idque magis suspicandum, quod contractis vndiq; per moram nocturni temporis copijs, primo manè ad occupandam armis ciuitatem sit aduenturus. Legitur ingressi, cum omnia templi penetralia diligentius inuestigando eueritissent, vix tandem admissa fide, quod falli potuissent, deinceps ab inquisitionis studio ad tuendam vrbe[m] animos vertunt, armatamq; multitudinem circunqua; per propugnacula disperunt. Inter hæc arreptum quendam de turba, super portam vrbs ad ignominiam Episcopi suspendit, magis in hoc furori suo, quo præcipites raprabatur, satisfaciens, si quod crimen vllum suspendio dignum, misero obtendere possent. Alteri cura succiderunt. Mulierem etiam quandam de summitate murorum præcipitant, fractisq; cervicibus interficiunt, hoc ei crimini dantes, quod homines plerumq; magicis artibus dementare infamata fuisset. Sed hoc scelus comodiore tempore, & pacatiore animo vindicare debuerant. Induxerant etiã in animum, si non fuga vix euasisset, Abbatissam perimere de S. Cecilia, solam mortis eius causam habentes, quod Archiepiscopo consanguinitate iungebatur: adhuc & sceleratiora aggredi statuentes, nisi Deus Colonia[m] miserus, breuiãstet dies amætiæ eorum. Præterea iuuenes impigros citato, quantum possent, gradu ad Regem ire iubent, nunciare ei quæ gesta fuerant, & suggerere vt quanto cyus veniat, vacantem, expulso Archiepiscopo, ciuitatem occupare: in eo verti salu tem ciuitatis, & ipsius vilitatem maximam, vt grandia molientem de vindicanda iniuria Archiepiscopum anticipare conetur. Talibus furijstoto triduo agitabatur. Postquam auditum est per prouinciam, & celebri rumore vulgatũ, quod Colonienses sua Archiepiscopum probis & cõtumelijis affectum, vrbe fugãssent, exhorruit omnis populus nouitatem rei, atrocitatem sceleris, spectaculum humanarum rerum, quod vir tantum in Christo virtutum, tam indigna perpeti, Deo adspiciente, potuisset. Magna eius in pauperes liberalitas, multa in diuinis rebus deuotio, multa in humanis moderatio, vehemens in corrigendis legibus studium, libera in corrigendis qui malè agerent seueritas, omnium ore celebrabantur, earumq; rerum cõmemoratio non minimum ei gratiæ apud populares conciliabat. Exclamant omnes, ad suam magis iniuriam pertinere violatam pontificalis nominis maiestatem, & mori sibi fatius esse, quam vt tantum flagitium suorum temporum inultum patiantur. Igitur per quatuor vel quinq; milliaria circunqua; ad arma conclamant, multa hominum millia dicto citius concurrunt, nullo qui per atatem arma ferre posset, tam religiosam militiam detrectante: conglobatiq; in vnum, rogãt Archiepiscopum, & cunctantem vi impellunt, vt ad recuperandam ciuitatẽ quanto cyus festinet: se pro cõdimituros, & si ea necessitas incumbat, oues pro pastore, filios pro patre libenter mortem excepturos: ac nisi Colonienses maturent venientẽ suscipere, & pro ipsius arbitratu satisfacere offenso, se aut ingesto igne populũ cum ciuitate consumpturos, aut dissipato muro, eum super congeriem occisorum in cathedram pontificalem reducturos. Itã Archiepiscopus quarto die post, quã exierat, magno vallatus agmine, ad vrbe[m] accessit. Quod vbi Coloniensibus compertum est, & se tantã tamque efferatã multitudinis impetũ nec muro, nec acie sustinere posse animaduertunt, tum primũ furor deflagrare, ebrietas euanescere cõpit: magnoque terrore concussũ, obuiã legatos de pace miserunt, se reos confrentes, & omnẽ, quam vitam incolumi inberetur, pœnam pẽdere paratos. At Archiepiscopus dignè pœnitentibus se veniam non negaturum respondit. Tum celebrata Missarum solennitate apud S. Georgium, eos, qui pontificem sede propria expulissent, qui ecclesiam homicidio polluisent, qui templum S. Petri hostiliter impetissent, qui cetera religionis iura aũsũ barbaro temerãssent, Episcopali banno ad satisfactionẽ vocauit. Protritus omnes nudis pedibus, lanceis ad carnem induti processerunt, vix & agrè impetrata pace multitudinis, quæ circa Episcopum erat, vt hoc tutò facere sineretur. Nam & vehementer ei succensebãt, quod dum immoderatiũ clementiam ostentando, popularis fieri vellent, nefarios homines ad audeda nequiora, huius sceleris

Egregiè illud dicitur tu multuosi.

Suspenditur homo innoxius à iure te populo.

Prouincia. les statuunt vicijci iniuriam S. Annonis.

Colonien. ses pacẽ & veniam petunt.

IULS

impunitate, animaret. At verò Archiepiscopus eos postero die ad suscipiendam secundum canonem scita poenitentiam tam immanis flagitij, ad S. Petrum praetò esse iubet: ipse progressus ad S. Gereonem, ibi extra urbem pernoctare statuit: vertusque quòd tradita ciuitate, vis concitatae multitudinis inhiberi non, posset, sed partim iniuria, partim cupidine praeda accensi, acerbius saeuirent in populum, obnixè rogat prouinciales, qui secum erant, vt singuli in sua cum pace recederet: satis se opera eorum vsum, & euidentis tulisse documentum, quid animi oues erga pastorem, filij erga patrem gererent: asperrimam partem negocij multa eorum virtute exactam esse: caetera quae restent, facile iam priuata ac domestica manu posse confici. Proinde, quod bonum, felix, faustumque esset, abirent in domos suas, hanc reportantes spem, quòd huius beneficij gratia apud eum, seu viuum seu defunctum, perpetuò mansura foret. Hoc vix impetrato, milites suos, quantos ad comprimendos vrbanos motus, si qui fortè lenitate vulgi instaurarentur, sufficere putabat, praecedere in ciuitatem iubet, secuturus ipse proxima luce, cum eorum, qui praecessissent, diligentia, nè quid fortè insidiarum lateret in ciuitate, praecauisset. Ea nocte sexcenti, aut eo amplius mercatores opulentissimi ex vrbe profugi, ad Regem se contulerunt, intercessionis eius opem aduersus Episcopi saeuitiam imploraturi. Caeteri ingresso Archiepiscopo ciuitatem, & toto triduo iuxta conditum expectanti, minimè se praesentarunt ad proponendum aliquod satisfactionis genus. Undè indignitate rei non ferentes Episcopi milites, in scio, vt plurimi assunt, atque inconsulto Archiepiscopo, arma rapiunt, domos incurfant, possessiones diripiunt, occurrantes partim sternunt, partim captos in vincula conijciunt, & prorsus, vteritati vel coacti assentiamur, multò ferocius, quàm tanti pontificis existimationi competeret, iuste vltionis negocium exequitur. Sed grauior morbus acriori indigebat antidoto. Filius supra memorati mercatoris, qui primus seditione inflammauerat populum, & pauci alij luminibus sunt orbat, nonnulli virgibus caesi ac detonsi, omnes grauissimo rei familiaris damno multati, atque iusiurandum dare compulsi, quòd deinceps Archiepiscopo ciuitatem contra omnium hominum violentiam, quantum consilio & armis possent, vindicaturi essent, & eos, qui ex vrbe profugerat, quoad dignè Archiepiscopo satisfecissent, semper pro infestissimis hostibus habituri. Ità ciuitatem pro diuersitate parrium, & luctus pariter & laetitia reuerent, alijs in regressu pontificis eiectionis iustas audaciae suae poenas luentibus, alijs dignos consolationis suae choros instituentibus. Siquidem nõ in vrbe tantum, sed & vbi cunquè locus exhibenda processions offerebatur, ibi post istam famam Christi confessor in hymnis & canticis velut Angelus exceptus est. nec immerito: Quis nanque neget eum vnum ex illis angelis fuisse, de quibus per Malachiam dicitur: Labia sacerdotis custodiunt scientiam, & legem requirunt ex ore eius: quia angelus Domini exercituum est? Cuius post haec lachrymas in ascensu vel descensu dilecti sibi montis effusas, illi, quibus ibi seruitur, & viderunt, & miserati sunt sancti: quorum pietati conquestus eam, quam à suis tulerat, contumeliam, omnes ad flentum traxit, quos vel ex clero, vel ex populo contigit adesse. Leuaerunt autem & monachi pariter voces suas, & vt rediuuiam desiderabilem faciem eius contemplant, vniuersi personabant: Te nostra vocabant suspiria, te larga requirebat lamenta: tu factus es spes desperatis, magna consolatio in tormentis. Audiebantur haec in excelsis, & vti què credendum est tam eorum, quae canebantur, dulcedine, quam sacrificio lachrymarum oblectatum, reuera ibi Christum adfuisse, sicut & ipse promisit, cum ait: Vbi sunt duo vel tres congregati in nomine meo, ibi sum in medio eorum. Caeterum quia nonnullis etiam bonis scandalum ingerit, quòd in vltionem tanti viri, tam saeva dicitur redundasse castigatio, à grauissimis fideique dignis personis testimonium habemus, eum cum sacramentis multoties affirmasse, suam conscientiam ab hac tyrannide prorsus immunem: quippe cuius nec officij, nec voluntatis esset vnquam, vltra legis Ecclesiasticae iura vindictam suarum iniuriarum extendere. Qua de re contrahat os suum inuidus: cui cum sermo sit, ab eius tumulo caecos plerumquè redire cum lumine, solet objicere, magis ereptos, quam redditos per eum oculos. Nec mirum, cum & Moysem sanctum, homicidam nonnulli blasphemant.

Nota sancti viri erga rebelles ciues humanitatem.

Colonien- sum res, in scio Episcopo, diripiuntur.

Hucusquè ferè ex Laberto Schafnaburgensi.

Malac. 2.

Math. 3.

Nota hæc Lector.

Exod. 2. Num. 16.

Vt apud Imperatorem falsò delatus sit, & quid ab eo pertulerit.

Cap. 22. Post hæc

SUR

g be
10
RV
5

Post hæc cum Imperator celebrata Paschali solennitate in Babinberg, Ratisponam ire disposuisset, à nuncio fidei legationis audiuit, Vuilhelmum cognomento Bastardum, Regem Anglorum, ab Archiepiscopo Colonienfi vana pollicitatione illectum, cum magno exercitu aduētare, regni sedem Aquisgrani occupare paratum. Tunc Rex territus tam atroci nuncio, ad Rhenum concitus remeuit, celebritatem Pentecosten in Moguntia ciuitate splendide peragens. Indè cum Coloniam ire instituisset, multum spirans irarum & comminationis in Archiepiscopum Coloniensem, ille missis in occursum eius nuncijs, mandauit falsam omnino, ac scenicis figmentis simile esse fabulam, quam in eum æmulij sui composuissent: ij nimirum, qui eum paulò antè vrbe expulissent, & nunc ad opprimendum eum, quoniam armis non possent, mendacijs grassarentur: se non ita rationis expertem, vel communis commodi negligentem esse, vt in vltionē priuata in iuria, patriam suam barbaris prodere velit: nec ea leuitate vitam à puero instituisse, vt quisquam sanum aliquid sapiens, tam inepta de se suspicari possit. Imperata dein per legatos coram veniendi copia, in Andernaco villa Regi occurrit: eumque Rex de ijs, quæ compererat, seuerissimè quaestionem promulgaret, prodita quidem re publicæ criminem, quòd obijciebatur, sacramēto purgauit: cetera quæ delata fuerant, ait Rex se veteri amicitia ac pontificali nomini condonare, nec pro inreliō exostulare vellō. Ità non extincto, sed interim cohibito furore, Coloniam processit. Ibi postero die ad iudicandum populo assedit, sperans per accusationem eorum, quos Archiepiscopus propter iniurias suas pœna affecerat, occasionem sibi futuram, vt cum seditione cōcitata rursus ciuitate exturbaret, vel propter oppressos per calumniam innocentes, saltem reum maiestatis faceret. Sed ille omnes accusationum strophas, responsi veritate ac sententiarum grauitate, tanquam aranearum telas dirupit. Postquam autem Rex innocentia eius ac vitæ integritate, consilijs quoquè omnia septa vidit, nec vllum patere locum calumniae, ad aliud se veritigenus iniuriarum. Exegit ab eo, non precibus quidem, vt oportuit, sed imperiosa quadam auctoritate, vt Colonienfibus admisse in se temeritatis veniam daret, excommunicatosque Ecclesiæ reconciliaret: præterea vt ad firmitermentum seruandæ erga se in perpetuum fidei, sex sibi ex militibus suis obsides daret. Vtrunque ille cum magna constantia negauit: obsides quidem, quòd nullus Regum priorum tale quid ab aliquo præcessore suo postulasset: excommunicatorum autem reconciliationem, quòd sine digna pœnitentiæ satisfactione excommunicatos in Ecclesiam recipi, leges Ecclesiasticæ vetarent. Imminebat ille vehementer, comminans omnia incommoda se illaturum, & cuncta quæ illius sint, ferro & igne demoliturum. Perstabat hic fixus in proposito, dicens se mori quidem paratum, si ipse cum Colonienfibus conspirassent ad eum interficiendum: sed nunquam retinendæ vitæ studio, ab iure ad iniuriam declinaturum. Diu anceps erat pugna, & vtrorunque milites magna concusserat sollicitudo, expectatione tam tristis spectaculi. Tandem cuius Rex ab ijs, quorum consilijs plurimum tribuebat, flexit sententiam, & ait malle se cum eo beneficijs certe, quam damnis aut inimicitijs: & si eum fidum sibi deuotumque in causis reipublicæ experiretur, primum deinceps inter amicos habiturum. Hoc modo reconciliationis Archiepiscopo, * Aquasgrani perrexit, & aduersus ea, quæ de irruptione barbarorum fama vulgauerat, eam regni partem, quantum poterat, communiuit.

In hoc quoque capite multa ad verbum fere descripta sunt ex Schafnaburgensi.

Imperator venit Coloniam.

Præclarum S. Annonis encomium

Constantia eius.

* Aquisgrani

I U L S

Aliarum calamitatum eius commemoratio. Cap. 23.

Interim insurgente fatana contra virum Dei, duo ministri eius, qui in laribus eius familiarissimè obuersabantur, insidias ei tendunt, & nisi Dei misericordia malum hoc præuertisset, nihil tale suspicantem trucidassent. Alij cuidam, quem beneficijs suis maximè fidum sibi obnoxiumque fecerat, familiares literas seipso in tabulis, propter maiorem secreti cautelam, cōscriptas dedit Episcopo Halberstadensi perferendas, quibus nepotem suū, tantis vndique aduersitatibus procellis iactatum, & penè naufragantē, consolaretur & instrueret. At ille ex ipsa tam operosa secreti communitone conijciens aliquid Regi, rei que publicæ aduersum ijs literis contineri, Regi eas detulit. Quas ille cōtra spem suam nulla videns infidelitatis indicia dare, tamè ad terrendum eum, exemplar earum Archiepiscopo misit: vt experimento colligeret, non raram apud se suorum secretorum proditionem.

Hic quoque multa sunt Schafnaburgensis.

Superius vocatur confobrius.

ditionem. Item alius quidam ex ministris eius, quem Colonienſi Eccleſiæ propriè induſtria ipſe acquiſerat, quemque ob hoc indulgentiſſimo ſemper affectu colerat, & bonis omnibus etiam ſupra natales ſuos locupletauerat, repente in ſolentia ſeruili elatus, iugum Eccleſiaſtica ſeruitutis cœpit detrectare, ſequè in libertatem violento quodam iure fori, cum magna Archiepiſcopi contumelia, velut equum effrenis excuſſit. Tum verò crebris mortibus charorum ſuorum ita amaricatus eſt, & vulnere concuſus ſuper vulnus, vt ſaxum quoque pectus, & ſupra petram fundatum ædificiũ concutere poſſet tam vehemens ille turbo tentationis. Ad omnem autem doloris & mœroris plenitudinem, illa noua confuſionis miſeria, quæ per omnes angulos regni ſe dilatare iam incipiebat, tanto acerbius cordis eius intima tetigit, quanto res ad generale totiùs Eccleſiæ diſerimen ſpectabat. Nam feritate barbarica conſigentibus inter ſe Francis & Saxonibus, immiſcebant ſe ſide dubia nunc hiis, nunc illis Sueui, gensque Baiouariorum: ſiebantque cædes, in cædibus ſimul & rapinæ per omne regnum Teutonicum. Harum calamitatum in cœteris, & quodam in præſens durandi ſolidamentum exurrexit inter cæta illa lugenda ſemper omnibus Eccleſiæ membris inter Regem & dominum Apoſtolicum controuerſia, quæ ſchiſmatis horrendi huc ſanciam mirabiliter confundens, Eccleſiam, multorum millium animas inferis proh dolor deſtinauit, pacis vnanimitatem è terra proſus exturbauit, fœda monachos altercatione diſſoluit, clericos in contemptum adduxit, Eccleſiaſtica iudicia laicis ſubiugauit, omnem æquitatis regulam ſubuertit: nec ceſſat hodiè tanti mali lachrymoſa perniciès. His angoribus vir, cui nil Deo charius, ad eò coarctatus & excoctus eſt vndique, vt etiam taderet eum viuere. Itaque voces huiusmodi cum Pſalmiſta dabat ad cælos: Heu me, quia incolatus meus prolongatus eſt: habitauit cum habitantibus Cedar: multum incola fui anima mea. Cupiensque diſſolui, & eſſe cum Chriſto, dicebat: Quado veniam, & apparebo ante faciem Dei? Graue iam ei erat terrenum omne: neceſſitate, non uoluntate, ſub onere carnis adhuc aſtuabat. Tabescebat corpus, nihil omnibus & animus infirmabatur. More turturis viduata, ſolo luctu paſcebatur, publicæ frequeratioes declinabat, ſingularitate delectabatur, aſſidue ſtens, aſſidue mœrens. Necdum militis ſui ſudores bonus Dominus irremuneratos præterit, neque paſſus eſt eum tætarì ſupra id, quod ſufferre poterat: verum hinc eum erepturus, antè altam contemplationis vim, futuroſum malorum inſpectorem eſſe uoluit: ne ignoraret, quantis à Deo beneficijs donaretur, ſi neceſſitatem talibus communicandi moriens euaderet. Id ſubiecta pagina loquitur, ſola ſufficiens meritum viri declarare, qui in hac moralitatis adhuc degens ſubſtantia, ſecretorum cœleſtium particeps fuit.

De quadam illius admiranda viſione. Cap. 24.

Poſt eam ſuperius deſcriptam Colonienſium nefariam conſpirationem, Hyberni temporis aderant dies, & beatus antiſtes pro quodam leuamine ſauciati cordis urbem egrediens, Saleueli deuēnit: vt viſis illic filiorum ſuorum ſpiritibus exercitijs, quaſi ſalutaris antidoti hauſtu recreatus, ſui mœroris amaritudinem temperaret. Inde exacto viſitationis officio diſcedens, feſtum illud, quod Hypapante Domini dicitur, in Heresfeldia ſolemniſter egit: impetrataque profectione, viam quæ tendentibus in Sigeberg peruia eſt, curru ſubuectus, cum ſuis inceſſit. Cumque die quadam pſalmis & orationibus vacas, animum in ſuperna leuāſſet, inſtante iam hora nona, non in ecſtaſi, nec in viſione ſomni, ſed ſicut carnis oculis adſpici ſolet, cælos ſuper ſe aperiri vidit: & vt olim prophetarum eximius Daniel, horrore concuſſus ac tremore, membris omnibus diſſolutus eſt: animi quoque robur omne cōcidit. Transmiſſis viæ propoſite interval- lis, quaſi qui ſeſe exceſſiſſet, in verbis ſubinde admirationi eſſet. Tertia verò poſt hoc die cœnantē valida infirmitas tam atrociter inuaſit, vt ſpes omnis auferretur, noctem illam eum ſuperuidurū. Erat autē crepuſculum vespertinum, fratresque finitis Completorijs, ſeſe receperant in dormitorium. Mox igitur vt huiusmodi nuncijs Abbatis aures percudit, eo perturbatione concuſſo, res per omnes angulos cœnobij diſfundebatur, fiebatque concuſſus hinc inde fratrum, ſigno, quo colligerentur, vehementius perurgente. Angebat omnes pauor intolerabilis, & tanquam uerſorū vita pendēret in ancipiti, monaſterij perierūt, illud corde meditates, illud ore ruminantes: Domine, ſalua nos: perimus. His verò, quibus egrediēdi clauſura

Multa partitur aduerſa vir ſanctiſſimus.

Franci & Saxonibus inter ſe diſgladiantur.

Pſal. 119.

Pſal. 41.

1. Cor. 10.

Stupenda S. Annonis viſio. Dan. 10.

Graviſſimo morbo corripitur.

Matth. 8.

SUR

REV

Unde cumq; licentia offerebatur, cubiculū Episcopi certatim ad eūtib; ceteri eho-
 rum irumpentes, septem psalmos cum litanijs iuctuose prosequerantur, omnes
 pectora tūdentes, omnes fletus & suspiria emittētes, & quanta charitate erga patrē
 amantissimum filij afficerentur, sibijsq; singuli testimoniū existentes. Inter hęc ille
 dolore graui laborans, clamores insolitos magis ac magis edebat. Sed cum postera
 die doloris vehementia non ad eū iacentē crucians, recuperandi vires mentis ali-
 quantulā ei facultatē indulisset, Abbas tres probā vitā fratres ad eū misit, qui, sicut
 in ea necessitate expedit, ad confessionem, & ad rerum suarum dispositionem eum
 hortantur, vtq; nouellā suā constructioni, in quantum tunc licuisset, prospicere
 non negligeret. Quibus iuxta sensum hunc, cum lectulo assiderent, hortamētis suis
 eum mulcentibus, idq; quarentibus vnice, eum filijs suis, quibus alia post Deū pręter
 eum spes non esset, minimē loqueretur: ille tenuissimam vocem, vt poterat, expri-
 mens ait: Vnde loquendi sumam exordia fratres, vel quas mœstitiā vestram rele-
 uaturas triste cor meum dicat sententias? Vā misero mundo: vā cunctis huma-
 nę sortis angulis ab ijs, qui dicuntur Episcopi, meī, peccatoris vtique, similitudinē
 pręferentibus, quibus nomen, non vita, sacerdotum est. Et graue suspiriū à pectore
 trahens, attonitis & ardentius huius verbi radicem inuestigantibus, respondit: Sol
 in nonā iam q; vergebat horam, & ego in curru meo residens, irer accelerabam.
 In aērē me visum expandēte, scissis ex improuiso calis, omnia desup̄ aperta, ocu-
 lisq; meis non modō mentis, sed & corporis, per uia remanserunt: expauitq; cor
 meum, & dissolutus sum, nec remansit in me quicquā virium: certusq; sum, lāgnō-
 ris huius immanitatē indē me collegisse. At verō non aliter illam terribilem visio-
 nem intuitsum, quā vos modō contemplet, corporales in vos dirigens acies:
 nec reor quicquam eorū malorum, quę terris imminent per omnes securas gra-
 tes, & per ipsum æuum, oculorum meorū acumina latuisse. præcordijsq; palpi-
 tantibus, altius ingemiscens, denuō replicabat: Vā misero mundo: vā cunctis hu-
 manę sortis angulis ab ijs, qui dicuntur Episcopi. Nec poterat vlla precantium im-
 portunitate ad hoc adduci, vt eorum quę viderat, vel minimum eis cōmunicaret.
 Hoc solum ad omnem inquisitionem eorum dolens protulit: Vā vā misero mun-
 do, vā misero mundo. Porrō crescente per dies infirmitate, cum esset sibi mortis
 suspicio quotidiana, primates cleri Coloniensis ad se accersiens, postulauit, & sub
 testificatione diuini nominis terribiliter adiurauit, nē consensum suū ijs vnquam
 accommodarent, quibus conueniret a sibi, quā in Sigeburg corporis eius reposti-
 tio, dicens: Si desiderij mei vobis insistentibus processerit effectus, hicq; mihi sepul-
 tura cesserit, tametsi meritorū meorū pensā reluctetur, per misericordiam nostri
 redēptoris excedentē omnia, vestra, vt spero, de me haurient adhuc aures, quod in
 magnę cōsolationis, in magnę sp̄ci patrocinij vobis & Colonię vestra ante Deum
 proficiat. Fidei suę sponsonē super hac re singulis ei dantibus, discesserūt. Ille verō
 sensim recolligens vires, debilitatem illā corporis euasit: memoriā autem mentis
 non eam, quā antē, per longū tempus assequi valuit: itā ad visionis illius maiesta-
 tem exterritus, & extra se factus erat. Id ex eo innuitur, quod cum olim ab Egilber-
 to Mindonensium Episcopo quandam perpetuō dicendam confessor ei factus ac-
 cepisset orationem, ad eius notitiā nullo poterat ingenio pertingere, donē dī-
 rectis ad eum literis, ordinem eius ex rescriptorum annotatione colligeret.

Exponit
 quibusdam
 generatim
 visionem
 suam.

Memoria
 eius multū
 debilitata
 ex illa visi-
 one.

De alia quadam eius visione. Cap. 25.

I Am Septuagesimā diebus, in quibus hæc obtigit reuelatio, Quadragesimalis
 ferię successerāt, & dilectus Domini præteritā valetudinis defectum necdū
 plenē superauerat: eum ecce positus in quiete noctis cuiusdam, somniū suę fe-
 licissimę dissolutionis prælagum, in hunc modum adspexit: Visus est sibi do-
 minus quandam, omni decore intus & foris resplendentem, intrare: & ecce in sub-
 silijs iudicialibus, tanquā ad concilium solenniter euocati, residebant Heriber-
 tus Coloniensis Archiepiscopus, Bardo Moguntinus Archiepiscopus, Boppo &
 Euerhardus Treuirēs Archiepiscopi, Arnulphus Vuormatiēsis Episcopus, & alij
 quamplures Galliarum Episcopi, quorum alios ipse in carne nouerat, alios fama
 tantum vel lectione compererat: amicti omnes stolis pontificalibus, & habentes
 vitem instar niuis candidam. Ipse quoq; candidis admodū atq; preciosis vesti-
 bus indutus sibi videbatur: sed partem candentis vestimēti, eam scilicet, qua pectus
 regebatur, sordida quādā ac fœda caligo obduxerat, ac ceterum cultus eius splen-
 dorem

Hęc ferē ad
 verbum ex
 Schafna-
 burgensī.

I ULS

dorem sua foeditate plurimum obfuscabar: quam tamen ipse nimio rubore perfusus, obiecta manu tegere ac celare, ne inspicientium offenderet obrutum, conabatur. Vidit preterea inter eos sibi quoque sedem miri decoris paratam: quam cum occupare, gaudio & exultatione astuans, properaret, surgens Arnoldus Vuornatensis Episcopus, modesta voce eum prohibuit, dicens reuerendos patres, qui assiderent, nolle eum in suum admittere confessum, propterea quod vestis eius hec turpis macula foedaret. Cumque iussu loco cedere, flens confecto que nimium animo egrederetur, insecutus eum idem Episcopus, Aequo animo, ait, esto pater. Maculam tantum hanc, qua vestem tuam infecit, maturius ablu præcipe: quia non post multos dies beata huius mansionis consortium, & sanctorum patrum, quos adipe xisti, confessum, voti compos percipies. Manè factò, cum familiari cuidam suo visionem retulisset, ille sapienter rem conijciens: Macula, inquit, hæc vestis tuae illita, nihil aliud est, ut æstimo, quam memoria iniuriæ cuium tuorum, qui te anno superiore Colonia expulerunt, quibus te diuinæ pietatis respectu iam olim oportuerat admissi huius veniam dedisse. Hæc, quod bona venia dixerim, pectori tuo tenacius, quam æquum sit, residens, amarissimo mœrore contra fas mentem tuam decoques, ceteram sanctissimam cõuersationis tuæ claritatem molesta quadam caligine obducit & obscurat. Archiepiscopus conscientia suæ testimonio conuictus, ne inficietur quod audiebat, reatum suum humiliter agnouit: statimque destinatis circumquaque nuncijs, ciues omnes Coloniae, qui eius iniuriæ participes, vrbe cesserant, ad se reuocauit, eisque proxima festiuitate Paschali omnia sua, qua direpta fuerant, benignissimè restituit. Sic grauis illa tempestas, quæ spiritu diabolico suscitata, totam concusserat Coloniae, conquecruit: pater filios, filij patrem recognouerunt: Archiepiscopus amaritudine, populus metu & solitudine, ciuitas liberata est solitudine.

*Arnolphus

Visione cui
idam suo fa-
miliari ex-
ponit.
Expositio
eius.Amaritudi-
nem, pro
quodā ani-
mi dolore
accipe.

LIBER TERTIVS.

Vt extremo vitæ anno, solito crebrius fuerit in Sigeburg.

Cap. 1.

Igitur dilectissimus Deo præsul vltimum agens annum, dilectum sibi montem plus solito frequentabat, singulis diebus, singulisque noctibus frequentans altaria singula, se prosternens in faciem coram singulis, flens & orans pro statu periclitantis Ecclesiæ, suamque animam creatori commendans. Et Septuagesimam quidem partemque Quadragesimæ infirmus ibi peregit. Cum autem Pentecosten festiuitate celebraturus gaudio, denuo aduenisset, Anno puer, filius sororis eius, vnice dilectus ab eo, immatura mortis violentia repente prostratus, nouum ei dolorem, nouum intulit luctum. Intererat tamen communis festi publicis conuentibus, præcedentes in lætitiâ carminibus & vestium decore monachorum choros lugubri vultu prosequeretur, memorans illud, quod & factus Tobias, Dies festi vestri conuertentur in luctum. Vulnerabatur autem mente omnis, qui in faciem eius intendisset. Denigrata enim erat valde, coloremque pristinum prorsus immutauerat, horrorem quemdam præferens, per quem intermi doloris eius adspicientes testimonium caperent.

Tob. 2.
Amos 8.*De obitu Hermanni Prioris, Episcopo charissimi.*

Cap. 2.

Ab hoc ca-
pire vsque
ad finem li-
bri F. Laur.
Surius suo
stylo plera
que contra
xit ob vitæ
dam nimiam
prolixitate.

Paucis post diebus Hermannus cœnobij Sigeburgensis Prior, vir strenuus, & regularis disciplinæ obseruantissimus, vita functus est: cuius obitus tantum animi mœrorem beato Episcopo attulit, ut multa illa acerba, quæ antea perpeffus erat, huius comparatione pro nihilo putarentur. Valde enim amauerat virum illum, tantaque eum veneratione prosecutus fuerat, ut quicquid ille amoris fidutiæ non tam rogare, quam præcipere voluisset, id minime negligendum sibi existimaret: haud secus eius dicta accipiens, quam si spiritus sanctus eius ore eâ expressisset. Illo ergo viro mortis fauitia destitutum se sentiens, cum eius sobrietatem & vitæ integritatem mœstissimo animo commemoraret, sumptis sacramentis, stans post feretrum, hanc orationem admodum luctuosè habuit:

Oratio Episcopi ad fratres Sigeburgenses.

Cap. 3.

Misericordiam

Miseriarum nostrarum negocium præ manibus habemus, & quis sit finis conditionis humanæ, oculis ipsis hinc iam contemplari licet. Admone-
mur hoc exemplo verissimè dixisse Apostolum, Dies Domini sicut fur
in nocte, ita veniet. Cum enim dixerint, Pax & securitas, tunc repentinus
eis superueniet interitus, sicut dolor in vtero habentis, & non effugient. Quicquid
hinc vel animo cogitari, vel verbis dici potest, totum hinc nostris obtutibus expo-
situm est. Itaque sermonem generalem in pauca conferens, speciatim meos acerbos
calis perstringam. En proh dolor Anno puer, quo nemo mihi in hac vita charior
fuit, ante dies decem abiit è vita: & cum dolor ille, quem inde accepi, necdum vel
ad momentum quieuerit, ecce illi hodiè funus celebret, qui mihi lōgè aliter, quàm
ceteri amici, plangendus est. Maiorem vir iste lachrymarum mearum vim repo-
scit: quandoquidem talis ipse est, vt locus hic non immeritò luctu perpetuo eum
prosequi debeat. Quæ verò spes conseruandi statūs loci huius deinceps reliqua esse
potest, quando exanimis hic iacet, cuius industria disciplina monastica hæctenus
hic suos habuit progressus? Erat aliquo modo tolerabile, quicquid hæctenus, Deo
permittente, me infestauit: at quæ nunc patior, prorsus intima sunt, nec potest
manus Domini durius me atterere, quàm dum offertur occasio inimico grassan-
di in locum hunc meum. Restat igitur, vt me quoquè omnibus debita absumat
mors, potestque ex me scire, quisquis hodiè adest hinc, antistitem Annonem non
multos superuicturum dies. Ad eam vocem multis lachrymantibus, corpus ex
more humanum est.

Hermann
Prioris cō-
mendario.

Prædicat
obitū suum
s. Anno.

I U L S

*De postremo eius in Sigeberg aduentu, vtq; sepulcrum suum ipse dimensus sit, &
quæ militi cuidam propheticè dixerit. Cap. 4.*

Cum deindè dedicationis ecclesiæ & beatissimi Michaëlis agerentur solen-
nia, postremò ad Sigebergenses venit. Quæ duo sibi cohærentia festa tan-
to maiori animi pietate & deuotione illic celebrauit, quòd spiritu iam
cognouerat, se ad illum locum in corpore minimè rediturum. Recessu-
rus, fratribus paterno affectu valedixit, perensque monasterium, intentissimis præ-
cibus adiunctis præsentium illic sanctorum patrocinijs, Deum obsecrabat pro de-
fensione corporis & animæ suæ, pro Ecclesiæ pace, pro loci conseruatione. Preca-
batur illis filijs suis animarum salutem, ad singulas preces humi se prosternens,
tum genua flectens, tum in cælum manus & oculos attollens, lachrymis perpetim
manantibus, vt ad tantæ deuotionis instantiam meritò cæli patefcere crederentur.
Tandem sancta illis Cruce consignatis, dum vult exire ostium, catenula quædam
ferrea ei oblata est non absque nutu diuino. Nam etsi ea iussu illius confecta erat,
non tamen nisi Deo disponente ea hora exhibita est. Eodem enim momento præ-
sul intrò reuertens, locum sepulcri sui baculo designauit eo loco, vbi nunc est, &
catenulam illam iussit per tabulata submitti ad lucernam subuehendam. Porro
Suithardo milite non sine admiratione sciscitante ex eo, quid tam accurata di-
mensione sepulcri sibi vellet, respondit se suam illic designare sepulturam. Illo
rursus inquirente, quænam corporis necessitas eum, id vt faceret, perurgeret? Ea,
ait beatus vir, quæ vtique summa est, nempe mors ineuitabilis. non enim posthac
vriuum me locus hic recipiet. Tum mox expalluit miles, crebroque se Cruce signa-
uit: iterumque percontari ex Episcopo cœpit, cur non in choro, sacratiori templi
loco, humari potius vellet. Respondit Episcopus: Id ego ea causâ nolo, nè tu, tui-
que similes ad sepulcrum meum orandi causâ venturi, fratribus diuina officia per-
soluentibus molestiam exhibeatis. Tum etiam, vt pateat ad sepulcrum meū aditus
pauperculis fœminis, ex rure pro deuotione sua poma vel oua, aut quodlibet aliud
sanctæ simplicitatis munusculū allaturis: quarum cum deuotio tanto sit gratior
Deo, quanto vita simplicior, non parùm detraheretur honori meo, si illarum reie-
ctis lachrymis & querimonijs, solis nobilibus pateret accessus ad monumentū me-
um. Igitur exemplo Domini mei, duo viduæ minuta accipientis, ego quoq; harum
& manuscula complexurus, & preces admissurus, omnibus expositum habere vo-
lo sepulturæ meæ locum. Itâ ille more suo quasi per iocum militi aperiens secreta
pectoris sui, foras egressus est. Indè cōscenso equo, mœstus id entidè animo redi-
bat ad monasterium illud, multum id deplorans, quòd vltra non visurus locum il-
lum vnice sibi charum, filijs suis copiosissimam lugendi materiam præberet. Ec-
quæ

Salutifera
oratio eius.

Designat
locū sepul-
turæ suæ.

Cur nolue-
rit in choro
sepeliri.

Luc. 21.

Eccli. 48.
Eccli. 47.
Eccli. 50.
Eccli. 31.

quis autem tanti viri mortem, etiamsi faxeo esset pectore, sicis posset ferre occulis? Merito eum & posteritas lugebit, qui, ut scriptura ait, in diebus suis non perituit principem, nec superavit eum verbum aliquod: qui in omni suo dedit confessionem Deo: qui curavit gentem suam, & liberauit eam a perditione: cuius bona stabilita sunt in Domino, & elemosynas eius enarrabit omnis Ecclesia sanctorum. Vir magnus, vir catholicus, Ecclesie propugnator, tyrannorum persecutor, verbo, opere & moribus dignus summo sacerdotio: post quem non exiit pastor illi similis in finibus nostris. Nec illi tamen peperit vltix primae prauaricationis: immo solito crudelior, vitam eius longo cruciatu ceteris inclementius attriuit, ut non dubitarent insipientes quidam etiam illi obijcere illud ex Tobia: Manifeste vana facta est spes tua, & elemosyna tua modo paruerunt.

Podagra di
reuerciatur
vir sanctiss.

Vt grauisimos podagrae dolores pertulerit. Cap. 5.

NAm cum esset Colonia reuersus, dolor podagrae dextrum eius pedem inuasit, quo nonem plus minus hebdomadibus miserabiliter discruciatus, tandem ad extrema perductus est. Sed enim initio quadam animi constantia dolores illos hebdomadam vnam ut cunquē dissimulare visus est, donec in ferijs sancti Gereonis martyris Missarum solennia in eius ecclesia celebrans, intantum viribus fractus est, ut omnia, quam habiturus erat, concione, vix sacramentis consummandis sufficeret. Atque illud extremum fuit eius sacrificium: quo peracto, decedit in lectum mortis, omnibus suis dolore & morore afferens. Longum esset persequi, quas miserias, quae tormenta toto illo tempore agritudinis tum a medicis, tum a morbo ipso perpeffus sit: nec minus difficile perhibere, quae spiritu praedixerit, quae in caestri viderit: è quibus vel pauca adferemus, quatenus historiae opportunitas admittet.

Multa in spiritu
praeuideret & vaticinatur.

Vt S. Eualdum nigrum in visione viderit. Cap. 6.

Cum iam exesis carnibus, pellis ossibus adhereret, quandoque somno correptus, atque inde expergefactus, in has ferè voces lachrymabundus prorupit: O Eualde martyr, qua ego iniuria te affeci, aut quid in te admisi miser? Sciscitantibus alijs, quid in his verbis sibi vellet, respondit: Equidem vidi sanctissimum martyrem Eualdum, quem nigrum vocat, sanctis assistentem altaribus: cumque ego sacrificanti ministrarem, ille absolute sacrificio, in casula purpurea, vesteque candidissima speciosus valde, cum nupè ex lauacro veniens, in caelos receptus est. Ego verò sequebar abeuntem, & vbi ad fores caeli ventum est, sperabam me pariter ingressurum: sed ab eo heu violenter repulsum, video me in hanc caliginem reuolutum. Hæc dicens, tantas fudit lachrymas, ut qui aderant, miseratione permoti, simul cum illo flerent.

Visio eius.

Quae cum domino Reginardo prophetice locutus sit. Cap. 7.

HAbuit in illa aduersa valetudine, quo ad vixit, quosdam apud se fratres Sigebergenses, interdum etiam Abbatem ipsum: qui per vices aduentantes, & recedentes, praesentia sua nonnulla ei recreationem afferbant. Cumque recessuri alij, alijs succedentibus, ab eo benedictionem peterent, ille magno eos eiulatu prosequeretur, tanquam nunquam reuersuros. Venit autem ad eum etiam Reginhardus Prior, vnus ex senioribus, qui inter cetera cum illo secretius colloquens, ita ait: Eheu pater & domine, quae nobis deinceps spes relicta erit? quae nostrarum consolatio lachrymarum? Quis instaurabit futuram desolationem loci nostri? Ecce iam solum tibi praemortuo sepulcrum superest, nec immerito formidamus, ne qui viuum te retinere indigni fuimus, vita functo quoque priuamur. Vnde id consecutum creditur, ut nostra aedificia omnia veniant in desolationem, & nos, qui Dei & tua causa montem illum incolimus, rebus omnibus nudati, miserandum in modum dispergamur. Ad hæc vir Dei, collecto spiritu, celeriter respondit: Facessat prorsus timor iste. Testor ego veritatem illam, quae Deus est, corpus meum exanime, uti optaram, ad vos allatum iri: tametsi multis contra nitentibus, sed nihil tamen effecturis, magna adhuc videtur habere difficultatem, quemadmodum & quoad id fiat. Sit interim modus dolori vestro: certa prorsus spes est, me apud vos sepulturam habiturum. Aderit bonus Dominus, aderit gratia eius: veniam locum conseruaturus, & per locum ipse quoque conseruandus. Vos tantum in ijs quae bene ne co-

Multa praedicit futura
S. Anno.

SUR

g be
Joh
RV
5

nè coepistis, perseverate, immò inchoata melioribus studijs augete, laboris vestri fructum & hic, & in futura vita centuplum habituri. Nihil vos terreat suspicio de successoribus meis: pauci in ijs erunt, qui non ad ad spectum tumuli mei, pro me reuerentia caput inclinent, cum etiam bruta animantia, si cominus transcant, sensu quodam honoris exhibendi prædita videri queant. Si quis autem ea fuerit perseveritate, vt me contemptu & contumelia afficiat, illum eiusmodi manebit interitus, vt fatius fuerit, nunquam illum natum fuisse. His dictis, abiturus pater Reginhardus, rogauit, ecquidnam filijs suis per se mandari vellet. Ille mox sublata voce cum multis lachrymis dixit: Animam & corpus meum. Iamque Reginhardo fores egredi volente, ita eum compellauit: Vt tuipse iam vidisti, res meæ finem habent. Itaque ego te, dilecte frater, per Christum oro, nè singulare spei meæ præsidium, montem illum meum deferas, sed me defuncto, integritate & constantia tua foueas atque sustentas. Magnorum illi periculorum materiam subtraxeris, si peccandi licentiam, quæ religionem omnem euertit, in fratribus regulari seueritate coercitas, conuenienter illi sententiæ sapientis cuiusdam: Filia tibi sunt: serua corpus earum, & non ostendas hilarem faciem tuam ad eas. Noueris autem non deesse iam illic, posthac verò etiam plures futuros, quorum animi & actiones spectabunt ad loci destructionem, si tu, quod absit, coeperis esse remissior. Vide igitur, vt regulæ autoritate constanter armatus, prauorum coeptis occurras, nè tua negligentia locus ille meus collabatur. Hæc tum quidem senior ille Reginhardus, quid sibi vellet, non assequatur: sed paucis post beati viri obitum mensibus, electus à fratribus, coactus est totius Sigeburgensis monasterij curam suscipere, quam hodieque, memor beati Annonis singularis intercessoris sui, multa fide & sollicitudine gerit, annis iam vigintinouem non suis, sed Christi, viribus sustentatus.

Vt primos è clero & senatu adiuraret, nè impedimento essent, quò minus in Sigeburg sepeliretur, &c. Cap. 8.

PAUCIS post hæc diebus primarios viros, quorum sententiam reliquos è clero & populo sequi certum erat, ad se acciuit: sedensque in lecto, vt maius accederet dictis eius pondus, stolam pontificiam ad collum adhibuit, ac deinde terribiliter eos adiurans, simul etiam excommunicationis minas intentans omnibus, qui vel consilio, vel facto secus facerent, impensè illos rogauit, nè corporis sui in Sigeburgense cœnobium translationem impediri paterentur. Quarta autem ante decessum suum hebdomada, Erphonem Sigeburgensem Abbatem, quem pro canitie veneranda patrem semper appellabat, aliorumque monasteriorum patres & fratres non minus duodecim iuxta se assidere voluit, & cordis oculis perlustrans omnem vitæ suæ decursum, confessione publica se reum, se peccatorem proclamabat, indignum planè, qui hæc tantum sacerdotij titulis ornaretur. moxque stolam pontificiam à ceruice remouens, eis offerebat cum his ferè verbis: Ab hac ego meritis longè alienus, vobis eam pœnitens & confitens restituo. non enim elata ceruix mea illa diutiùs aburet, qua meo iudicio nūquam dignè vsus sum. Reclamantibus verò vniuersis, tandem Erpho Abbas victus ab offerente, eam recepit: autoritatem autem ex fiducia vsurpans, ita ait: Magna est humilitas tua, non possunt non commendare boni omnes hoc factum tuum: quòd causa timoris Dei nobis, & meritis & ordine longè inferioribus, intantum te submisisti, vt excellentiæ Episcopalis nos præceptores habere velis. Nos igitur per filij Dei sanctam obedientiam tibi mandamus, vt stolæ tuæ autoritatem & priuilegium incunctanter recipias. Nam tametsi proprio iudicio indignum te fateris eius eminentia, non tamen idcirco perijt apud Deum, si quid boni, & quod Episcopo dignum sit, in summi iudicis oculis obrines: immò verò, cum sit iustus in principio accusator sui, & per prophetam Dominus loquatur, Dic tu iniquitates tuas, vt iustificeris: non mediocriter illud cumulasti & auxisti. Non ausus resistere illi sanctus Episcopus, id solum agebat, vt certus Missarum aliarumque precum numerus designaretur, quem singuli pro peccatis, quæ confessus esset, persoluerent. Factumque est ita, & oratio humiliantis se, vt ait scriptura, nubes penetrauit, & non discedet, donec adspiciat altissimus.

Quam

IULS

Peccati licentia omnem religionem euertit. Eccli. 7.

Valdè vrgetur, vt apud Sigeburgenses sepeliretur.

Vide humilitatē tanti viri.

Pro u. 18. Esa. 43. iuxta 70.

Quàm reuerenter occurrerit sacris reliquijs. Cap. 9.

En sancti
viri multā
reuerēciam
erga sacras
reliquias.

CVm iam autem acrioribus ad finem doloribus vrgeretur, non immemor quibus iam olim patronis cælestis obtinenda patriæ spem hauisset, eos ad matrem ecclesiam voluit deportari, seque sella impositum obuiam eis perferri, habitu sanè eleganti primarij Decani indutus, cum proprium non haberet. Valdè tum madebat humus recentibus pluuijs, locusque quem sub diuo æger occuparat, sustinens reliquiarum transitum, lutulentus & humidus erat ex aquis hinc inde collectis. Ad singulas autem reliquias prætereuntes caput reuenter inclinans, vbi postremò sanctum Seuerinum cominùs adesse vidit, in lachrymas ingentes prorupit coram venerabili theca eius, & de sella pronum se deiecit in cœnum, vt vestis illa candida & magni precij maxima ex parte luto fœderetur. Id verò cernens populus frequens vtriusque sexûs, qui sacras reliquias sequebatur, rugitus quosdam edidit miserabiles, tantisque eum lachrymis prosequēbatur, vt hodieque plerique ex eis testentur, eiusmodi luctum se nunquam sensisse. Mouebat enim omnes, quòd tantus antistes, tam in imperio celebris, in casu luti sordes præ deuotione & humilitate abijceret flens & ciulans, etiam splendide vestitus, quas despectissimus quisque etiam vilissimo habitu contingere nollet. Facile autem indè conijciebant, quanta esset erga beatum Seuerinum animi deuotione, & plerique minimè diffidendum censebant, pares illos futuros in gloria, quorum essent merita tam præclara. Postquàm autem sacræ reliquiæ in summam beati Petri principis Apostolorum adem importatæ sunt, nox illa ad cælestes thesauros cum laudibus exacta est, & vir Dei eò perductus, ob expianda peccata rogauit accelerari Missarum celebrationem. Deindè cum honorem multum sacris reliquijs impendisset, & illæ iam in sua loca reducendæ essent, cum lachrymis eis valedicens, Scio scio, inquit, quicquid hæcenus in hac lachrymarum valle de vestris auxilijs mihi pollicebar, id iam finem habere, quòd ad hanc vitam conferuandam atrinet, sed certa mihi de vobis spes est & consolatio, tametsi corpori succurrere non vultis, semper vos salutem animæ meæ curaturos.

Reliquiæ
sunt cæles-
tes thesau-
ri.

Vt dæmonem ad lectum suum stantem viderit. Cap. 10.

Aqua bene-
dicta abigit
dæmonem.

Porrò autem dolor pedis omne crus & partem femoris occupās, crebrò vitalia ipsa infestabat, cumque ad vicinam mortem iaceret anxius, quandoquē vidit ex aduerso diabolum stantem, aitque ad eum: Quid tu hic agis scelestissimè? quanquàm non mirum est, si nos exiguos & nullis fretos meritis attententes, quandò nec beatissimi Martini sanctitate absteritus es, quòd minùs eius quoque extremis tu insidiarieris. Deindè exclamans, num quis opem sibi ferre vellet, vbi omnes paratissimos comperit, aquam benedictam petijt. Quæ celeritè exhibita, aspergillo eam cum impetu coniecit in dæmonem, isque continuo disparuit.

Vt omnibus condonaret, & ab omnibus condonari sibi petierit, &c. Cap. 11.

Contemnit
diuitias,
pauperibus
omnia dis-
tribuens.
Psal. 111.

AD extremum stolam suam accipiens, quascunque ob causas quenquam ligasset, absoluit, & ab omnibus humiliter veniam petijt, omnes contestans, nè se celarent, si quid in his ab ipso esset prætermisum. Accitis quoque rerum Episcopaliū procuratoribus, ea fide, quæ ipsi dedissent, eos obstrinxit, vt in persoluendo ære suo alieno, quod non exiguum contraxerat, sine personarum acceptione suas vices implerent, & tam Iudæis quàm Christianis iustè omnia redderent, certam eis pecuniam assignans, quam in hos vsus & exequiarum suarum eleemosynas mensè suæ cautè prudenterque subtraxerat. Et potuisset ille sanè auri & argenti immensa pondera inferre in thesauros suos, vnde alijs & corporum & animarum pericula crearentur: sed non id illi studio aut curæ fuit. Disperdit autem, sicut scriptum est, & dedit pauperibus: iustitia eius manet in seculum seculi. Denique eò defuncto, nec teruncius vnus repertus est, qui illius esset, & neque Rex, neque vllus avarus eius satelles gloriari potuit, ex Annonis amplis maris pijs hæc vel illa sibi post eius obitum obtigisse. Nec tamen quisquam ex ijs, à quibus multò pecuniam acceperat, solutione frustratus est, nec tam largas eleemosynas nostra vel vidit, vel audiuit aras, quales octiduo in eius exequijs præstita fuere: Deo id agente, nè quid ab ijs, quibus harum curam demandarat, aut negligentia, aut dolo malo prætermitteretur.

SUR

g be
No 10
RVI
5

Que Comiti Gerlaco mandavit atque prædixerit. Cap. 12.

Tertio ante obitum suum die, quem ipse non ignorabat, Comitem Gerlacum, dominum castri Vuichinrodenfis, ad se accersivit, eiq; dixit: In hoc iam certum dabis tuæ erga me fidei documentum, si extremis domini tui iussis obsecundans, strenue in id incubueris, ut ante crastini solis occasum Dux Godfridus mihi locuturus, Coloniã adducatur. Comite autem respondente, nulla id ratione fieri posse, ut intra biduum ille adsit, qui tum procul abesse ferebatur: magnum fore, si vel ad diem tertium possit adesse: sanctus pontifex ilicò adiecit: Frustrà tertius quæritur dies, quando ante illum diem finem habebunt sermones mei, spiritu redeunte ad creatorem, qui dedit illum. Ijs verbis territus Comes, Facebat, inquit, domine, hæc oratio: Deo propitio, certa aderit salus. Rectè ais, respondit Episcopus, stabilem breui salutem adfuturam mihi, quem beati Seuerini cingunt merita, pro quo Coloniensium patroni communiter intercedunt, in quos ego semper totis viribus suspensus, iam iam ingrediar requiem sempiternã, ab illis mihi prouisam. Tu verò, quem à priori mandato excusat impossibilitas, fidem sefellisse censes, si me defuncto, neglexeris mandata mea perferre ad Ducem Godfridum. Iurante Comite, se id diligenter curaturum, Episcopus benè confidens, ait: Quæ pro Saxonum pace & venia apud Regis efferatim animam mandata persequatur, ea tuæ fidei committo. Tu ea Duci perferes ex me, ille porrò apud Regem ea conficiet. Admonebis autem ad singula Ducem eius amoris & fidei, quæ me & illum arctissimè coniunxerit: tum quoquæ addes, etiam ipsum intra annum è vita decessurum. Sic quidè sanctus Episcopus: at verò eodem anno per insidias Dux Godfridus occisus est. Altera ab hinc die vir sanctus circa nonam ad extrema deductus, repentina desperatione Coloniã vniuersam consternauit. Aderant mox primè Clero, in exequias eius toto peccatore incumbentes: atque cum clero communicatis consilijs tractantes, quidnam ei honoris & deuotionis migranti posset impendi, ad cuncta Coloniensium vrbis monasteria celeres mittendos nuncios designauit, qui dato signo obitus eius, cursim adirent singuli singula ipsis assignata monasteria, & quæ illis obuia essent, parochias, iuberentque in animæ eius obsequium signa compulsi. Illo interim in extremis agente, aderant ei lectores quatuor, duo à dextris, & à sinistris toridem: qui per vices legentes, si inter legendum non nihil errassent, ab illo manum agitante ilicò corripiebantur: & si vel parùm à legendo cessassent, oculos ille vi quadam aperiens, cogebat eos progredi. Ità vsque ad extrema sensus illi manit viuax & incolumis.

Iterum prædicit obitum suum.

Eccè quid tribuat sanctorum patrocinijs.

Prædicit obitum duci Godfridi.

IULS

Ut sub morte S. Mariæ & alios sanctos inuocavit: & de felicitate eius decessu. Cap. 13.

Umque in agone noctem cum die continuaret, illam pestem, quam nos iam cernimus, qua miser mundus, omnis honestatis & religionis expers, iacet oppressus, spiritualibus ille oculis intuens, repente manus, ut poterat, in alta sustulit, & miserandum in modum exclamauit: Sancta Maria, succurre mihi miseris, succurre Colonie, succurre ciuitati iam iam periture, fessaq; brachia paululum deponens, rursus ad sidera sublatis illis, Quanam sunt, inquit, o Domina, quæ se meis offerunt oculis, horrenda spectacula? Per singularem misericordiã tuam te obsecro, ut mihi ianua fias, per quam hinc emigrem, nè tanta mala cogar videre oculis meis. deficienteq; spiritum breui silentio recreans, ad succurrendum Coloniæ etiam S. Petrum inuocauit, interdum etiam alios sanctos appellans. Tandem cum multo gemitu in hanc prorupit vocem: O amici omnes summi Regis, in eius notitiam admissi, subuenite Coloniæ intercessionibus vestris. His dictis, vltimum trahens spiritum, die illa cefcente, ad ipsum lucis fontem feliciter emigravit, munda doctum, cælis gaudium morte sua afferens. Ità post diuturnum morbum, quo illum Dominus tanquam in camino ad purum excoxit, anno Saluatoris millesimo septuagesimo quinto, Episcopus sui vicefimo primo, pridie Nonas Decembris, illucescente sexta sabbati, ab hominibus ad Angelos profectus est.

Viso eius in extremis

Multum orat pro Colonia.

Feliciter migrat ad Dominum.

De visione cuiusdam fratris, & Coloniensium merore. Cap. 14.

Vidam tum monasterij eius frater in hospitio quiescens, cuiusmodi audit vocem: Quid tu ità nunc stertis, quando ad obitum Archiepiscopi domos omnes luctus occupat? Illicò erpergefactus frater, cum multo tremore surgit, & dum se induit, audit crebra campanarum signa, mortem

A a a a t e m

Multū eius
decessu mor-
sēt Coloni-
enses.

Matt. 25.

Luc. 16.

Etiā Iudæi
lugent.

Ioan. 3.
Galar. 1.

Celeberr-
mā eius ex-
equiā.

Exequiariū
eius descri-
ptio.

Nota mira-
bilem luctū
omnium.

SUR

g be
no be

RVI
5

tem Episcopi significantia, vt erat antea constitutum. Paulo post, concrepantibus passim campanis, dici non queat, quantus urbem inuersam luctus & moeror occuparit. Omnis aetas, & sexus omnis è lecto exiliens, complodendo, pectus tundendo, diuersis edendis vocibus se plangere declarabat: tantusque tota vrbe clamor extitit, quantus ad alicuius exequias nec antea illic compertus est, nec facile deinceps comperietur. Mirè plorabant permulti è populo homines pij, Clericorum dolorem testabantur immutati vultus: monachis, viduis & virginibus vna erat plangendi ratio: specialis autem luctus nostra obtinebat hospitia, qui Annonis similem nunquam sumus habituri. Videre licebat omni ex parte ruere pauperum, orphanorum, agrorum miseranda profecta examina, atque in ijs mulierculas paruos suos gestantes, præcurrere, ferire pectus, lacerare crines. Quo spectaculo nihil possit gloriosius videri illi, qui non ignoret illud dictum Saluatoris, Quod vni ex minimis meis fecistis, mihi fecistis. In horum enim sinibus absconderat elemosynas suas, ijque cum ramusculis oliuarum & precibus præcedentes & subsequentes in eius obsequium, ad ipsam maiestatis sedem cum illo appropinquarunt. Felicem sanè, qui sibi tales parauit amicos de mammona iniquitatis, qui eum reciperent in aterna tabernacula. Parua autem sunt hæc. In ipsis etiam hostium Christi Iudæorum synagogis, primo manè tumultus, & clamor ortus est, Annonis nomen, Annonis probitatem & integritatem prædicantium, mortemque eius complorantium. Interim tamen non sumus nescij, plures eius obitu partim palam, partim occultè letatos, in quos rectè quadret illud, Omnis qui mala agit, odit luctum: de quibus etiam Apostolus dicit, Si adhuc hominibus placerem, Christi seruus non essem. Facit hoc potius ad laudem beati viri, vt qui talibus displicere voluerit, quibus nulla placet Ecclesiastica disciplina. Satisque mirum videri queat, quòd cum plerique Colonienfes, qui cum vrbe ciecerant, eum odio haberent, ita tamen ad exequias eius ciuitas omnis propensa fuit, vt in ea ciuitate nullam vnquam similes vel fuerint, vel futura sint exequiæ. Non enim vel ipse totius Ecclesiæ pastor Petrus Apostolus, si urbem illam corporali presentia inuiserit, maior posset gloria & celebritate excipi, quàm funus illud diebus septem frequentatum est: si tamen funus dici debeat, & nò potius cæleste munus, quod Colonia in protectionem sui, filiorumque suorum sanctificationem, diebus sex circumduxit, & septimo tandem die cum ingenti comitatu tam honorificè, quàm luctuosè, ad montem Siegebergensem transfuisset.

Quales fuerint beati viri exequiæ. Cap. 15.

Corpus exanime lotum, & vt Episcopum decebat, in feretro compositum, adhuc ab horum ministris tractabatur, & ecce necdum orto sole Clerus totius Colonie cum Crucibus aduentans in curiam regiam, cum frequentissima tam urbana, quàm suburbana plebe, ades Episcopi circumstiterunt, non vt mortuum excepturi, sed tanquàm viuentem ad insignem aliquam celebritatem cum triumpho profecturi. Mox in humeros receperunt onus sacratissimum quidam viri venerabiles, Clerici & monachi, plangentibus ministris, qui eos sequebantur, exportaruntque illud ad Episcopum Mindonensem & Cleri frequentiam, duobus cum pedo Episcopi & Crucis vexillo præeuntibus. Vbi autem in conspectum hominum venit, dictu in credibile est, quantum illic lachrymæ & gemitus extiterint. Indè cum psalmis & canticis, cum magno campanarum fragore & clangore in summæ adis atrium illatum est, depositumque sub corona quadam magni operis illic pendente, multis in ea cæcis ardentibus. Adfuere mox frequentes monachi, & Deo sacrata fœmina: celebratum est defunctorum officium, quod vigilias vocant, templum omne cantantium vocibus complebatur. Hora sacrificij cunctis congregatis, in primis reuerenter & deuotè Mindensis Episcopus cum sacris ministris accessit ad aram, eumque omnes secuti sunt, permixtim psallentes atque lachrymantes. Peraçto sacrificio, sacerdotes omnes cum stolis suis post feretrum steterunt. Ibi tum luctus & gemitus, dolor & lachrymæ increuerunt, magisque affectu, quàm voce, dicebant omnes: In paradysum deducant te Angeli, in tuo aduentu suscipiant te martyres, & perducant te in ciuitatem sanctam Hierusalem. Cui vel tenuis pietatis scintilla inesset, non poterat non compungi, si vidisset officia, quæ illo die beato viro perfoluebantur. Ipsæ canentium voces, ipse carminum suauitates, ipsi verborum ser-

senfus, atque a deo ipsi offerentium ordines & multitudo testari videbantur, iam in
 celis eius festa celebrari. Omnia compunctionis plena erant, digna tali funere. In-
 terim rotas Ecclesie Colonienfis magistratus vna animi sententia in id summope-
 re incubuit, vt sacrum corpus Colonia suam haberet sepulturam. Er alij quidem
 bona animi voluntate, alijs ex inuidia id conuicentibus, Clerici illi, qui olim a bea-
 to viro in ecclesia ad Gradus in honorem matris Dei constituti fuerant, publica
 iustitia detractum iri aiebant, si prater illud sepulcrum, quod ipse apud eos sibi
 mensus esset, aliud, quanuis ab eodem ipso, tamen posterius designatum, iam mor-
 tuus obtineret. Huic sententiae cum etiam proceres plerique omnes subscribe-
 rent, solitres, Sigeuinus Decanus summae adis, Hermannus Vicedominus, qui
 ambo postea ei successere, & Gerlacus Comes, acerrime sese opposuere, & nunc
 precibus, nunc conuicijs cum alijs agebant, prater perfidiae crimen, quo se obstrin-
 gerent, qui eam sententiam sequerentur, etiam anathemate plexos eos asserentes.
 Et triduo quidem nihil impetratum est. Quarto autem die obstinatoribus animis
 vtraque parte suum propositum vrgente, tandem Gerlacus Comes in medio con-
 uentui stans, ita ait: Est merito tantorum virorum sententiae cedendum, si non
 publica iustitia staret a nobis, quae, si scire vultis, aequae vos atque nos, domino no-
 stro adhuc liberam habente sepultura deligenda facultatem, obstringit, ita vt sine
 magno salutis nostrae discrimine secus, quam ille iusserit, hac in parte facere neque-
 amus. Nostis quae ille, vestrae pertinaciae praecius, vobis dira imprecatus sit, vt quis-
 quis sapit, vitam hanc perdere malit, quam eam excipere maledictionem. Et ta-
 men appetit tanta animarum pernicies. Etsi vero nihil isthac apperit, non mihi certe integrum est vestro exemplo adiurationem domini mei, cui fi-
 dem obstrinxi meam, negligere, cum certum sit, eo ipso in excommunicationis
 mucronem me ruiturum. Quod si etiam diuina ultio non vrgeret, at certe leges
 humanae eam a me fidem reposcerent, vt prius velim nobiliter occumbere, quam
 iniuriam cuiuscunque domini mei, cui sacramento obligatus sum, ignobiliter ne-
 gligere. Quod si ea fides cuiuslibet domino debetur, quanta illi praestanda est, qui a
 caelesti senatu iam medio confesui receptus est, cuius dignitas & vrbis huius nobili-
 tate, & summi sacerdotij culmine illustis est? Cuius tanta fuit vitae sanctitas, vt
 beatus merito praedicetur, qui pro eius defensione vel afficiatur contumeliji, vel
 sanguinem fundere cogatur. Id igitur omnibus vobis notum sit, hac me esse sen-
 tentia, ob seruandam domino meo fidem, vt, si aliter non liceat, opera commi-
 sionum meorum eius corpus constanter tollam, & armata manu mihi vindicem,
 donec eius cuique suum victorum mortes asserant. Hac illo Comite magno ani-
 mo prosequente, caeteri metu absterriti siluerunt: solus Rudolphus Praepositus
 Graduum, cum suis necdum destitit suam tueri sententiam: sed eum Comes cor-
 ram omnibus ita compellauit: Ridiculum sane fuerit, si putes nos impudenti ora-
 tione tua a deo frangi posse, vt ignauia victi, imbelles vos patiamur occupare de-
 positum nostrum, pro quo etiam ferro dimicare velimus? Itaque plane id tibi
 persuadere, nunquam fore, vt quauis arte id, quod cupis, assequaris. Nam etiamsi,
 dubio adhuc rei huius euentu, necessitas eo nos adigat, vt absque nostra quidem
 culpa in hac vrbe corpus hoc sepeliendum sit, tamen etiam tunc pudebit vos inu-
 tilem suscepisse laborem, quando quidem necesse erit humari illud in ipso B. Perri
 choro sine adyto, vbi nullus antehac, quanuis sanctissimus, terra conditus est. Ita
 Praeposito illo cum suis quoque remoto, controuersia omnis sopita est, respicien-
 te Deo pauperes suos, qui in preces, vigilijs & ieiunia non cessarunt incumbere,
 donec optato illo thesauro potirentur. Porro autem exactis primae noctis excubijs
 ad corpus beati viri, altera luce apparente, rursus populus & clerus frequens ad be-
 ati Perri adem conuenit, nouusque planctus, noua lamenta extitere, & salutaris
 hostiae seruabat ministerium. Inde quidam sacrum corpus tanquam diuinae propi-
 tationis arcam in suos humeros sustollentes cum lachrymis & eiulatu multo, ad
 portam illam contendebant, quae meridiem respiciens, ituris ad S. Martinum per-
 chorrem regiam iter praebet. Concrepuerunt mox signa campanarum, psallens-
 que chorus antecedebat sacrum corpus, magistratu cum populo a tergo sequente.
 Incredibilis etiam tunc dolor & planctus fuit, nec minor deuotio: mireque alij
 alios excludebant a ferendo feretro, dum singuli illud onus sibi imponi peropta-
 rent: omnes vero certatim vel ad solum feretri contactum inhiabant, magna cuius-
 dam

Plurimi co-
 nantur eius
 sacrum cor-
 pus Colo-
 niae rectine-
 re.

Gerlacus Co-
 mes acerrime se oppo-
 nit.

Nouus pla-
 ctus & no-
 uae lachry-
 mae alterius
 diei.

I ULS

dam benedictionis opes indè sibi pollicentes. Stabant in ostijs domorum suarum pudica matrona, qua transitus erat, & passim videre licebat homines manus in caelum tollentes, caput mouentes, oculis prosequentes illud sacrè corpus. Vbi autem in monasteria quoquè introductum est, eximij sanè illi habitus sunt honores. Tercia enim cereorum & lampadarum illustrabant lumina, auro gemmisque radiabant altaria, parietes tapetis multicoloribus ornabantur, sanctorum quoquè corpora suis locis mota, quod nunquam antè in exequijs visum fuerat, cum processionibus educerentur. Neque id absque occultioris cuiusdam inspirationis vi factum arbitror: sed quemadmodum beatus Anno, dum esset in humanis, quicquid potuit animo, ore & manibus atque pedibus, beatis illis celi ciuibus honoris impendere, haudquaquam pratermisit: ita ei quoquè id specialiter collatum est, ut ad tumulum deportandus, sacrarum reliquiarum comitatu frueretur. Ecquis autem parèm illi se in sanctorum veneratione existimare ausus erit? Quis vnquam tanto flagrauit auri studio & amore, quanto ille vel minimis sacrarum reliquiarum portiunculis delectabatur? Feruebant interùm studia omnium erga beatas exequias, & tanto se quisque gloriosorem arbitrabatur, si noui quippiam aut præ cæteris amplius aliquid in earum apparatus expendisset. Vbiquè offerebantur sacrificia, & alia religionis officia præstabantur, nec in ijs aliquid vnquam occurrit impedimenti, ut ipsi quoquè prosperi successus, Annonis sanctitati gratulari viderentur. Et primò quidem è summa adè deportatum est eius corpus ad beati Martini cœnobium, indè ad sanctæ Mariæ monasterium, quod nouum vocant: tum ad beatam Cæciliam, postremò ad sanctum Georgium, vbi ea nocte ad illud vigiliæ celebrata sunt. Tertio die post oblatum sacrificium, ad iucundissimi intercessoris eius Seuerini templum pastor exanimis adductus est: vbi singulari priuilegio obuiam ei prolata sunt tanti pontificis sacræ reliquia. Postquam autem ibi quoquè oblatum est sacrificium, ad S. Pantaleonis religionem & censu præstantissimum cœnobium itum est, indè ad ecclesiam Apostolorum, post ad sancti Gereonis. Excipiebatur autem apud sanctum Gereonem honorificentissimè. Nam extra fores basilica, sancti cum multa reuerentia obuiam proferebantur, micabant intus luminaria, resplendebant diuersæ metallorum species, campanarum permixtus clangor perstrepebat, totiusque templi facies non alia erat, quam solet esse in solennitate præcipua. Atque ea quidem nocte ibi cum psalmis vigilatum est ad sacrum funus. Quarto die post Missas celebratas, deportatus est vir sanctus ad monasterium sancti Andrea, ad sacras Virgines, ad sanctum Cunibertum, vbi inter duos Ethaldos medius est collocatus. Tandem ad Gradus ventum est, vbi innouatus est dolor, increuerunt lachrymæ, nec admittēbatur consolatio, quòd in omnium oculis extinctum iaceret Colonia decus & ornamentum. Ibi deliberatum est à proceribus de maioribus impendendis honoribus beato antistiti, tanquam nihil dignum hæcenus præstitum esset. Statutum est igitur, ut proxima luce generalis illie celebraretur conuentus, sanctorum reliquia ex omnibus ecclesijs eò adducerentur, singulis congregationibus suos patronos honorificè sequentibus. Factumque est ita, non sine multorum summa admiratione. Prædicanda sanè omnibus seculis Colontensium fides & deuotio, qui sui pastoris funus tam splendide eohonestarunt. Postquam autem sacræ illa reliquia in templum illatae sunt, in medio earum positum est corpus exanime beati viri, ut quasi illis antecellere videretur, quibus vel æquari non nisi summorum sit. Equidem quid alij sentiant, ignoro: me quidem præ admiratione vix capio, dum non memini vlli vnquam funeri illos exhibitos, quibus præ timore sanctitatis eorum, vix quisquam propinquare ausus est. Quinto die leuati sunt sacrorum corporum æterni magnique thesauri, beatissimum funus tanquam singulare patrocinium fertur in eorum medio, commixtim lachrymæ & cantus immolantur, itur ad ædem sancti Petri, atque in eam tanta celebritate & gloria infertur sacrum corpus, ut vix vnquam clarior illie regum triumphus celebratus sit. Innumera illie splendebant lampades & cerei, amplissimum templum præ nimia hominum multitudine angustum videbatur, baculus sancti Petri, ornamentum insignè, obuiam proferebatur cum multis reliquijs alijs & crucibus. Et vt paucis expediamus quod multis comprehendere non potest, nihil neque dignius, neque celebrius cogitari potuit, quam sit illic præstitum. Sequenti indè die ad solis ortum diei

Vide studium & deuotionem.

S. Anno quanto studio sanctos veneratus sit.

Tertie diei exequia.

Cœnobium S. Pantaleonis, religionis, religione & censu præstantissimum.

Quarte diei exequia.

Colontensium fides & deuotio.

Quinte diei exequia.

Item sextæ diei.

SUR

RVI

5

non potest, quanta vi in ianuas sese intulerint, & clerus & populus, quantoque studio sacrificium & commendationes peracta sint, aut quemadmodum deinde ad Rhenum sit instituta processio. Cantabatur Responsorium illud in primis lugubriter, Adspice Domine, quia facta est desolata, ciuitas plena diuitijs &c. vnde vtrunquē colligi licet, quo animi mœrore pastorem illum suum Colonia tum profecura sit. Cum autem iam nauis impositum esset beati viri corpus, & litora Rheni plangentium luctu personarent, adessent etiam illic quidam ex ijs, qui vitum Dei odissent, euidentissimo miraculo declaratum est, cuius apud Deum meriti ille esset. Nauis enim in alteram Rheni ripam transmissura, contra fluminis impetum ascendens, instar sagittæ litus aliud feliciter occupauit, fortassis etiam eadem vi contra nauatarum conatum altius itura, nisi sancti Heriberti aëdes impediuisset. Eratque ea res tanto admirabilior, quod nauatæ præ frigore vix manus mouere viderentur, Rhenusque & pluuijs & glacie plus solito intumuisset. Iam autem, vt supra meminimus, id ita fore prædixerat vir sanctus, cum adhuc esset in humanis. Vbi autem id conspicati sunt, qui in citeriori litore stabant, nauem scilicet illam contra naturam vin, altiore in ripa vltiori attingisse locum, quam quo ipsi starent, valde attoniti laudabant Deum: alij, qui odio beati viri conflagrarent, suspirantes tudebant pectora, domumque abiierunt. Complectum est tum, quod in Psalmo dicitur: Videbunt recti, & lætabuntur, & omnis iniquitas oppilabit os Psal. 106. suum. Illatum deinde est sacrum corpus in templum matris Dei, vbi sanctus Heribertus miraculis coruscet, & nox illa cum hymnis & psalmis exacta est. Postridie manè, vt septimo quoque die Colonienses suam & fidem & deuotionem seculis Septimæ die. omnibus restatam efficerent, frequentes clerici, monachi, sanctimoniales & ciues ci exequiæ. transiisse Rheno, ante lucem eò peruenierunt. Multis autem in templo ardentibus cereis, sacrificium & commendationes celebratæ sunt, idque ea, qua par erat, reuerentia. Aderant Episcopi duo, Fridericus Monasteriensis & Egilbertus Mindensis, yterque decus sui temporis, & tanti funeris procuratione dignus. Aderant etiam primores Colonienses, permulti nobiles, monachorum greges, populus innumerus, parati omnes prosequi cæleste pignus ad montem vsque Sigebergensem. Per hos omnes medium ducebatur funus venerabile, psallentium choris Obserna hæc lector. valde ferentibus illud vicissim modò manibus, modò humeris suis per quatuor ferè milliaria non nisi nobilissimis viris pedestri itinere, quod tum resoluta glacie admodum lutosum & permolestum erat: nec quisquam seruilis conditionis, aut qui equo veheretur, permixtus est ad iactum lapidis feretro propinquare. Interim donec conspicui posset, Coloniæ signa campanarum omnia aërem sono complebant. Postquam ad montis conspectum ventum est, rursus tantus ortus est omnium planctus & luctus, vt nullis verbis explicari queat. Irruebant super feretrum monachi, & miserandum in modum plorabant obitum tanti viri, donec deficerent in eis lachrymæ: nec poterant absoluerè inchoatam Antiphonam illam, In Paradisum &c. Miri quiddam ibi tū accidit. Ab Occidente aduolabant aues frequentissimæ, noui cuiusdam generis, montem operientes, & sua densitate plerunquē celi conspectum interceptantes, illicque permanentes, donec humato corpore, homines inde recederent. Eas vel Angelos, vel animas sanctas existimabant, qui eas cernerent. Rectius autem fortassis interpretabimur, significasse eas concursus futuros hominum. Tandem sepulturæ mandatum est corpus sancti Episcopi, volensque hominum lachrymas & eiulatus sedare Hermannus Vicedominus, Facebant iam, inquit, dolores omnes. Haber iam pater & pontifex noster, quod optauit, psal litq; & dicit. Ecce quod concupiui, iam video: quod speraui, iam teneo. Illi sum iustus in celis, quem in terris positus tota deuotione dilexi. auditque illam iucundissimam vocem Domini sui: Eugè serue bone & fidelis, quia super pauca fuisti fidelis, super multa te constituam: intra in gaudiū Domini tui. Non nihil tum cessatum est à lachrymis. At nō diū post, primum nobiles omnes, inde ministri Episcopi, postremò pauperes intrò ingressi, luctū instaurarunt toto die. Conferat iam qui potest, harum exequiarum gloriam & celebritatem, cum quibuslibet regum & principum pompis atque triumphis. Cœpit autem Dominus illustrare seruū suum etiam miraculorum signis ad confutandam illorum impudentiam, qui paulò antè sanctissimam eius vitam dente rodebant canino, & preciosam margaritam, cælestis regis diademati destinatam, falsis rumoribus obfuscare nitebantur.

I ULS

Vifio fratris cuiusdam.

Non sunt mortui sancti, sed viuunt.

Alterius fratris visio

Post obitum beati viri Abbas Sigeborgenfis, veritus ne deessent fratribus res necessaria, parcius administrare coepit alimēta. Qui tum legumina coquebat, quodam hebdomadae suae die in somnis vidit se anxium & fessum stare in culina, mox verò ad se ingredi beatum Annonem, & more suo degustare cibum qui coquebatur: sciscitari quoque, cur tam parè, tamque viliter tot fratribus cibus ministraretur, se verò respondere: Te mortuo, pater, nobis alumnis tuis & mendicis spes nulla est, cogitque metus futurae inopiae hac vti parsimonia. Tum autem sic, non absque reprehensione, dicere Episcopum: Itane mortuum tu me arbitraris? Facessat haec opinio. Illa enim vita ego nunc fruor felicissimè, quae summi boni, summæ beatitudinis aternitate tota fluit: ad quã si conferar, qualis eram, cum à vobis dicerer viuere, quasi qui non essem, meritò putari deberem. Ocyus igitur ex me dicit Abbati, vt certus de rerum copia, non sit ausus fratrum minuire portiones. Nam paucos post dies efficiam, vt tanta vos rerum abundantia affluatis, vt pra admiratione nec ipsi capere id possitis. Magna tum illic quoque cerorum penuria erat, ita vt ad Missas priuatas vix, & ne vix quidem interdum sufficeret fratribus. Apparuit igitur sanctus Episcopus alteri cuidam fratri quiescenti, aitque ad eum: Demiror custodis vestri tenaciam, tam parè cereos fratribus suppeditanis. Velim huius ex te causam nosse. Respondit frater: Non est culpa custodis, amatissime pater, quippe quem penuria cogit ita facere. Tum arrides beatus vir, Si non alia, inquit, huius ratio est, tu mihi iam eris promissionis meae nuncius ad fratres, discesque eis, intra paucos dies tantam ipsos ceræ copiam habituros, vt etiam colligere sine fastidio non possint.

Vt arida manus feminae cuiusdam curata sit, & de monasterio per Reginhardum Abbatem aucto. Cap. 17.

Arida feminae manus sanatur

Multum augetur Sigeborgenfe monasterium.

Epitaphium S. Annonis.

Cum itaque his & id genus alijs fratres animati essent ad quaedam magna de beato viro speranda, foemina quaedam contractos habens digitos, ceram palmae effigie ad tumulum eius attulit, flexis genibus orauit, ceram cum manu debili protulit, & simulatque sepulcrum attigit, ilico sanata est, primum miraculum in sanctitatis eius testimonium indè reportans. Factum est hoc octauo Calendas Aprilis, quo die tum fuit Parasceue & Dominica Annuntiatio. Mox circuncircà res diuulgata est. stupebant omnes, & difficulter volebant credere ob rei nouitatem, sed mulier & genere & nomine notissima, vel inuitis fidem fecit. Abijt autem fama miraculi, etiã in exteris regiones, turbisque vndique confluentibus, copia quam promiserat vir sanctus, ad esse coepit. Memor autem futurorum Reginhardus, sciensque assiduitate sepe vilescere, quod tam splendida ex vulgi concursu initia haberet, construendis aedificijs, acquirendis praedijs, templo ornando operam dedit. Denique ex ijs rebus, quibus tum ille sacri corporis locus die noctuque plenus inueniebatur, tanta effecit, vt cum vix quadraginta illic monachi essent, ipso Abbate primum creato, breui amplius septuaginta vel octoginta inuenti sint. Condidit etiam mausoleum beati viri, in cuius vertice literis aureis hoc scriptum est Epitaphium:

Patribus egregijs ornata Colonia multis,
Ecclesiae speculum misit ad hunc tumulum.
Emicuit mundo noua lux Annone secundo,
Qui per cuncta suo par erat officio.
Mensibus hoc denis, annis aetioque vicenis,
Quarta Decembris eum lux tulit è medio.

De aliquot miraculis alijs. Cap. 18.

Caecus videt.

Interea populo magis magisque eò aduentante, faber quidam Coloniensis ex candente ferro caecatus, itidem accessit, ad tumulum eius preces fudit, & antè quam surgeret, curatus, coegit omnes sublati vocibus tam repentinum beneficium laude & praedicatione efferre. Adducta est puella paruula, arido brachio misera, & ipsa quoque, sanata est. Placuit tum omnibus circuncircà commorantibus, vt pridie Nonas Maij cum Crucibus & reliquijs ecclesiarum suarum eò se conferrent, & noui patroni suffragia communi supplicatione ambirent. Aderat dies, ac currit populus infinitus, curatus est in medio turbæ claudus, incredibili vocum strepitu miraculum ab omnibus celebratum est. Quantus deinceps illo in monti homi

SUR

g be
1010
RV
5

hominum concursus fuerit, vel inde satis constare potest, quod Sigefridus Archiepiscopus Moguntinus per id tempus deuotionis studio eò adueniens, nec dignitate functionis, nec famulorum satellitio impetrare aditum potuit ad sepulcrum, diu à turbis irruentibus exclusus, donèc Abbatis opera, per loca clandestina introductus est. Singula commemorare miracula neque nobis possibile est, neque lectori gratum fuerit. Præcipua quædam, optima fide annotabimus.

De monacho claudo sanato. Cap. 18.

Vluente etiamnum beato Annone, quidam monachus Sigeburgensis ab excelso templi loco corruens, dissolutis & fractis membris, in linteo sublatu est, propemodum animam expirans. Postquam verò in lectulo repositus est, diu decubuit, multisque adhibitis curationibus, còtra spem omnium coulsuè perductus est, vt cum scipione possèt, licèt claudicans, vt cunque ingredi. Ei iam ætate & religione proeecto, quandoquè more suo iocose dixit beatus Episcopus: Tantisper huic innitèris scipioni, donèc à me curatus, illum abijcias. Id quidem nemo tum nisi faceret dictum, interpretabatur. At vbi coepit ille iam viuere in celis, & crebrescentibus ad tumultum eius miraculis, ei custodiendo hic frater inuigilaret, quodam die vis inuisibilis eum è sede expellens, totum humi coram tumulto strauit. Scire ille volens, cuius impulsu id pateretur, dum circùfert oculos, conaturque surgere, toto corpore se sentit incolumè, neruis laxatis, membrorumque iuncturis diu confusus, suo loco restitutus. Itaque è templo properat ad domum capitularem, abijcit scipionem, flecit genua, iterum atque iterum tentat num possit porrecto corpore osculari humum, siue venias capere, quod antea impossibile fuerat, nec vllam sentit difficultatem. Currit audivissimè ad Abbatem Reginhardum, tradit illi scipionem in testimonium curationis suæ seruandum. Abiit còtò tanti miraculi fama per omne monasterium, locaque vicina, conueniunt ad ecclesiam monachi & populus frequens, promuntur Deo laudes & carmina, festum in primis celebre ab omnibus peragitur.

Plurimi ad eius sepulcrum confluunt.

Per iocum siue rura prædicit S. Anno.

Sanatur frater claudus.

I U L S

De quodam homine miserrimo curato. Cap. 19.

Fuit Bonnæ homo quidam vsque ad eò calamitosus & miser, vt credi non possit, nisi coram intuitus sis. Toto tremebat corpore, idque perpetuò: fridebat dentibus, voces edebat horridissimas, & quas nemo crederet humano ore effici posse. Ad huiusmodi autem edendos clamores vires ei addente dolore, ceterum adeò vi morbi frangebatur, vt prorsus nihil loqui possèt. Nec iacere poterat, nec sedere, multo minus stare. Quoties mouebat pedè vltra progressurus, mox retrorsum agebatur: hominemque videre, miseria erat. Aiebant ei quidam, rectè cum còsulturum sibi, si in Sigeburg proficisceretur, vbi noua iactitarentur miracula. Sic illi loquebantur, non homini còsultentes, sed beato Annoni suo more insultantes. Et tamen quia præpotès Deus etiam malis nouit benè vri, eis insistentibus adducitur asinus: eo vectus miser, venit in Sigeburgense monasterium: prostermit se miserandum in modum coram sacro corpore: omnes eum & mirantur, & miserantur. Paulò post tanquam ad se reuersus, vertit crebrò oculos, appellat circumstantes, surgit à terra, ruit in ipsam preciosi corporis thecam siue loculum, identidem osculatur, vota nuncupat, & abit sanissimus, Angelis hominibusque larantibus. Subijcimus nunc aliud insigne, soliusque Dei miraculum, quod quantum difficile sit credere, tamen tanta eius veritas est, vt vltro velim diuino esse iudicio obnoxius, si secus est, quam à me referetur. Legant & credant, qui nõrunt omnia posse Deum: & si quidem pij & religiosi sunt, gaudeant se in beato Anno-Matth. 19. ne magnum habere patronum: sin aliter, timeant obtrektorum suorum potentissimum persecutorem.

Homo miserrimus mirè restituitur.

Matth. 19.

De blasphemo quodam oculis orbatò, rursusque dum agit penitentiam, restituto. Cap. 20.

Arnoldus vir strenuus & diues, Dollindorpenis castri dominus, cum ali- quando sederet ad audiendas suorum causas & lites, iram quidem p- ræ se ferre videbatur in noxios homines, at tamen mitius agebat, si non cr- ùs nis grauitas obstitèret. Erat enim pro suo instituto pius, & magna prors d in Deum fide. Accusabatur tum coram illo Voleberrus homo nequissimus, quò I non persoluisset æs alienum. At ille animo feròx & lingua procacissimus, nihi Aaaa 4 modestu^m

modestum aut sanum respondit, immò ipsum quoque iudicem criminari coepit. Querebatur se ab illo & ab omnibus præter meritum opprimi, absque vlla noxa rapi ad tribunal, prorumpensque in voces impias, Quandoquidem, inquit, frustra à Deo speravi iustam sententiam, alius mihi iudex & patronus quarendus est. Horrebant omnes, & miser ille diabolum inuocans, Tu, inquit, mihi præsidio sis: ego verò tibi me seruum vtraque manu tradò & addico. Vlciscere iniurias meas, quod à Deo non obtinui. Ferebat Deus impij hominis blasphemiam: sed vbi ille nequam etiam in sanctos eius iniurius esse coepit, vltio inaudita consecuta est, vt perspicere liceret animaduerti, verissimè dixisse eum, Qui tetigerit vos, tangit pupillam oculi eius. Surgebat iudex & cum eo maiores omnes, tantam non ferentes blasphemiam: agebant cum infano nunc minis, nunc blandimentis, vt ad sanitatem rediret, sed ille tanto furebat magis. Iam sol ibat ad occasum, & malignus ille in pascuis querebat equum suum: veniensque ad syluam propinquam, inter ymbras arborum vidit hominis horrendam speciem, sicque prior appellat eum: Quisnam es tu, aut qua causa hinc subsistis? Respondit diabolus: Equidem huc veni miseratus tuus. Scis enim, quem plenus amaritudine paulò antè inuocaueris, cuius te seruum deuoueris. Ego ille ipse sum diabolus. Me ergò protectore felix semper futurus, redi domum, sic ramentum, vt à meo famulatu minimè te subducas. Abscedit miser, & altera luce sedens equo cum commilitonibus suis sequitur iudicem aliò tendentem. Rursus iudex cum suis tanquam nocturna cogitatione mutatum inuitat ad satisfactionem: promittit veniam pridè perperam gestorū, modò persoluat debitum. Ille redit ad contumelias & conuicia, ait se iam inuenisse meliorem patronum, qui & possit tueri suos, & aduersarios opprimere: cui nò sit alius similis. Percontantibus alijs, equisnam ille sit, incunctanter responderet diabolus esse, nec dubitat in Christum & sanctos eius blasphemias & nefanda multa iactare. Tum iudex religioso merore affectus: O miser, inquit, o præda fatana, irane insanis in creatorem tuum? Nisi plenus esses eo, quem iactas, nunquam tot probra conijceres in mundi Dominum & sanctos eius. Impietate etiam dæmones vincere vidèris. Illi credunt, & contremiscunt: tu verò totus amens, nihil metuis Dei potestatem, nec credis miraculis, quibus terra marique sancti illustrantur. Et vt alios omittam, de beatissimo Annone, præter alia eius miracula, constat, magnam eius in cæcis illuminandis esse efficaciam: nec dubium, quin possit etiam videntes luminibus priuare. Vide ergò, nè percussus cæcitate, vel serò cogaris eum deprecari. Ad hæc ille erecta ceruice, cachinnans & subsannans: Istum verò, inquit, signis clarescere credere quisquam, nisi delirus, potest? Nòui ego hominem adhuc viuentem, & certè alienum à fide est, mortuum eum iam facere miracula, quæ viuis non potuerit. Si vanus sum, quid ita ille cunctatur vlcisci opprobrium suum? Si ille quenquam vnquam cæcum sanauit, radicitus excidat mihi oculus vterque. Vix elocutus erat hæc, cum ecce repente finitester oculus eius sensim instar aquæ totus diffuere coepit, foramine ad horrendum spectaculum vacuo relicto. Accurrunt ilicò milites, certatim cupiunt inspicere vitrum, nec possunt admirari satis, celebrant omnes beati Annonis nomen: solus miser ille manet incredulus. Hortantur eum omnes, vt vel experientia cautus fiat, & beatum Annonem precibus sibi conciliet. Ille verò seipso deterior, rursus exclamat: Donèc vlla mihi luminis portio relicta erit, absit vt ei supplex fieri velim. Sit erroris vestri, sanctum eum dicere: mihi, si potest, prius etià alterum excutiet oculum, quam hoc ego fateri velim. Dixit, & cunctis cernentibus, tanquam fulminis iaculum in caput eius vibrari visum est, cuius ictu reliquus oculus radicitus euulsus est. Mox equo fugam capeffente, infelix ab illo excussus, humi corruit: sed pede altero inhaerente vni è stapedibus, longius ab equo miserè raptatus est. Sequitur illum equites velocissimi, moribundum, equo comprehenso, soluerunt. Confluebant ad eum omnes horrore concussi: ille verò præ dolore clamitabat & eiulabat, in puluere sese volutans. Tum omnes pauore & stupore correpti, appellabant sanctum Annonem, sese in terram prosternentes, identidem clamabant Kyrie electon. Is clamoribus per nemora & agros sese diffundentibus, ex locis propinquis magna hominum turba cum sacerdotibus aduolauit: qui cum rem totam didicissent, non mediocriter obstupere. Sustinebant verò omnes, quid porrò euenturum esset miserò illi. Propius autem ad eum accedens iudex & quidam religiosi viri, sciscitabantur ex eo, quinā haberet. Respondit ille tantis se discrucari doloribus, vt ipse viuend

Zach. 2.

Diabolus ei
apparet.

Iacob. 2.

Impiè con-
uiciatur S.
Annoni.Ecce tibi
diuinam vl-
tionem.Item alia
vltio homi-
nis blasphe-
mi.

SUR

g be
no boRVI
5

viuendi omnem abiecerit. Hortabantur cum illi, vt dum adhuc tempus pœnitentiæ adesset, colligeret sese: quod si faceret, & beatum Annonem ex animo deprecaretur, & veniam & sanitate ei pollicebantur. Tum ille dolore urgente exclamauit: Fateor sanctum Annonem posse, si velit, mihi restituere oculos ablatos: manusque tremulas in cælum porrigens, cunctis audientibus, lachrymabundus ita orauit: Parce, sacratissime pontifex, parce misero mihi iure castigato, nec neget conuerso misericordiam, quam Dominus cunctis respicere volentibus offert, vbi ait: Vno ego: nolo mortem peccatoris, sed vt magis conuertatur, & viuat. Si reddideris mihi lumina, quod te posse credo, toto corde tibi semper subditus ero, & quod hætenus impiè negaui, per totum orbem annuncio, te prioribus sanctis æquatum esse meritis & factis. Hæc cum ille diceret, & omnes miseratione afficerentur, Arnoldus iudex hortabatur eos, vt communibus votis & precibus homini misero diuinam misericordiam conciliarent, sublatisque manibus, Kyrie eleeson vna voce clamarent. Impietatis enim notam se non posse effugere dicebat, si naturæ conseruata in ea calamitate desereret. Itaque primus ipse humi se abiciens, omnes vt idem facerent permouit. Postquam autem à terra surrexerunt, sanctum Annonem iteratis vocibus inuocantes, inaudito miraculo noui in hominis capite oculi repente extiterunt, solito clariore: & tanquam nihil passus esset, sanus & incolumis homo surrexit: populus circumstantis præ gaudio lachrymas fundens, immensis vocibus ita vt par erat laudes diuinitus depromebat. Postea ille ad beati Annonis tumulum venit, exposuitque quid ipsi accidisset. Sed cum nemo crederet, Abbas Reginhardus curauit eum adducendum ad synodum, quæ tum, Hildulpho Archiepiscopo præfidente, Colonia habebatur. Ibi ille coram omnibus totam huius rei pertexit historiam, multis eius dicta suis verbis confirmantibus. Tandem etiam, cum missis nuncijs id exigeret Episcopus Hildulphus, vir fide dignissimus Arnoldus ille, cuius crebrò iam meminimus, grauissimum dixit testimonium, iuramento illud confirmans.

Veratio dat intel lectum auditui.

Ezech. 31.

Ad inuocationem S. Annonis fit insigne miraculū.

I U L S

De alio quodam blasphemio punito. Cap. 21.

Quidam ex diocesi Treuerensi Romam ad beati Petri Apostolorum principis limina, uisitata iam seculis deuotione proficiscentes, Confluentinum quædam clericum itineris comitem habuere. Cum quo varia conferentes, vt sit, leuandi laboris, animosque oblectandi causa, tandem in mentionem beatissimi Annonis inciderunt, omnisque alijs sermonibus, multum & diu de vitæ eius sanctitate & virtutum præstantia loquebantur, eiusque res gestas vicissim alij post alios commemorabant. Iam in vesperam propè perductus erat dies id genus sermonibus, cum ecce clericus ille incredulum peccus suum prodēs, Vos, inquit, perditum illum vanis in cælum vsque laudibus effertis, quem ego nihil extra communiter mortuos habere existimo: quippe virum, vt aiunt, suis malum, sibi ipsi pessimum. Hæc ille execrabilis effuriens, socijs suis & pallorem & silentium præ horrore attulit. Cumque paululum substitissent, cœpto pergentes itinere, ita aiunt ad eum: Ecquis vel amentissimus eiusmodi ausus sit proferre sermonem? quem cum à nemine magis, quam à clerico pro autoritate officij coërceri oporteret, ex clerici ore proficiscitur. At ille peiora euomens, Si me, inquit, etsi à vestra fide, non tamen à veritate aliena dicentem, idcirco reprehendendum putatis, quod è clerico sim: audite hominis finem, cui sanctitatem arrogare vultis. Vehementissimus dolor pedum, & hætenus incognitus podagræ morbus animam ei, vt auditis, infelicitè extorsit. Crudelestimum autem fuerit, vilius bonitatis hominem ea poena diuinitus consumi, quam nec sceleratissimus facillè meretur. Non bene cum vixisse, vltio testis est: immò quam malè obierit, & vita, & vitæ testis vltio docet. O linguam merito præcidendam, cum scriptura diuina tam multis testetur locis, quem diligit Deus, eum quoque arguere & castigare. Quanta verò & quam indigna & immania passus est etiam ipse filius Dei? quanta Apostoli & martyres quorum quo fuit vita celsior, eo mors despectior: immò preciosior. Preciosa enim in conspectu Domini, mors sanctorum eius. Absit ergo à fidelium animis, vt putet beatam Annonem vllam meritorum suorum iacturam mortis acerbitate fecisse. Immò, vt nōcine potius inde illi auctam gloriæ: audiant, que blasphemum hunc vltio consecuta sit. Monebāt illum satis superque, comites eius, vt finem faceret tam peruersè loquendi, nec tamen cessabat miser. Itaque cunctis iam exacerbatis, & tantæ temeritatis

Peregrinatio ad sanctum Petrum

Clericus quidam proficiscitur S. Annonem.

Prou. 2. Heb. 12. Apoc. 2.

Psal. 119.

Punitur ma-
ledicus san-
cti viri ob-
trechtor.

ritatis vindictam expetentibus, repente alijs liberè progredientibus, immotus ille substitit, & qui Christi confessori dolores pedum impropertavit, tanquam ferreus ad talos constrictus vinculis, loco hæsit, interim graues pedum sentiens cruciatus. Mox igitur tremere, pallescere, miserè quiritari & eiulari coepit. Respiciunt alijs mirantur clamantem, asperrantur sublisentem, iraris vultibus perquirunt, quid irà hæreat ipsis properantibus. Aperit ille cum multo gemitu quid patiat, non ambigunt illi id accidere meritis eius, cui detraxerat: dolent quidem præ commiseratione, at tamen lætantur euenisse. Tandem communes pro eo preces fundunt, ille veneratur in eis fidem, quam antè culpauerat: valde pœnitet cum temerè esse locutum, preces & vota offert beato Annoni pro sui liberatione. Tandem oratum est ab omnibus, donè laxatus, susceptum incolumis expleret iter. Indè domum reuersus, nihil habuit antiquius, quam vt sacratissimi præfulis venerabiles cineres inuiseret. Hoc enim & voti necessitas, & amicorum consilia hortabantur. Vbi autem eò venit, cum multis lachrymis totam historiam verissimè enarrauit, nobisque scribendam reliquit.

Curatur in-
uocans S.
Annonem.

De muliere contracta sanata. Cap. 22.

Vide mira-
culum.

Contracta quædam foemina, ad beati viri tumulum cereum paruum attulit. Indè recessura, mira velocitate se sentit erigi. Turbata igitur exclamavit: O summe sacerdos Anno, quid mihi infelicissima necopinanti accidit? Tanto enim fragore spina dorsi & costæ ad hæretes restituta sunt, vt quæcus frangi videretur. Aduolabant multi, & foemina clamore, & ossium strepitu inuitati: videbantque erectam stantem ad illam felicis thesauri arcam, gratiasque agentem, quam hæctenus curuam semper viderant. Referunt rem ad alios, multi-que vtriusque sexus in ecclesiam irruentes, vna voce summa Trinitati laudes gratæque agunt.

De puerulo contracto, itidem curato. Cap. 23.

Festum Af-
sumptionis
S. Mariæ to-
to orbe ce-
lebre.

Totius orbis commune celebrabatur festum, in cælos assumptæ beatissimæ virginis & matris Dei: qui dies est venerabilis, dies sanctus, dies præclarus, cui comparari non possint vllæ sanctorum solennitates: fratribusque nocturnas vigiliis hymnis & psalmis solènter agentibus, puerulus quidam, & nomine & facie omnibus notus, (quippè quem pater Reginhardus miserè contractum, studio misericordiæ alendum, à Rheno adduxerat) ad beati Annonis sepulcrum manibus reptans venit. Aderant tunc ibi quidam, pro honore sacratissimæ Virginis, Reginæ cælestis vigilijs intenti. Viderunt illi puerum semel atque iterum apprehendentem tumuli summitatem, conantemque surgere, sed toties relabentem, tertio tandem idem tentantem, in pedes erigi. Et stabat ille quidem, sed ruinam minari videbatur. Obtinuit tamen, vt aliquandiu scipioni innixus posset ambulare. Sed illo tandem reiecto, saluus & incolumis, integram gradiendi facultatem adeptus est. Multam ea res illo die læritiam peperit, ad tam præclaram illustriissimæ virginis solennitatem, tam insigni accedente miraculo. Sunt verò etiam permulta alia lectu dignissima beati Annonis miracula, quæ tamen cuncta prætermittens, ita paucissimis istis ad optatum laboris mei perueni portu, vt & clarissimum meritis & sanctitate virum, satis (vt reor) expresserim, & necessariam propter fastidiosos breuitatem non valde tamen excesserim. Præstet omnipotens Deus, vt in illa vita prosit anima, si quid in hoc opere dignum suis laudibus elaborauit: sitque migranti patronus, qui scribenti materia fuit, Anno terque quaterque beatus, per Iesum Christum Dominum nostrum, qui cum patre & spiritu sancto viuunt & regnant Deus in secula seculorum, Amen.

Puer con-
tractus cu-
ratur.

In pedo seu baculo pastorali S. Annonis ligneo, qui adhuc in monasterio Sibirgenfi religiosè asseruatur, in superiori parte in cypro, incisi sunt versus sequentes:

*Tiryre coge pecus, cæcus nē ducito cæcos.
Moribus esto grauis, rector fore discè suauis.
Astu serpentis, volucris tege simpla gementis.*

VITA

SUR

RVI

5